

թինակները։ Իսկ անոնց բնանիւթերուն
ողբերգական բնոյթը կ'արձագանդէ 19-րդ
դարու վերջաւորութեան լայն տարա-
ծում դատած թշուառապաշտութեան։ Փի-
քասո արտակարգ ուշիմութեամբ կ'իւ-
րացնէ, կ'անձնականացնէ եւ կը վերայը-
ղանայ գոյութիւն ունեցող ուղղութիւն-
ները։ Այս կերպը առանցքը պիտի կազ-
ման ամուռո՞ջ արուեստին։

Փարիզեան դժուարին առաջին տարիներէն ետք Փիքասօ, իր ճարտարութեամբ եւ մեծ ինքնալստահութեամբ, իր կարեւոր տեղը կը զրաւէ գարասկզբեան իշտասարու սերունդի առաջնակարգ ար-

բրուտամարդկ սպառավոր առաջազգացրկ ար-
ուեստագէտներուն մէջ։ Կապոյտ եւ յե-
տոյ վարդապոյն շրջանները, 1906-ին կը
դառնան Ետին ձգուած պոհեմական կեան-
քի մը վկանները, երբ Փիքասօ կ'որդեկորէ
արդի արուեստը յուղող առաջին նախա-
դրեալները, որոնք կը հիմնուին գունա-
յն եւ կառուցցային արժէ ֆներու գոր-
ծարկման վրայ։ Ասիկա շրջանն է երբ կը
ձեւալորուին եւ կը ժայթքին մեր դա-
րու արմատական շարժումները։ Արդի
կանորագոյն առաջին չորս դպրոցնե-
րը, 1905-էն 1910-ի միջեւ է որ մարմին
ի անեն եւ որոնցմէ կը սերի յետազայ
միտ ուղղութիւններուն մեծ մասը։ Ար-
տայագուազաշտութիւն, վայրենապաշտու-
թիւն, խորանարդապաշտութիւն եւ վե-
րացապաշտութիւն աննախընթաց հորի-
զններ կ'ընձեռեն եւ հիմնայատակ կը
լինեն գեղարուեստի արեւմտեան բմբը-
նումը՝ Վերածնունդէն ի վեր գոյատե-
տոյ, ինչպէս եւ խնդրոյ առարկայ կը
դարձնեն գեղեցիկի յունա-Հռովմէտական
մնալումը՝ դասական արուեստը յատ-
կանչող, որ անցեալ դարու կանոնա-
պաշտութեամբ, վերածուած էր մեղկ եւ
անկենդան պատկերայնութեան։

Վայրենապաշտներէն (Թօվ) Մորիս տը
Վամբէնք եւ Սնտարէ Տըրէն առաջիններէն
լըլլան, որոնք հախնական արլուեստի գոր-
ծեր ձեռք կը բերեն, մինչ իրենց բարեկա-
մը, Անրի Մաթիս, կը վկայէ. «Յահախ
ձերքքիւտ Շքայնի տանը կ'երքայի, ոիւ
ող Ֆլիկորիւս, և բամբուտ վրայ ամէն ան-
գամ հնավաճառի մը փոքր խանութին դի-
մացէն կ'անցնէի: Օր մը ցուցափեղկին
մէջ փոքր Սեւ գլուխ մը տեսայ, փայտէ
հանդակուած...: Զայն քանի մը Փրանքի
զնեցի ու հետս ձերքքիւտ Շքայնի մօտը
տարի: Հոգ Փիքասաց գտայ որ անկէ շատ
սոպաւորուեցաւ: Երկար խօսեցանք ա-
նոր մասին, եւ ասիկա Սեւ արուեստին
հանդէալ մեր հետաքրքրութեան սկիզբը
հանդիսացաւ ։ հետաքրքրութիւն՝ որուն
աւելի կամ հուազ չափով վկայեցինք մեր
նկարներուն մէջ»:

1906-ի առաջին կյուին իրավուրժուած
Փիքասոյի նկարները վերջին վկաները
վլլան իր դասական պատկերումներուն՝
ինչ կը վերաբերի մարմնական համա-
չափութիւններուն եւ ընդհանուր տեսիլ-
քին: Սակայն, նոյն ամբան, մարմնագի-
տական առաջին խախտումները մուտք
կը գործեն իր նկարներէն ներս(1): Ասի-
կա մեկակէտը կը հանդիսանայ կառու-
ցապաշտ ուղղութեան, որ արագօրէն կը
դատի: Գիծը հետզհետէ կը դառնայ ա-
մելի տիրական, մինչ ձեւային ուժակա-
նութիւնը կորիգը կը կազմէ Փիքասոյի
հետաքրքրութիւններուն: Աստումը ակըն-
այս արագութեամբ կատարուած է: Տար-
ուան մը ընթացքին տեղի ունեցող փոփո-
խութիւնը կը վկայէ Փիքասոյի մտքին
ձկունութեան եւ աննախլընթաց նուանում
ը կատարելու իր գիտակցութեան: Ասի-
կա իր առաւելագոյն արտայայտութիւնը
կը դանէ «Ալիքնեռնի օրիորդները» պատ-
առանց 1907 թ.

պատմութեամբ, 1907-ին յղացուած։
Պոռթկումի, նուաճման եւ իշխելու ուժ-
ին մզում մը հարկաւոր էր արուեստա-
դէսին մօտ, որպէսզի ան նախնական

Նութիւնը համարկէր եւ անով կազապս
րէր արեւմտեան արուեստի կարգ մը նս
խաղըեալները, բնանիւթն ու անոր նեւ
կայացումը նկատի առած : Այլեւս կար
մի չէր մարմինները, աշխարհն ու բնու
թիւնը դասական նախկին համակարգու
պատկերել : Գեղարուեստական այս նո
տուեալները, աւելի հեռու տանելով Փօ
Սէզանի հաստատածները, կառուցակա
օրէն կը վերայդանային աշխարհն ու բ
նութիւնը որպէս ուժական եւ կշռութմ
յին ամբողջութիւն՝ տարերային միա
ձուլումով մը ձեւաւորուած :

Այսպէս, նախնական արուեստներու

լով արուեստի պատմութեան կարեւոր
դոյն շարժումներէն մէկուն :

*

Խորանարդապաշտ շրջանը միակը կ'ը
լայ, որուն ընթացքին Փիքասօ կը կ'
ըարկէ գուտ նկարչութիւն, գերազա-
ցօրէն կուռ, ինչպէս Սէզանի եւ այլ գ-
սականներու մօտ: Իսկ կպածոներ-
գործարկումով, կրկին Պրաքի յղացք-
սկիզբ առած, Փիքասօ կ'իրականաց-
քանի մը երկեր որոնք, եթէ անոնց տը-
ւած խորագիրները չըլլան, վերացակա-
գործեր կը թուին: Այս պատառներո-
մէջ ոչ մէկ ուժին հետք կայ ողբերգ-
կան այն զգայնութենէն եւ բախումէն,
ըոնք ենթահողը կը կազմեն նկարչութե-
ղերին իր պատկերացման, որուն տար-
ներ ետք պիտի վերագառնայ:

Արդարեւ, խորանարդապաշտութեա
մէջ տառեռական կառիան կարէէս ուստի

մով, ենթանիւթը կը կորսնցնէ իր է՛թիւնը եւ միայն քանի մը ձեւեր կամ զծեր, իրականութեան ակնարկող, ագելք կ'ըլլան որ նկարը դառնայ ամբո ջովին վերացական կառուց մը: Փիէ Մոնտրիան, խորանարդապապաշութեան ընդմէջն վերացականութեան հասն լով, հաստատեց թէ խորանարդապապաշտութեան եղափոխման յաջորդող հանդրունը վերացականութիւնն էր, պատկեր յին ենթանիւթին եւ իրականութիւնը նեկայացնող ձեւակազմին ամբողջականջումով(2): Փիքասոյի աչքին անկար լի էր նման ընթացք մը որդեգրել, քայ որ իր պատկերած աշխարհը պայմանաւուած էր իրականութենէն սերող նիւթը րով եւ, մանաւանդ որ, իր ամբողջ առեստը հիմնուած էր ձեւին եւ գիծվայ, որպէս կորիզ սիւներ, առանց ըսնց ինք կարծէք ոչնչութեան դէմ յադիման գտնուելու կացութեան մէջ ինար: Նկարագրական բնանիւթին կառչ լով, Փիքասօ կը մնար պահպանող կան:

ւեր եւ զիծեր, մարդիկ եւ կենդանինեւ
իրարու կը բախին, իրարու կը պլլուի
զիրար կը խոչտանդեն իրավէս կամ փ
խարերականօրէն: Ան ցոլացումն է նա
պատերազմի մը նկարիչին եւ իր անձ
միջեւ, նկարիչին եւ աշխարհին, կեանք
ու մահուան միջեւ, ինչպէս եւ արուե
տագէտին եւ իր երկը դիտողին միջեւ
Ասոր համար, դժուար է անտարբ
դտնուիլ զգական կամ բացասական
կեցուածք մը անխուսափելի է Փիքան
յի գործերուն հանդէպ: Ինք կը կերտ
բայց նաեւ կը խանդարէ, կը կճէ կամ
ձաղկէ. իր երկերը կը գրգռեն, կը խըն
բարկեն, ըլլայ արուեստը, նկարութիւնը
նը կամ կեանքին վերաբերող որեւէ եր
ւոյթ: Անոնք նաեւ կ'արծարծեն մար
յուզող էական հարցեր եւ կամ կը հրա
բեն անոր զգայաբանքները, անասնական
նութիւնը, վայրագութիւնը, բրտութիւնը,
իսենէշութիւնը, սատիզմը կամ ինքնա
տանջումը, նոյն ատեն երգելով սէր
սեռը, անմեղութիւնը կամ՝ առաջադրել
եւ դրդելով խաղի զգայնութիւնը, գո
ծարկելով կախարդանքը: Կարելի է շա
քը երկարել: Մարդկային հոգեբանու
թեան խորապէս ծանօթ անձ մը միա
կրնար տուեալներու այս ընդարձակ ցա
ցը արծարծել ու դիմնալ թէ որո՞նք
այն ամենազգայուն թելերը, որոնց հ
պելով մարդուն ամբողջ էութիւնը
լարուի, կը զգաստանայ եւ կամ յարձ
կումի կամ պաշտպանութեան դիրք
կ'որդեգրէ: Այս բոլորը, սակայն, նկա
չականէ աւելի, կը շեշտեն Փիքասոյի ե

կին վիապազրական բնոյթը :
Միաժամանակ, Փիքասոյի համար ը-
տեղծափորձելը ինքնակենսապրական գո-
ծարկում մըն է : Էկոնարտո տա Վինչ
նման, ինք կը համարի թէ նկարիչը միշ
ինքպինքը կը նկարէ : Իր ըմբռնումով, ն
կարելը ուրեմն գոյութենական հիմն
կան հարց է ուրեկ՝ կեանքն ու իրակ
նութիւնը ներկայացնող բնանիւթերո
կարեւորութիւնը իրեն համար : Այսպէ

Խորանարդապաշտ բեղուն արտադրութեան կողքին, 1915-ին իսկ, առանց լքելու խորանարդապաշտութիւնը, Փիքասօկը վերադառնայ զուտ պատկերային ներկայացման, գծանկարելով իր բարեկամը Մաքս Ժադովին ու արուեստավաճառ Ամպրուադ Վուլարը: Սակայն այս վերադարձը պարզ եւ չէզոք արարք մը չի թուիր: Ասիկա կ'առընչուի գեղարուեստական տաղնապի մը, որ կը ցոլացնէ նաեւ այդ տարիներուն ընկերած քաղաքական կայութիւնը:

Ըլրէս թերեւս առաջին սկզբիչն է որ, 1910-ական թուականներու սկիզբներուն, ինքնադրժումի քայլը կ'առնէ երբ, իր ետին թողլով իր արդիական վայրենապաշտ եւ յետոյ կառուցապաշտ արուեստը, կը ձեռնարկէ աւանդակական նկարչութեան եւ արուեստին վերամշակման։ Այդ շրջանին, Ֆրանսա, արդի արուեստին հանդէպ ցոյց տրուած մերժումը այնքան ուժգին է եւ կատաղի, որ ան կը նկատուի Պօքերու (Գերմանացիներու) եւ քամահելի օտարականներու (գլխաւորաբար միջերկրականցի) մէկ խաղը, քանդելու համար դասական բարձր, ողելից արուեստը։ 1914-ի Մեծ Պատերազմը առիթ կ'ըլլայ այս հակակրանքին եւ թշնամանքին սրումին։ Քիչ ետք ձայներ կը բարձրանան «կարդ ու կանոն»ին վերադառնալու համար, հակազդելու՝ արդի քանդիչ եւ անկումային արուեստին։ Փիքասօ, ուղղակի կամ անուղղակի կերպով, կը դանուի այս իրադարձութիւններուն կեղունը։ Իր յետքայլը դէպի աւանդական պատկերայնութիւն զերծ չէ, իր կարգին, ինքնահարցադըրման տագնապէ մը, տարուելով օրուան կցութենէն։ Այսպէս, չկարենալով ընտրութիւն մը ընել, կ'որդեղը միջին ձամբայ մը, ստեղծագործական գուռը բաց ձղելով ամէն կարելիութիւններու։ Այս միտումով, թէ՛ կը նկարէ աւանդապաշտ պատկերային գործեր եւ թէ՛ կը շարունակէ յետ-խորանարդապաշտ ուղղութիւնը։ Ասով Փիքասօ իր սահմանները կը յայտնէ ու, նկարչականօրէն, ինքնիր վըրայ կը թաւալի։ Այժմ նոր նկարչութիւնը վերացականութիւնն էր, նոր յառաջապահները, աւելի հեռու դացողները, վերացապահներն էին, զորս ինք արմատապէս կը մերժէ։

Միւս կողմէ, Փիքասոյի յետադարձ քայլը գէպի դասականութիւն, եթէ իր կարգին կը հաստատէ նաեւ արուեստագէտին արքատութիւնը իր փափաքած ձեւով ստեղծագործելու, անդին կը մատնէ երկփեղում մը, երկդիմութիւն մը որ, խորքին մէջ, իրեն համար թերեւս նոր կացութիւն մը չէ եւ որ մաս կը կազմէ իր խառնւածքին բազմերեսութեան։ Եթէ ուղենք իր մօտ ասոր գեղարուեստական արտայայտութիւնը փնտոել, այս ուղղութեամբ յատկանշական է 1909-ի կառուցապաշտ իր մէկ ծաւալուն պաստառի պարագան, «Հայ եւ պտղաման՝ սեղանի վրայ» խորագիրը կրող, որուն մէջ սեղանին վրայ զետեղուած անշարժ բնութիւնը կը փոխարինէ սեղանը երկք կողմէ շրջապատող կերպարները, որոնք կ'երեւան նախափորձերուն մէջ, պաստառը կանխող։ Եղածը պարզ փոխարինում մը չէ, որովհետեւ սեղանին դրուած հացերը, կամպնած կամ հորիզոնական, կը համապատասխանեն այդ կէտին նախապէս գտնուող կերպարներու թեւերուն (ըլլայ իրենց դիրքով կամ ձեւով), ինչպէս եւ կիտրոնն ու պտղամանէն կախուած ճերմակ ծածկոցը եւ ասոր հանդիպակաց յետնամասի վարագոյրին մէկ մասը։ Եւ խորանարդապաշտութիւնը ինքնին կը պարունակէ երկդիմիի այս դրոյթը, համատեղելով թէ՛ երկրաչափական ու «կերպարական» ձեւերը (որոնք եթէ առանձին առնուին կը ներկայացնէն միայն իրենք զիրենք) եւ թէ՛ այս ձեւերու ընդհանուր համոյթէն կազմուած եւ թելադրուած կերպարները կամ անշարժ բընութիւնները։ Աւելի ուշ, 1930-ի շուրջ երբ Փիքասօ, գերիքապաշտ ազգեցութեան տակ, շրջան մը կ'որդեգրէ երկիմաստ կերպարներու հոլովոյթը, իրեն հարազատ ընթացքի մը կը ձեռնարկէ։

* * *

Առաջին Մեծ Պատերազմին աւարտով՝
կարդ մը յառաջապահ արուեստագէտնե-
րու պարագային, գեղարուեստական հաշ-
ուեյարդար մը տեղի կ'ունենայ, վերա-
դարձով մը դէպի կերպարային նկարա-
դրական արուեստ: Փիքասօ, իր կարգին,
նայելով դէպի դասականութիւն, խորա-
նարդապահատութենէ սերող գործերու կող-
քին կորոնեզ պատկերայնութիւն մը,
որ յետոյ կ'երակուի նորդ-դասական: Այս

«ՄԵՐԻՒՆ ՊԱԼԻՒՍ»

Գրեց՝ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ

«Ինչպէ՞ս սիրեցիր մեր Ամերիկան...» վեր կը բարձրացնէր եւ կը փակէր, ու կը բարեթախտաբար նման հարցում ալ չենք լսեր: Բայց տարիներ առաջ, շատ սովորական բան էր լսել այդ հարցումը՝ հին Ամերիկահայերէն: Ես ալ շատ լսեր եմ, 60-ամկան թուականներու սկիզբին, երբ նոր էի եկեր Ամերիկա: Հարցում տուող՝ սկսէր աշոթել: Ակիզը սկսանք ինդալ, իր ձեւերը ընել, յետոյ ալ ստիպուեցանք յարգել: Եւ այդ եղաւ Պոլսոյ առաջին պատկերը իմ մէջն՝ բարեպաշտ, եկեղեցական շատ հասէր Հայը:

ները լոկհանքապէս որոշ տարիքի հաւած Ամերիկահայեր էին. տիկիններ, լաւդիրքի ալ տէր: Անոնք արդէն իսկ մոռցեր էին ջարդ ու տեղահանութիւն, որբանոցի եւ քէմրի օրեր, եւ թէ ի՞նչալէս Պէյրութութէն կամ Մարտէյլէն Գուպա եկեր էին, այնտեղ հանդիպեր իրենց կեանքի ապագայ ընկերոջ եւ հոսկ հասկը էին նեւ - Եութ, Պոսթըն կամ Գալիֆորնիա: Արդէն այս էր սովորական ուղեղիծը (*): Տարիներ անցեր էին սակայն, իրենք տուն - տեղ եղեր էին, մեծցեր էին ու հարստացեր, եւ հիմա՝ «նոր եկող»ի մը կրնային ըսել, սանկ վերէն նայելով, «ի՞նչպէ՞ս սիրեցիր մեր Ամերիկան»: Իրաւունք ունէին, իրենք եղջանիկ էին այս երկրին մէջ, զբամ ալ կը զրկէին Պէյրութ, Հալէպ կամ Լիոն՝ իրենց աղքատ աղքականներուն: Ինչո՞ւ չճարցնէին: Յետոյ մէնք ալ որ սորվեցանք, մէնք ալ սկսանք, երբեմն լուրջ, երբեմն կտտակ ճարցնել. «ի՞նչպէ՞ս սիրեցիր մեր Ամերիկան»: Բայց որո՞ւն Ամերիկան պիտի սիրէինք: Ամերիկան սիրուելի՞ք բան էր. Ամերիկայի մէջ ի՞նչն էր սիրուելիքը: Ամերիկա մէյ մը եկողը փուշման էր, մէյ ըսն ալ չեկողը: Բայց արդէն մօտան անցած է եւ այլեւս հաղուաղէպ է լուել այս ճարցումը:

«Ինչպէս սիրեցիք մէր Ամերիկան»։
Այս երկար և բարակ յառաջաբանը՝
ուրիշ ելաւ, պիտի հարցնես, սիրելի բա-
նեկամ, ըստվարի անցի՛ր։ Կամքդ ըլլայ
... պիտի ըսեն Պոլսեցիները։ Շուտով
ուրեմն ըսեմ, որ այս օրերուն, երբ Պոլ-
ոյ մասին կը մտածէի, Պոլսահայոց մա-
սին կը մտածէի, յանկարծ ա՛յս հարցումը
Էջանկ բերաւ իմ ներքին մարդս։ Խնչո՞ւ,
ացարեմ — որովհետեւ Պոլսահայերն
ու նմանօրինակ հարցում մը ունին. ա-
նոնք ալ, ամէն անդամ որ Պոլսի յիշել մը
ուլլայ, սանկ սեթեւանքով մը կ'ըսեն.
Ժմերին Պոլիսը...», բայց, այս պարագա-
րին, պերէն նայիլ մը չկայ. չալըմ չկայ:
Դայ նոսքալծի մը, կարօտ մը, հայ կեան-
քի անցելայոյդ յիշատակ մը, հայ կեան-
քի ձեւ մը, որ ժամանակին կար ու հիմա
չկայ։ Մերին Պոլիսը ... այնտեղ ամէն
առն լաւ էր, անոյշ էր, քաղցր էր, ազ-
ուուական էր, քիչար էր։
Մերւ համար ու առաջեցին Եղիսա-
բեկը կամ առաջեցին Եղիսաբեկը։ Եղիս-
աբեկը կը փակեմ եւ կը տեսնեմ պան-
դուխտի կեանքը։ Հրանդի պատկերա-
ցումներով։ Ուուրէն Սեւակի Առանց Փի-
լոնի Քահանան, Լեւոն Բաշալեանի Նոր
Զգեստը չվայելած տղան, Պետրոս Դուր-
եանի Լճակը, Թրքուհին եւ Տրտունջը։
Յետոյ ո՞վ չի յիշեր Զապէլ Եսայեանի
Սիլիհարը Պարտէզները, երուխանի
Քարիտէզնին, Զօպանեանը եւ իր «Ես
ի՞նչ ընեմ հոգիովը»։ Հապա՞ Զօհրապի
թեֆարիկը, Ուեհանները, եւ վերջապէս,
ո՞վ չէ լացած՝ երբ կարգացած է Երու-
խանի «Առջի Մայրիկը»։ Երկու երախա-
ներ էին, որոնք կորսնցուցեր էին իրենց
ժայրիկը։ Հիմա Պապան ուրիշ մայր մը
բնորեր էր ու տուն։ Խորթ մայր էր ան, եւ
երկու փոքրիկները երեկոյ մը գացեր եւ
Պալըգլը գերեցմանատունը, վնտոեր
եւ գտեր էին իրենց առջի մայրիկի գե-
րեզմանը։ Սկսեր էին հողը փորել եւ փո-
րել, բայց գեշերը վրայ հասեր էր, եւ ի-

Մեղի համար ալ այդպէս չէ՞։ Մենք ուլս չենք ծնած, այնտեղ չենք ապրած, այց որ մեր մէջ իւրայատուկ բոյրով ուլս մը ունինք, ատոր կասկածը չկայ։ Եկթ այդպէս կը զգամ ես եւ կը խորհիմ, որ իւրաքանչիւր արեւմտահայ, Պէյրութնած ըլլայ կամ Հալէպ, քայլ պահած կեանքին հետ ու հաւ գրականու-

թեանմբ սնած, եւ որ Հայ Եկեղեցւոյ
էրը ունի, իր Ենթագլուտակիցին մէջ ան-
դաշման որ Պոլիս մը ունի: Անչուշտ այս
լրացումը անխառն չէ: Պոլիսը միայն
ուուրեան չէ, Պոլիսը միայն Վոստոք չէ,
Ոլիսը Պանք Օթթոման ալ է, Եըլտըզ
զալատ ալ է: Բերայի գիշերներն ալ Պո-
լիս են, Զամիսի ուրուականն ալ Պոլիս է:
Ումիտասն ալ Պոլիս է, Զամնզըրըն ալ Պո-
լիս է, եւ գիտեմ, որ ինձի նման շատ
ատելի կան, որոնց համար Պոլիսը նոյն-
ան հարազատ է, որքան իրենց ծննդա-
լայրը՝ Պէյրութ, Հալէպ, Փարիզ կամ
ահէիրէ:

Բայց Պոլիսը ինձի ծախօթ եղաւ նաեւ Եր դրացիներուն հօրեղբօր պատկերով։ Եր մանուկ օրերուն, պոլսեցի դրացիներ ունէինք։ Առաջին յարկին վրայ ալ սպարելնուն՝ «վարի» դրացիներն էին։ Քանի մը տարին անդամ մը Պոլսէն հիւր ունեային մեր դրացիները։ Անորդի ոյդ մըն էր. կնոջը կ'ըսէին յենկէ, արդուն՝ էմի։ Կ'ըսէին թէ ոչ, իրաւոր չեմ յիշեր, Բայց հիմա ալ այդ մարդուն պատկերը յատակ կերպով դիմացս։ Թէ՛ տան մէջ, ուր սովորութիւն ունէր ազօթելու, եւ թէ՛ Ս. Նշան Նեկեղեցին, ուր կը յաճախէր Պէջրութիր կերպութեան գրերուն, այս մարդը երկու ափերը կը անար, ուղիղ կանդնած, յետոյ աչքերը

թեամբ ալ սկսաւ կիրակմուտքի ժամանացութիւնը:

«Էլոյս ԶուռարԾ»ը հազիւ երգուած էր, ևս կամացուկ մը աջակողմեան աւանդատունը մտայ, անկէ ալ ելայ դուրս եւ եկեղեցւոյ գաւիթին մէջ փնտռեցի հոգելոյս Ներսէս Պատրիարք Վարժապէտեանի գամբարանը։ Գիտէի, որ այնտեղ էր թաղուած 1884 թ., երբ հազիւ 54 տարեկան՝ շաքարախտէն վախճանած էր։ Ատէկ քանի մը ամիսներ առաջ ալ Ս. էջմի-

ածնայ մէջ, հակառակ իր կամքին կաթո-
ղիկոս ընտրուած էր, մերժած եւ երբ
վախճանած էր, կաթողիկոսավայել թա-
ղում մը ըրած էին եւ զինք թաղած մայր
եկեղեցւոյ գաւիթը: Ուրիշ պատճառ մը
կար այս յարզանքին մէջ: Ինք միակ
պատրիարքն էր, որ Աթոռու վրայ վախ-
ճանած էր: Վերջապէս ինծի համար
Ներսէս քաղցր անուն մըն էր, եւ Զարեհ
կաթողիկոսի հետ, իմ հայ Հոգեւորակա-
նի իշէալը: Արդէն, եթէ Աստուած կեանք
առայ ինծի, կուզեմ աւարտել Ներսէս
Պատրիարքի նուիբուած կենսադրական
հատոր մը: Այս եւ բոլոր միւս պատճառ-
ներով բնական էր մզում՝ փութալ ա-
նոր գերեզմանին, ազօթել իր հոգեւոյն
ասղաղութեան համար եւ ապա դառնալ
եւ մաս կազմել հայրապետական շքա-
նումքին:

**

Կիրակին լուսցաւ եւ մայր եկեղեցւոյ
թէջ հայրապետական Ս. Պատարագ մա-
սոյց Սմբանայն Հայոց Կաթողիկոսը։ Հը-
տաշք էր. ես որ ամբողջ կեանքիս զրեթէ
ուղղոր կիրակիները եկեղեցւոյ մէջ եմ ան-
դուցած, նման ծէս, նման ապրում, նը-
ման պատարագ չեմ տեսած։ Ոչ Անթի-
խաս, ոչ Էջմիածին։ Պոլսոյ Հայ Եկե-
ղեցին տարբեր է, Հայոց պատարագն ալ
ուարբեր է։ Համուհոտ կայ, աւանդութիւն
այ, փառում մը կայ, անհուն սէր մը
այ, եւ միայն Պոլսոյ մէջ է, որ 180 հո-
լինոց երդչախումբ մը կրնայ սրտագինս
լորդել պատարագը։ Երջանիկ առաւօտ
ըլմ էր, որ կնքուեցաւ Տիեզերական
աստրիարքին այցով։
Կէսօրէ լետոյ ուրի՛շ լայտագիրներ ալ

Հային, ուրիշ՝ ծրագիրներ ալ կային: Հայց ժամանակս կարձ էր, եւ այդ պատճառաւ ալ, անդամ մը եւս թողուցի պաշոնական պատուիրակութիւնը եւ երկու սպնիւ հայորդիներու հետ գացի այցելելու իմ Պոլիսը: Նախ գացի Պալաթ, Սահմանական գործակապետ եկեղեցին, Ծուռ ու մուռ իոզոցներէն հասանք այդ թաղի եկեղեցին. մաքրութիւն կ'ընէին, բայց ազնիւ զգան եւ թողուցին որ ներս մտնեմ, խոսան բարձրանամ եւ մօտէն աղօթեմ Զարսափան Ս. Անտուածածնի պատկերին սոջեւ: Այս Զարսափանը, Արմաչք^ոն թէ Լոտափազարէն եկած, մէր ամէնէն յարդի Աստուածածինն է, եւ ամէն տարի, լ'ըսեն, Խաչվերացի տօնին օրը Հրաշք ըստ կը պատահի, թէեւ, բախտաւորեալները յաճախ... Թուրքերը կ'ըլլան: Յետոյ լացի Պալըգլը: Այնտեղ նախ փնտուեցի և ոչի Մայրեկին գերեզմանը, որ անչուշտ կար, բայց անտէր հողակոյտ մը գտայ սնանուն եւ աննշան. նկարեցի եւ հիմա ու երբեմն կը դիմեմ այդ պատկերը եւ սյնտեղ կը սիրեմ տեսնել մանկութեանս լիս այնքան խոռված Առջի Մայրեկին ըրկու ձագուկները: Յետոյ գացի եւ աղօթեցի Միսաք Մեծարենցի դամբարա-

էկ Կիլիկիոյ Թոռոս Ա. Սեբաստացի Կա-
թողիկոսի շիրմաքարին վրայ : Երկու օր
սուաշ, Գարեգին Ա. Կաթողիկոս եկեղ-
եղ ծաղիկ դրեր էր Կիլիկիոյ Աթոռէն իր
ախորդին գերեզմանին վրայ :

(*) 1924 թ. ամերիկեան պետութիւնը
աստատեց երկիր մուտքի բարայի սիստեմ
ը, որով շատ դժուարացաւ գաղթական-
երան մուտքը Ամերիկա: Շրջանցելու հա-
րա այս դժուարաւթիւնը, շատ մը հայ ե-
խտասարդներ Գուսա կու գային, հոն ալ
ը հանդիպէին Ամերիկայէն այնուղ հա-
ռած իրենց նշանածներուն, եւ ապա կը
աշորէին հասնիլ իրենց երազական քաղաք-
ները, Նիւ-Ենրի, Ուստըր, Ֆրէզմօ եւ այ-
նոր:

Φ Ο. Ρ Η Ζ

ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ

Շատ մը բաներու նման մոռցուածներու կարգին կը կարծուէք Փարլիզի համար հայ մշակոյթի օրն ալ: «Համազդային» և նորոգուած եռանդին թափով փորձեց զարմանել կացութիւնը, հոդ չէ թէ աւանդական ժամանակէն քիչ մը ուշ կազմակերպելով Գիրեզու գիւտին յատկացուած եղեկոյ մը:

Փարփղի Ս. Մեսրոպ Մշակութային
Կեդրոսին մէջ Նոյեմբեր 26-ին այլ երես
կոյթին բացումը կատարելով Մարի -
Լուիզ Պալեան ծանրացաւ Մաշտոցի դիւ-
տին կարեւորութեան ու Հայկական հնք-
նութեան ձեւառումին մէջ անոր ունե-
ցած դերին վրայ : Ներկայացնուց օրուան
Երկու գասախօսները՝ վրոՓ. Ժան - Փիէլ
Մաճէն ու Նորվահ Եպիսկոպոս Զաքար-
եանը, առաջ կենսադրական հակիմ տե-
ղեկութիւններ : Առաջինին մօտ շեշտեց
մասնագիտութեան ճոխ ցանկը, իսկ երկ-
րորդին՝ քահանայագործութեան զուգա-
հեռ տարբուած չենարաջական աշխատան-
քը. ըստ թէ նախ Իսի, ապա Լիմին մէջ
Նորվահ Եպիսկոպոսի ծառայութիւնը կը
յատկան չուի. գլորցներու, Հայկական
առաջինի մէս ստեղծումով, ինչ որ կը մի՛
զինքը կոչելու «Մեր ժամանակներու վե-
նարար կրօնաւորը» :

Իրացման խօսքէն ետք Արագլիկ Աբրա-
համեան արտասանեց Գէպրդ Դարդիէն էլ
մը, ապա խօսքը տրուեցաւ փրոֆիէսօր
Մահէի: Ան պատմական, քաղաքական ու
լեզուական մօտեցումներով փորձեց ար-
ժեւորել Մեսրոպի գիւտը, յունական,
ասորական, սասանեան, պահլաւական
այլուրեններէ աղջկեցութեան հաւանա-
կանութիւններու մասին խօսելով: Ծան-
րացաւ այլուրենի գիւտին մէջ կրօնական
ադդակին ներկարութեաց մոռա:

Ենրսէսեան, պատուելի օ. և
ուրիշներ :

Ինչպէս մեր բոլոր գաղութներուն,
Փարիզի մէջ ալ աւանդական ընոլիք
նեցած է Մշակոյթի օրբ. աւանդութիւն
որուն շատ բաներու հետ այսօրուան ան-
տեսումը ցաւ ու երեսմն նաեւ ընդվում
եռ պատճառէ, եթէ նոյնիսկ մատի վրայ

«ՄԵՐԻՒՆ ՊԱԼԻՒՍԵ»

ԳՐԵՑ՝ ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ԱՇՃԵԱՆ

(Բ . Եւ Վերջին մաս)

Բարձր պատուանդանի վրայ կոթողա-
կան բան մը ունէր այս գերեզմանը, կրկին
արձանագրութիւններով: Բայց ո՞վ էր այս
կաթողիկոսը, եւ ինչո՞ւ թաղուած էր Պոլ-
սոյ մէջ, հետաքրքրուեցայ. անծանօթ
էր՝ բայց հետաքրքրական մարդ կ'երե-
ւէր: Սերաստացի էր, եւ շուրջ քսան
տարի եղած էր Կեսարիոյ Առաջնորդ եւ
1654 թուականին ընտրուած էր Կիլիկիոյ
Կաթողիկոս: Տարի մը յետոյ Պոլիս է.
ինչո՞ւ եկեր էր, ի՞նչ Հանգամանքով էր
եկեր, ի՞նչ գործ ունէր: Զէ՞ որ ատկէ
շատ կարճ ժամանակ այնտեղէն էր ան-
ցած իջմիածնայ Փիլիպպոս Կաթողիկոսը:
Հիմա, որ քիչ մը ըլլային կը դառնանք երբ
իջմիածին - Անթիլիաս հարցերու մէջ
նման հարցականներ կուգան, տարօրինակ
կը թուի այդ: Բայց ժամանակին այդպէս
չէ եղած: Հաւանաբար նոյն Փիլիպպոս
Կաթողիկոսի խոնդրանքով թորոս Կաթո-
ղիկոս եկեր էր Պոլիս՝ շարունակելու հա-
մար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին գոր-
ծը - պայքարի Պոլսոյ լատինամէտ պատ-
րիաքներուն եւ ղեկավարներուն դէմ:
Թորոս Կաթողիկոս այնտեղ գործած էր

արձանադրութեան մէջ ալ Խորոս Կաթոռ-
ղիկոս կը յիշուի, իբրև նմանակից Ներ-
սէս Շնորհալիին՝ Հրեշտականման հայրա-
պետ մը. լոյս իջնէ իր գերեզմանին:
Վերջին աղօթք մը Պալբգլի մէջ, 1890
— 1908 թուականներուն Հայ Նահատակաց
Յուշարձանին տողեւ, եւ ապա դացի
Շիշլի: Շիշլի հարուստներուն գերեզմա-
նատունն է եղած: Այնտեղ ալ թաղուած
են մեր մեծանուն պատրիարքները, մեզի
ծանօթ բարձրատիժան հոգեւորականներ՝
Շնորհք, Գարեգին Պատրիարքները, Մես-
րոպ Նարոյեան Պատրիարքը, Խորէն Նար-
պէյ, Խորէն Աշրդեան Սրբադանները: Մա-
շը այնքա՞ն հետաքրքրական է: Յաւի-
տենութեան մէջ դրացի կը դարձնենք
թշնամիներն անդամ: Ահա երկու Խորէն-
ներ՝ որոնք իրենց կենդանութեան ամօթ
շատ ծանօթ էին, եւ շատ ու չառ կապե-
րով իմ կեանքս կապուած էր իրենց հետ:
Ահա Ուէթէս Պէրպէրեանը: «Հայկա-
րան»էն գիտեմ թարգմաներ է Լամընէի
«Բանք հաւատացելոյ ուրուք» գիրքը: Գոց
Կ'ըսէինք այս մանրամասնութիւնը առանց
շատ բան հասկնալու: Բայց մեծ դաստիա-
րակ էր, դպրոց ունէր, ուսուցչապետ
էր, բոլոր սերունդներուն համար՝ ու-
սուցչի տիպար: Մենք ծանօթ էինք իրեն
նաեւ իր զաւակներուն մէջն, Շահանին,
Մաննիկին ընդմէջն: Շահանին զաւակն
ալ հինգ մեծ պատկեր գծեր էր Անթիլիա-
սի Մայր Տաճարին համար: Բայց՝ Ուէ-
թէսո Պէրպէրեան մեր դպրեվանքի օրե-
րուն ամէնօրեայ ներկայութիւն էր, միշտ
ալ կ'երդէինք իր քայլերգը.

«Ճաճար հրաշագործ, վսեմ
ձուլաբան,
Ուր կապարն յոսկի, նիւթն հողի
դառնան» :

Աւելի տրտում եղաւ իմ այցս Խոթան-
պուլի Հայոց երրորդ գերեզմանատունը՝
Սկիտար (Պաղլաբաղալ)։ Անշուշտ հոն
ալ «Երթալս պէտք է» (ականջը խօսի
հոգեկից բարեկամի մը, որ կը սիրէ գոր-
ծածել Պոլսահայոց յատուկ լեզուական
այլ դարձուածքը)։ Կրնայի՞ չերթալ։

ԳԱՐԴՄԱՆՔ

Նոյեմբեր 22, Պոսթըն

(*) Знамені відповідно

գեպի Երբազա ուղեւորութեան ընթացքի
վախճանեցաւ եւ քաղուեցաւ Պոլսոյ մէջ:
իր գերեզմանի՝ Պէյօնլուի մէջ, ուխտա-
տեղի է եւ ամեն Հինգշաբրի խաչախան-
գիստ կը կատարուի «Հոգեւոր Տիրոջ»
գերեզմանին վրայ:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻՍՈՒԵՆ

ՍԵՆ-ԺԵՐՈՄԻ Ս. ՍԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՏՈՐԵԴԱՐՁԸ

ՄԱՐՄԵՅԻ - («Յանազ») -

ՄԱՐՄԵՅԻ - («Յանազ») -

Կիրակի, Նոյեմբեր 24-ին, Սէն - Ժերոմ թաղի եւ շրջակայքի ժողովուրդը խուսնեամ լեցուց Ս. Սահակ - Մեսրոպ Եկեղեցին: Ջերմեռանութեամբ, աւանդութինն ըստ համար մուտքուելու և պատմութեան համար կորչելու վտանգի մէջ են, եւ կոչ կ'ընէ անոնց, ովքը կրնան օգտակար ըլլալ այս գործին, կապ հաստատել Խմբագրութեան հետ, որուն հացեց է: -

«Gardmank» Paternal Studies monthly, Teryan Str. 74, Yerevan, Republic of Armenia

Tel.: 3742/58 37 01, 26 43 71, 52 89 32.

Տարի երթ կը մաղթենք «Գարդմանք» ամսաթիրթին եւ մի հաւատով կը ձայնացնէ անոր: «Երբեւից պէտք է տեղի ունենայ մէծ վերաբարձը եւ վերականդանութեամբ»: Իսկ մինչ այդ պէտք է ապրիլ, պայքարի ու վառ պահել Հայրենեաց տան կարուր յիշողութինն ու վերաբարձի անկուրում հասար:

ՍԵՐՈՎԲԵԼ ՎՐԴ. ԻՍԱԽԱՆԵԱՆ
Քէօն, Գերմանիա

(*) Հայկական ձարտարապետութիւնը նուսմասիրող Կազմակերպութեան կերպաբանին կը գունուի Գերմանիոյ Ասլին (ին - լա - Շափէլ) քաղաքի մէջ, ինչ - նորից եւ առ այսօր պատասխանատուն է արտարապետութեան տոքքոր Արմեն Հայնագարեանը, իսկ Հայաստանի մէջ վարչական պատասխանատուն է Սամուել Կոբառան:

ՎԵՐԱԲԵԼ ՎՐԴ. ԻՍԱԽԱՆԵԱՆ
Քէօն, Գերմանիա

ՎԵՐԱԲԵԼ ՎՐԴ

«ՍՓԻՒՌՔ»Ի ԵՆԹԱԲԱԺԻՆ

ԵՒ ՈՉ «ՕՏԱՐԵՐԿՐԱՑԻՆԵՐ»ՈՒ

«Արմենիք» գործակալութիւնը Նոյեմբերի հայոցուումներուն մէջ տեղ տուաւ լուրի մը որ ոչ Հայաստանի նախապահական ընտրութեան վէճերուն, ոչ ալ ԼՂՀ-ի խաղաղութեան, եւայլն կը վերաբերէր. բայց ունէր շատերու հետաքրութիւնը շալժելու բնոյթ: Քանի մը տողուց այդ լուրով կը տեղեկացուէր թէ Ա. Սարգսեանի կառավարութեան կազմութեան հետ որոշուած էր Սփիւռքի հետ կապերու ենթաբաժին մը ստեղծել: Ասոր նպատակը պիտի ըլլար Հայաստան - Սփիւռք յարաբերութիւններու գարգացումը, ինչպէս նաև իւրաքանչիւր Սփիւռքահայութիւն ամրապման նպաստելու համարութիւն տալ («Յառաջ» Նոյեմբեր 20):

Լուրը կը զուգագիտի Ազգային Ժողովի նախագահ Բ. Արարցեանի Փարիզ գըտանուած օրերուն երբ գաղութի ու մամուլի ներկայացուցիչներուն հետ հանդիպումի երկոյթին նոյնիմաստ արտայայտութիւններ կ'ունենային թէ ինք, թէ պատւիրակութիւնն ուրիշ անդամներ: Զուգագիտութիւնը նշանակութեան զորկ է անշուշտ, բայց Սփիւռքին մասին յայտնեւած կեցուածքները իւրեամբ մասնակութեան մը ու արտասահման ուղարկութիւնը: Ու շադրութիւնը որ այսուհանդերձ, չի նշանակել այսօր մշակուած թերահաւատութեան, յուսախարութիւններու ջնջումը: Անոնք անկախութեան 5 տարւան ընթացքին բաւական ճամբար կը բարձրաց:

Այս երեւոյթին մէջ, պէտք է ըսել որ ընդհանրապէս հայաստանեան կողմը մեծ զարդուելով հանդերձ, Սփիւռքն ալ ունի իր բաժինը, «մեղսակցութիւնը»: Թերեւս անիրաւութիւն է յանցաւոր դիրք մը, ժիստական կեցուածք մը նշանակել անոր մէջ, քանի որ այդ մեղսակցութիւնը հետեւանք է գլխաւորաբար արտաքին ապահովութիւնուն: Տասնամեակներու բաժանանաչումի տեղ չգելու աստիճան սրած է կարօսը, անտեսանելի վշաթելերու ետին պահուած հայրենիքի մը ու հայրենակ եղայրներուն նկատմամբ: Այդ կարօտը լուելայն կը պարփակէ դիմացի մասին բարձրացնելու կազմութիւնը հետեւած կ'արագ է անդամները: Այս կամ մէջ անդամները անդամները անդամները: Այս կամ մէջ անդամները անդամները անդամները:

Մինչեւ այսօր, այս կարգի երբեմն երդիմական, յանձախ տիսուր շփոթներով քալեց Սփիւռք - Հայաստան յարաբերութիւններու մարդու: Կամ աւելի ճիշտ է լսել՝ տեղքայլ ըրաւ, քանի որ պարտազան նոյնն էր անցեալին ալ: Փախուածները միայն անուններ, հայցներ եղան, նոյն թատերզութեան համար գերասաններու տարբերութիւնը համար կազմութիւնը հետեւ:

Սակայն նոյն բաժինը պէտք է դիմաց Սփիւռքն նկատմամբ մէջ զնական չափանիք կ'արագ է անդամները անդամները անդամները:

Մինչեւ այսօր, այս կարգի երբեմն երդիմական, յանձախ տիսուր շփոթներով քալեց Սփիւռք - Հայաստան յարաբերութիւններու մարդու: Կամ աւելի ճիշտ է լսել՝ տեղքայլ ըրաւ, քանի որ պարտազան նոյնն էր անցեալին ալ: Փախուածները միայն անուններ, հայցներ եղան, նոյն թատերզութեան համար գերասաններու տարբերութիւնը համար կազմութիւնը հետեւ:

Մինչեւ այսօր, այս կարգի երբեմն երդիմական, յանձախ տիսուր շփոթներով քալեց Սփիւռք - Հայաստան յարաբերութիւններու մարդու: Կամ աւելի ճիշտ է լսել՝ տեղքայլ ըրաւ, քանի որ պարտազան նոյնն էր անցեալին ալ: Փախուածները միայն անուններ, հայցներ եղան, նոյն թատերզութեան համար գերասաններու տարբերութիւնը համար կազմութիւնը հետեւ:

Մինչեւ այսօր, այս կարգի երբեմն երդիմական, յանձախ տիսուր շփոթներով քալեց Սփիւռք - Հայաստան յարաբերութիւններու մարդու: Կամ աւելի ճիշտ է լսել՝ տեղքայլ ըրաւ, քանի որ պարտազան նոյնն էր անցեալին ալ: Փախուածները միայն անուններ, հայցներ եղան, նոյն թատերզութեան համար գերասաններու տարբերութիւնը համար կազմութիւնը հետեւ:

Մինչեւ այսօր, այս կարգի երբեմն երդիմական, յանձախ տիսուր շփոթներու ծուռն ու շիտակը, անկեղծն ու պարագայականը, շահու զանազան հետեւակների մէջ մը ու թոյլ չի մի անդամները կ'առաջնութիւնը ու անդամները անդամները: Այս կամ մէջ անդամները կ'առաջնութիւնը ու անդամները անդամները:

Մինչեւ այսօր, այս կարգի երբեմն երդիմական, յանձախ տիսուր շփոթներու ծուռն ու շիտակը, անկեղծն ու պարագայականը, շահու զանազան հետեւակների մէջ մը ու թոյլ չի մի անդամները կ'առաջնութիւնը ու անդամները անդամները:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած: Ասիկա արդէն բաւական դժուար գործ է, քանի որ «Սփիւռք» անուանումը կ'ըստդրէ ալ:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գործը, կարելի առաւելաբայ չափուած:

Այդ չեղումը պէտք է նախ դրեմէ գե-

րոյլ սկսի Սփիւռքի ճամաչումի գոր

ՔԱՂՋԻԹԵՒ ԳԱՂՋԻԹ

ՊՈՂՍՈՅ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցին մէջ, Նոյեմբեր 21-ին, բացումը կատարուած է գլուխեան յարկէն ներս նոր եւ օգտաշատինի մը, որ «Ճիշով էլէ կթրոքարտիկրամ»ի բաժինն է, մկրտաւածողացալ բարերարին՝ Ժիրայր Մութափեանի անոնով։ Բացման հանդիսութեան ներկայ եղած է բարերարին այլին որ կտրած է ժամապահնը։ Արարողութեան բաժինն ու ի դարս աշխարհին կը պատկանի, ունի իր կարծիքը։ օրինակ, զրամատութիւնը կը սահմանէ որպէս համակարգը մը որ մեծ քանակութեամբ ուժ եւ փառափութիւն կ'արտադրէ, բայց եթէ շափականցուի, կը վերածուի զէնքի վառափի ու մանուկներուն շահագործութիւն։ Համայնավարութիւնը կը նկատէ ընկերութեան մատական միամիտ տեսանձիւնը, որպէս համար համար անդամն անդամ է աշխատ։ Պելեբը իրեն դրակցութիւն յայտնած են այդ ողբութեամբ։

Ցամանի գոյնուած է քաղաքական դէմքուութեան մէջ։ Նախարար իրէն բարերարութեան մէջ անառանին անդամ է աշխատ։ Պելեբը իրեն դրակցութիւն յայտնած են այդ ողբութեամբ։

Ցամանի գոյնուած է քաղաքական դէմքուութեան մէջ։ Նախարար իրէն բարերարութիւն յայտնած է անդամ է աշխատ։ Պելեբը իրեն դրակցութիւն յայտնած են այդ ողբութեամբ։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի Հ.Մ.Լ.Մ. - Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կարմակերպութեամբ Ս. Յակով Ենեկեցւոյ կիրակնօրեայ վարժարանին, համախմբում - սեմինար մը տեղի ունեցած է Նոյեմբեր 17-ին, նախարացութեամբ Գանատայի առաջնորդական փոխանորդ կամակ Ծ. Վրդ. Յակովանի որ կատարած է Աստուածաշուշի մեկնութիւնը մը Քըրիստոնէութեամբ մը։ Վարչական գործադրութիւնը նիւթի շուրջ է երգերով դասախոսը եղած է Գրիգոր Ա. Սարգաւատ Նույլարեան որու նիւթը եղած է «Շարականապիտութիւնը Հայաստանեաց Ենեկեցւոյ անցեալին եւ այսոր» նիւթին շուրջ։ Տեղի ունեցած է հիւրարիութիւնը մը։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կարմակերպութեամբ Ս. Յակով Ենեկեցւոյ կիրակնօրեայ վարժարանին, համախմբում - սեմինար մը տեղի ունեցած է Նոյեմբեր 17-ին, նախարացութեամբ Գանատայի առաջնորդական փոխանորդ կամակ Ծ. Վրդ. Յակովանի որ կատարած է Աստուածաշուշի մեկնութիւնը մը Քըրիստոնէութեամբ մը Քըրիստոնէութիւնը նիւթի շուրջ է երգերով դասախոսը եղած է Գրիգոր Ա. Սարգաւատ Նույլարեան որու նիւթը եղած է «Շարականապիտութիւնը Հայաստանեաց Ենեկեցւոյ անցեալին եւ այսոր» նիւթին շուրջ։ Տեղի ունեցած է հիւրարիութիւնը մը։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուազով։

ՄՈՂՍՈՅ Ս. Զայ Կելբոնի սրացին մէջ, Կամք մարզարացին մէջ, Նոյեմբեր 16-ին տեղի ունեցած է «Քեսապի, Մուսա - Լեռան եւ Այնձարի» նույրուած տոհմիկ օրը, կարմակերպութեամբ Համագլայինի ընկերային յանձնափութիւն։ Բարի գալուստի խօսքը արտասանած է Զատէն Ինձիկիան որ բացարական եւ պատմական ակնարկով ներկայացուցած է Սուէտոնիոյ, Քեսապի եւ ըջակայքի հայութիւնը։ Շըջանի իւրայսուով երաժշտութեան եւ երգերուն մասին խօսած է Ցակոր Մանձիկեան։ Ցուցադրուած է նաև երեք շրջաններու մասին տեսներից մը։ Գործադրուած է գեղարուեստական բաժին մը, երգերով, պարերով, նուա

**ՀԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱԽԱՑՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ԵՆՈՐՅԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄ ԱՏԱՑԱՆԻ**

ՆԻՍ - Պ. Գարաքենան 250 Ֆր.:

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Իրենց բարեկամին՝ Պարոյը Ռւենուզեամի մասուան քառասունքին առթիւ (մահացած է Լուս - Անձրևա, 1996 Հոկտեմբեր 22, 91 տարեկանին), Տիկին Մարիամ Պօղոսեան եւ դաւակները (էքս - ան - Փրոլանս) կը նույիրեն 500 Ֆր. «Յառաջ» բարդաւաճման:

(Չար. Ա. Էջեն)

Թիւնը համաձայնութիւն գոյացած չըլալով Հայաստանի եւ Աղբքաշանի միջեւ:

Ինչպէս լսինք, բոլոր երկիրները (Ֆրանսայի Վրդովեցոցիւ յայտարարութիւնը հայտարակած էինք Նոյեմբեր 26-ի մեր թիւով) իւրացուցած են Բաքուի տեսակները, բայց ֆինանսային որ աւելի մեղմ գերքորչում ունի:

Դեկտեմբեր 4-ի էօզիկուր Փոլիքիքան քրտական թիւթիւն աւ կ'անդրադառնար հետեւալ ձեռով.

Վեհաժողովին աւարտին մօտ Հարաբարդի առնչուած հայեւադրեցանական կենակուր «Վէթօներու պատերազմի» մը վերածուեաւ, վտանգելով նաեւ վերջնական հայորդագրութեան հայպարակութիւնը: Հայաստան Հարաբարդի մասին անոր 20-րդ յօդուածը վէթօ ըրած է. իսկ Արդրքեջան սպանացած է ամբողջ հայորդագրութիւնը վէթօյի ենթարկել եթէ հոն նշուած չըլլայ «Ադրեցանի հոլային ամբողջականութեան յարգանք» արտայատութիւնը: Եւ այս կէտն է որ հայկական պատուիրակութեան առարկութեան պատճառ եղած է, քանի որ հոն տեղ գտած է նաեւ «Հարաբարդի համար արդրեցանական սարածքին վրայ ամենալայն ինքնավարութիւն» տալու եւ այդ ինքնավարութեան համար հարկանոր պահանջութեան երաշխիքներուն պարագան: Նման պարերութիւն մը ստորագրել, հայկական պատուիրակութեան Համար պիտի նշանակէր Հարաբարդի լեռնային Հարաբարդի անկախ պետութեան մը նապատակէն:

**Ա. ՅՈՎԼԱՆՆԻՍ-ՄՎՐՏԻ
ՓԱՐԵԶ**

Հարուր, Դեկտեմբեր 9-ի տօն է Յունիան Սրբուհոյ Աստուածածնի՝ յԱնինայէ:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովլաննիս - Մվրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 10-ին, պատարագ կը մատուցուի:

MEILLEUR CADEAU
POUR LES FETES

EVENEMENT LINGUISTIQUE

**Parlez Arménien
en 7 Leçons !**

EN 50 HEURES

avec le

**MANUEL D'ARMENIEN
OCCIDENTAL**

POUR LES NON-ARMENOPHONES
de Mme Hilda KALFAYAN-PANOSSIAN

- Une méthode novatrice et radicale pour apprendre à parler, lire et écrire l'arménien.
- Une méthode audiovisuelle testée avec succès auprès des adultes et des jeunes scolaires.
- Une méthode utilisable chez soi et en cours collectif.

3 volumes en couleur + 1 coffret de 4 cassettes audio (2 heures d'enregistrement) = 550 F. + 50 F. frais d'expédition.

Contacter :
l'Association MACHTOTZ
Pour la Défense de la Langue
Arménienne
Tél. : 01. 47. 50. 97. 51.

**Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԽՈՐԻԶ
ՇԱԽՆ**

Հայաստանի երկրաշարժին 8-րդ տարելիցն առիթով Շախնի Ս. Գրիգոր Լուսախորիզի եկեղեցւոյ կազմակերպութեամբ՝

ԱԿՆ

Հայ Հոգեւոր Եկեղեցական երգչախումբը Ելութի կ'ունենայ Աստուածամօր նույրուած երգացանկով

Շաբաթ, Դեկտեմբեր 7, ժամը 20.30-ին

Շատիլ Ս. Գրիգոր Լուսախորիզ Եկեղեցւոյ մէջ

Հասցե. -

6, rue Père Komitas — 92370 CHAVILLE

Tél. : 01. 47. 09. 23. 18.

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

R E C H E R C H E

La Croix Bleue des Arméniens de France recherche pour son camp d'hiver à Bellefontaine du 11 au 18 Février 1997

— Animateurs diplômés BAFA ayant 18 ans et bon niveau de ski.

Ecrire au Conseil d'Administration
17, rue Bleue, 75009 PARIS

**ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ
ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ**

**ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ
Բ. ՇԱՐՔ**

Կազմակերպութեամբ՝

ՀԱՄԱՀԱԳԱՅԵԻՆ

«ԴԻՎԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԽՈՐԻԶ ԵԿԵՂԵՑՆ ԱԿՆ»

ԿԱՀԱՆ ԹՈԹՈՒՎԵՆՑԻ «ԵՐԿՈՆ ՍՈՒՐԵ

ԿԻՐԱԿԻ, ԴԵԿՈՒԵՐԵՐ 8, ԺԱՄԸ 16-ին

ԱՐՓՈՐՎԻԼ Հայ Մակոյի թիւ Տուն

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville

RER D. station Vert de Maison

Մուտք՝ 30 Փրանք:

Հեռածայն. -

01 - 43 - 70 - 62 - 95

ՅՈՒՇԱՏՏՏՐ

ԿԱՊՈՅՑ ԽԱԶԻ Պուլպար Օտառովի կօլա Սասունի մասնաձեւլը ընդհանուր անդամական ժողովի կը հրափրէ իր բոլոր անդամունքները Շաբաթ, Դեկտեմբեր 7, ժամը 15.30-ին սովորական վայրը, կարուոր օրակարգ:

**

ԿԱՊՈՅՑ ԽԱԶԻ Փարիզի Ս. Թալէսուն մասնաձեւլը ժողովը տեղի կ'ունենայ Դեկտեմբեր 7-ին, Շաբաթ օր, սահատեան 10.30-ին

17, rue Bleue, Paris 9^e

Բուրգին ներկայութեանը անհրաժեշտ է:

L O P O

Կապոյտ Խաչի Պօմոնի «Խայիրի» մասնաձեւը կը կազմակերպէ իր Տարեկան կորօն, Կիրակի, Դեկտեմբեր 8, ժամը 15-ին, Պօմոնի եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

ՃՆՈՐՅԱԿԱԼԻՔ

Սէն - Ժերոմի Ս. Սահակ - Մերուպ թաղականութիւնը չնորհակարութեամբ սահածած է մատաղունութեան առիթ հանեւալ նուէրները. -

Պ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Վ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Գ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Դ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Ե. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Զ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Դ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Ե. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գերձ Կարապետեան, Տիկին Նուարդ Մելքոնան, Տէր եւ Տիկին Դարձ Հարաբարդի լեռնականութեան առաջարկութեան մէջ:

Զ. Ժադ Կարապետեան, Տէր եւ Ժիկի ժամանակութեան 2000-ական թր., Տէր եւ Տիկին Արգէր Միապետան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ղաղաբեան, Տիկին Սար Պապայիան, Տէր եւ Տիկին Գե

Ս. ՅԱԿՈՒ — ԼԻՆ

Շաբաթ, Դեկտեմբեր 14-ին տօն է Ս.
Յակու Մծրինայ Հայրապետին:
Այս առթիւ Լիոնի Ս. Յակու Մայր Ե-
կեղեցւոյ մէջ առաւտական ժամը 10-ին
պատարագ կը մատուցուի:

ԱՆՈՒԱՆԿՈՉՈՒԹԵԱՆ
ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Լիոնի Ս. Յակու Մայր Եկեղեցւոյ ա-
ւանդական Մատաղօթնութիւնը այս տա-
րի տեղի կ'ունենայ Դեկտեմբեր 15, Կի-
րակի, կրօնական եւ աշխարհիկ հանդի-
սութեամբ:

Պատարագ կը մատուցանէ եւ կը քա-
ռոզէ:

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Հայր. Պատուիրակի Փոլանորդ
Լիոնի եւ Շրջակայից

Պատարագի երգեցողութիւնը կը կատա-
րէ Եկեղեցւոյ կոմիտաս երգչախումբը
Ղեկավարութեամբ՝ Պր. Յովհաննէս Պէր-
պէրեանի:

Յաւարտ պատարագի կը կատարուի
Մատաղօթնութիւն եւ Հոգիհանգստեան
պաշտօն, Եկեղեցւոյ վախճանեալ Հոգե-
ուրականներու, Հանգուցեալ բարերարնե-
րու եւ սատարողներու, Հոգիներուն հա-
մար:

Ժամը 12.30-ին Կարպիս Մանուկեան
պրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ ժողո-
վրդական ճամ:

Անոնք որոնք կը փափաքին մասնակցի
ճամին կրօնան արձանագրուի Եկեղեցւոյ
Դաւանատանը:

Ակեդր ժամերգութեան ժամը 8.30-ին:
Պատարագ ժամը 10-ին:

Քարոզ ժամը 11.15-ին:

Մատաղօթնութիւն եւ Հոգեհանգստ
ժամը 12-ին:

**ՊՈՄՈՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԽՈՐԾ****ՀԱՆԴԻՍԱԲԻՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ**

Ի գիտութիւն եւ ի հրաւէր մէր բարե-
պաշտ հասարակութեան կը տեղեկացը-
նենք, թէ Եկեղեցւոյ հիմնարկութեան
67-րդ եւ Օծան 64-րդ կրկնակ տարե-
դարձներուն առթիւ, Կիրակի, Դեկտեմ-
բեր 15, Եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր
արարողութիւններ տեղի կ'ունենան՝ հո-
վանաւորութեամբ Հարաւային Ֆրանսայի
Հայոց Թեմական Խորհուրդին:

Պատարագը կը մատուցանէ եւ կը քա-
ռոզէ:

ՏԱՐՈՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՃԵՐԵՃԵԱՆ
(Առաջնորդական Տեղապահ
Հարաւային Ֆրանսայի)

Երգեցողութիւնք՝ Եկեղեցւոյ Լուսա-
տորիչ Դպրաց Դաս և բազմախումբին կողմէ,
Ղեկավարութեամբ եւ Երգչունահարու-
թութեամբ Տէր եւ Տէկին Ռուպէր Արթիւն-
եանի:

Կը կատարուի նաեւ Հոգեհանգստ եր-
շանկայիշատակ՝
ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱԼԱԳԵԱՆԻ
Հանգուցեալ Եկեղեցականներու, Մարկո-
ւագներու, Դպրաց եւ Դպիրներու եւ
Թաղային Խորհրդոյ անդամներու Հոգե-
ներուն համար:

Ժամերգութիւն ժամը 9-ին:
Պատարագ ժամը 10-ին:

**GRANDE FOIRE AUX LIVRES
ANCIENS ET NEUFS**

Samedi 14 Décembre de 10h à 20h

Centre Culturel UCFCAF — JAF
6, cité du Wauxhall - 75010 PARIS
M° République

à partir de 15 heures
dédicace des livres par leurs auteurs

Des centaines de livres
à votre disposition

Sur place : Buffet et bar

**Ս. ՏԱՐԱՎԱՆԻ-ՄԿՐԵՑ
ՓՄԴ**

Յարար, Դեկտեմբեր 14, տօն է Սրբ-
ուոց Յակոբայ Մծրինայ Հայրապետին,
Մարտունի հինգաւորին եւ Մելիտիոսի ե-
պիսականուին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս –
Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, ժամը
10-ին պատարագ կը մատուցուի:

L'ÉCOLE ARMENIENNE TARKMANCHATZ

organise

un REPAS DE FIN D'ANNEE

sous le haut patronage de Mgr. KUDE NACCACHIAN

Prélat des Arméniens de Paris

en présence de

Monsieur A. SANTINI
Député-Maire d'Issy-les-Moulineaux

Monsieur V. TCHITETCHIAN
Ambassadeur d'Arménie

avec la gracieuse participation de

MARTEN YORGANTZ

entouré de nos élèves

Dimanche, le 15 Décembre à 12 heures 30, dans la salle de l'Ecole

19-27, Sentier des Epinettes, 92130 ISSY-LES-MOULINEAUX

RESERVATION : 01. 46. 45. 60. 55.

RADIOTHON

au profit de

L'ÉCOLE BILINGUE SAINT MESROP d'Alfortville

sur AYP FM 99.5

OPERATION**«500 FAMILLES A 50 FRS / MOIS»**

le Samedi 14 Décembre de 7 heures à 14 heures

avec de nombreux points de collecte et d'information à Paris
et en Région Parisienne (qui seront précisés à la radio).

ՀԱՅՈՒ ԶԳԱՅԻՆ

Փ Ա Ր Ի Զ

ԳՐԱԿԱՆ – ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ
ՑԱՆՑԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԻՐ

**«ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ
ԳՐԱԿԱՆ
ՄԱՄՈՒԼ»**

Դասախոս

ԳՐԻԳՈՐ ՊԼԻՏԵԱՆ

ԶՈՐԻՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՃԵՐԵՃԵԱՆ
(Առաջնորդական Տեղապահ
Հարաւային Ֆրանսայի)

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS
DE FRANCE
RECHERCHE
POUR LA COLONIE DE VACANCES**

La Croix Bleue des Arméniens de France recrute pour le mois de Juillet 1997 à Bellefontaine :

DIRECTEUR TITULAIRE du BAFD.

Envoyer courrier et C.V. à :

CBAF - Conseil d'Administration

17, rue Bleue, 75009 Paris.

La Croix Bleue des Arméniens de France recrute pour les mois de Juillet et Août 1997 à Bellefontaine :

Animateurs avec BAFA ayant 18 ans et ne passant pas d'exams en Juillet;**Infirmiers (ou étudiants en 2ème année de médecine);****Economies.**

Envoyer courrier et C.V. à :

CBAF - Conseil d'Administration

17, rue Bleue, 75009 Paris

**GRAND
RÉVEILLON
DU 31 DÉCEMBRE**

à l'Espace Tête d'Or
10, Boulevard Stalingrad
LYON — VILLEURBANNE

organisé par
**FRANCE — KARABAGH
et LES ORGANISATIONS
ARMÉNIENNES**

au profit des Ecoles
**MARKARIAN — PAPAZIAN (LYON)
et d'ARAKIOUL (KARABAGH)**

animé par
l'ORCHESTRE «GAI DZAG» de Paris
et DJ DIDIER

Buffet assuré
par le traiteur Arto Pehlivanian ..

Renseignements et réservations :

FRANCE-KARABAGH :

Tél. : 04 72 02 07 98;

M.C.A. DECINES

Tél. : 04 78 49 42 97;

M.C.A. VILLEURBANNE

Tél. : 04 78 93 57 43;

EGLISE ARMENIENNE DE LYON

Tél. : 04 78 60 47 18.

★ ★ ● ★ ★

**ՄՐՈՑ ԲԱՐԳՄԱՆՉԱՅ
ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ
ՄԱՐՄԱՐ**

Տօն Սրբոյ Յակուբայ Մծրինայ Հայրապետի
Սրբոց Թարգմանչաց Մայր Եկեղեցի
339, avenue du Prado, Marseille 8^e
Կիրակի, Դեկտեմբեր 15, Առաւտական
ժամը 10-ին Հրաւարուած է պատարա-
գիւու եւ քարոզելու՝
ՅԱԿՈՒ ՄԱՅՐ. ՎԱՐԴԱՆ

DE NOËL
POUR VOS CADEAUX
DE FIN D'ANNEE

les Samedi et Dimanche
14 et 15 DÉCEMBRE 1996
de 10 heures à 23 heures
sans interruption

Artisanat d'Arménie:

Poterie - Objets de bois sculptés - Bijoux
Broderie - Tapisserie - Instrument de musique
Khatchkar - etc...

Livres, Philatélie Arménienne,
Brocante, Antiquités,
Épicerie fine Arménienne,
Vêtements, Cadeaux, Jouets,
Sapins, etc...

- BAR
- RESTAURANT
- TOMBOLA

AINSI VOUS
PARTICIPEZ À
LA RECONSTRUCTION
DES VILLAGES
EN ARMÉNIE

au Collège SAMUEL MOORAT
26 rue Troyon 92310 Sèvres

Métro : Pont de Sèvres / Parking gratuit assuré
pour tous renseignements, tél: 01 47 50 40 47

ՃՆՈՐՀԱԿԱՆԻՒԹ

ԱԷՆ – ԺԵՐՈՎԻ Ս. ՄԱՀԱԿ – Մերու
թաղականութիւնը Հնորհակալութեան
ստացած է մատարութիւններու և Հոգե-
ներուն նույնականացնելու մասունքներու և Հոգե-
ներուն համար:

Ժիւակ Համի – Վարդան

ԳԱՆԱԿԵՐԸՆԵՐՈՎ

ԱՉԻԿ ԹԵՂԵՂԵՂԵԱՆ

Հալէկպեսն մանկութիւնս անցուցի մըթ-
նոլորտի մը մէջ, ուր բանաստեղծութիւ-
նը տեւական ներկայութիւն մըն էր: Թէ՛
հայրս, թէ՛ մայրս հայերէն լեզու եւ գը-
րականութիւն կ'ուսուցանէին Քարէն ։
Նեփիէ ճեմարանին մէջ: Հայերէն կը գը-
րէին, կը կարդային, եւ հայ բանաստեղ-
ծութենէն տողեր կը մէջրերէին իրենց
խօսակցութեան մէջ, ամէն օր, ո'չ բըռ-
նազրոսիկ այլ բնական ձեւով: Բանաս-
տեղծութիւնը մաս կը կազմէր իրենց ա-
ռօրեային, մանաւանդ՝ սուրբ Երրորդու-
թիւնը, - Վարուժան, Մեծարենց, Թէքէ-
եան: Կը յիշեմ թէ ինչպէս մայրս, որ ե-
րաժշտական, մեղեդիական ձիրք չու-
նէր եւ չունի, երբեմն փոշի առած ատեն
քթին տակէն ոիթմաւոր բաներ մը կը
մըթմըթար: Օր մը՝ յատուկ ճիդ թա-
փելով, իրեն հետեւելով գաղտազողի
մտիկ ըրի թէ ի՞նչ է ոիթմին աղքիւրը եւ
լսեցի որ Վարուժանի «Հարճը» կ'արտա-
սանէր: Եռյն տարիներուն, Գուրան կար-
դացող Արարի կամ Թորահ կարդացող
Հրեայի պէս, ես նստած կ'օրօրէի ինք-
ովինքս՝ Զարենցի «Ամբոխները խելագար-
ուած»ը կարդալով:

մատացած այդ սէրը, բանաստեղծութեան հանդէպ, որքան մեծ մասով արդիւնքն էր՝ ո՛չ միայն գեղագիտական հակումներու, ո՛չ միայն հայերէն լեզուի և հայ ողիի հանդէպ իրենց գուրգուրանքին, այլ նաև ու մանաւանդ՝ Պոլսահայութեան յետ-Եղեռնեան վիճակին։ Մեծացած էին Պոլսոյ մէջ, 1920-40 տարիներուն, երբ Եղեռնէն վերապրող իրենց ծնողքներու սերունդը հաղիւր թէ կը համարձակէր ընտանեկան շըանակի մէջ խօսիլ կորսուած Պարտիզակի, աքսորի ու ջարդի մասին։ Սակայն, գոնէ Աթաթիւրքեան տարիներուն, 1923-1938, իրենց յաճախած նախակրթարաններուն և երկրորդական վարժարաններուն մէջ (Վիչննայի Մխիթարեաններու եւ Խաչեան), արտօնուած էր ուսուցանել հայ գրականութիւն, մանաւանդ՝ բանաստեղծութիւն։ Իրենց ուսուցիչներէն շատերը երկրորդական ուսում սույցած էին 1908-1914 տարիներուն, ոմանք իրեւուաստիարակ ունեցած էին, կամ իրեւուրձարանի բարեկամ ճանչցած էին անոնք, որոնք արդէն սուրբ նահատակներու եւ բանաստեղծ-տիտաններու վերածուած էին իրենց 1915-եան սպանդէն տասնամեակ մը ետք։

1943-44-ին, երբ Վարլը Վէրկիսիէն ետք ծնողքա արտագաղթած էր, ունի

Հայէպ օսուղքս արտադադրած էր, գէտով Հայէպ եւ անոր հիւրընկալ հայ գաղութը, ուր ծնած եմ ես, իրենց հետ Պոլիսէն բերած են երկու պայուսակ հազուստ, մի քանի զիրք, ապա նաեւ իրենց յիշողութիւնը, որ ի միջի այլոց բանաստեղծութեան մէջ ապրած ու բանաստեղծութիւնով սնած յիշողութիւն մըն էր: Հայէպի մէջ, ուր արտասանութիւնը դասարաննեռու եւ հանդէսներու անփուսափելի եւ ուրեմն զրեթէ բնական մէկ բաղադրիչ տարրն էր, ծնողքս գտաւ՝ որ իր բանաստեղծական պանթէոնը նուազ խորթ էր Հայէպի Հայութեան, քան պոլսահայ բարքերու ուրիշ երեւոյթներ: Յամի տեառն 1996-ին շատ տարօրինակ կը թուի, թերեւս չնաշխարհիկ, հաստատել թէ յի սուն տարի առաջ, պոլսահայ զոյդ մը հալէպցի, Կիլիկիայէն տարագիր Հայութեան հետ կը բաժնէր «մշակոյթ» մը, որուն գլխաւոր բաղադրիչը նախաելեռնեան մէկ-երկու տասնամեակի բանաստեղծութիւնն էր: Տարօրինակ, բայց իրաւ: Մեր զրացիները «պուլղուր» կ'ուտէին, մենք՝ բրինձ: Անոնք «լահճամճուն» կ'ուտէին, մենք՝ ճերմակ լուրիա: Անոնք թրքերէն կը հայհոյէին, մենք... չէինք հայհոյէր, ասիպուեցայ արարական

դպրոց եւ ամերիկեան համալսարան եր-
թալ, որպէսզի հայոց ել սորվիմ։ Սա-
կայն երեք միաւոր կը կամրջէին մշա-
կութային անդունդը, որ այլապէս կը
բաժնէր մեր ընտանիքի պոլսահայ կըզգ-
եակը, մեր կիլիկահայ շրջապատէն, --
եկեղեցին, դաշնակցութիւնը եւ ... քա-
նաստեղծութիւնը, մանաւանդ «սուրբ եր-
րորդութեան» դասականացուած մի քա-
նի տասնեակ քերթուածները։
Պէտք է աւելցնել, որ Միջին-Արեւելքի
մէջ 1950-ական թուականներու արարերէ-

նոր կուտար բնորոշիչ դեր : Եթի Պատմութիւն կը սորվէինք, - Մուհամմէտ Մարգարէ, Մէքքէ, Մետինա, Հիճրա, առաջին արշաւներն ու նուաճումները, առաջին խալֆաները, Ապու Պաքրէն և Օմարէն սկսելով, միաժամանակ մեղմէ կը պահանջուէր գոյ սորվիլ, արտասանել եւ դասական օրէնքներուն համեմատ «վերլուծել» քերթուածներ, որոնք սրաբական աւանդութեան հիմնափարերն են, Գուրանին եւ հատիսներուն քովնի լիլեր : Այսպէս, ինձի համար 571 - 632 թվականները ոչ միայն Մարգարէին շրջադարձային կեանքը կը նշէին եւ կը նշէն, այլ նաեւ անցքը, անցումը, փոխանուումը՝ նախա-իսլամական ձահիլիյէն էէպի Գուրան եւ յետո-գուրանեան գրանութեան : Այնքա՞ն կարեւոր էր բարաստեղծութիւնը, մեր արար ուսուցիչներուն համար, որ մինչեւ այսօր, երբ սրդէն զբեթէ մոոցած եմ ժանդուած աւաբերէնը, կրնամ արտասանել մանկութեան եւ պատանեկութեան այդ քերթը ածները, Սամառալալէն եւ ալ-Արաբալիէն ինչեւ Մութանապպի : Երբ պատմութիւնը դասաւանդէին մեղի, կը պահանջէին իշել երեք բան, - մեծ մարտերը, Եար-

ուրեքն եւ Քատիսիյյայէն սկսեալ, ո-
ոնք եղան Արաբներու աշխարհակալու-
թեան առաջին յաղթանակները։ Մեծ
այլի Փայտական տոհմերը, -- Դամասկո-
ի եւ Սպանիոյ Օմաուիները, Պաղտատի
պապսիները, Հիւսիսյին Ափրիկէի
օաթիմիները եւլն., եւ վերջապէս՝ մեծ
անսատեղծներն ու հազուազիւտ արձա-
պիրները, ալ-Ճաճիզի նման։ Արաբ-
ան պատմութեան կմախքը կերտուած
ը, ու քանդակուած կը մնայ մտքիս
էջ, չնորհիւ այս երեքին, որոնց մէջ
անսատեղծութիւնը կրտսերն ու նուասո-
ը չէր անպայման, այլ՝ արժանաւոր
բէցը, յաճախ։

անդինքն սորվեցայ: Տան մէջ, Պօտէրն ու Հիւկոն էին կուռքերը: Դըպոցին մէջ, քիչ մը աւելի ընդարձակ էր աշտը, սակայն նմանօրինակ՝ դասաւանոթիւնը: Գոյ սորվիլ, արտասանել, այլ տափակ եւ բարոյական ոգիսդ տորուած վերլուծումներ: 1956-ին, երբ ահճիրէ փոխադրուեցանք եւ ես, առանց ախաղատրաստութեան, զետեղուեցայ ալրուստեանի եօթներորդ դասարանին էջ (որուն միւս աշակերտաները նախարթարանի վեց տարիներուն անդինքն ևսանած էին), ունեցայ իմ առաջին օր

անմոռանալի փորձառութիւրը : Ու-
ուցչուհին՝ Սոնա Զէյթլեանը, կը խօ-
էր միայն անգլերէն, իսկ ես, ոչինչ կը
ասկնայիք : Բայց մէկ' բան հասկցայ, դա-
պահուուն վերջին վայրկեաններուն, որ
աջորդ օրուան համար պէտք է զոց
որպէսի եւ արտասանէի ինծի տրուած-
երթուածը, Լորտ Ալպէրթ Թէնիսընի
թէթեւ գումարտակի գրոհը» : Յուղ-
ւած տուն գացիք : Այդ օրերուն, Գահի-
էն նոր հասած, կը մնայինք Սարգիս
Օլլաֆեանի հիւրընկալ եւ ընդարձակ
արկին տակ : Եւ իսկամով ինծի, Փիլաֆ-
ան հայերէն տառերով արտադրեց քեր-
ուածը, բացայայտեց պարունակութիւ-
ր այդ մեծահամբաւ, աւանդական քեր-
ուածին, ու ես տքնեցայ այդ իրիկուն,
ոց սորվելու համար ինծի խորթ ձայ-
երու այդ շարքը, որ «քերթուած» մըն-
ր : Յաջորդ շաբաթ, Շէլլիի «Օզիման-
ովիաս»ն էր պարտականութիւնը : Եթէ ըլ-
որվեցայ ատել անգլերէնն ալ, բանաս-
եղծութիւնն ալ, պատճառը այն էր,
արծեմ, որ մեր առօրեային, մանաւանդ-
նտանիքիս առօրեային մաս կը կազմէր
անսաստեղծութիւնը :

ութեան մասին, այդ տարբեր հարց է :
Հանսաստեղծութիւնը, մեզի համար, մը-
ածուած նիւթ մը չէր այնքան, որքան՝
սնձնական եւ ազգային զգացումներու եւ
ոպիշ»ի ողեկոչում մը, հաստատում մը,
սնկրօն ծէս մը կամ աղօթք մը : Եւ այս՝
ուստ հայկական մօտեցում չէր : Արարե-
էնի ուսուցիչս կ'ոպեւորուէր երբ կը
ուսնէր թէ որքա՞ն խանդավառ կերպով
լ'արտասանէի Ճահիլիյայի (արար հե-
թանոս շրջանի) քախտաները : Մարդը
էր գիտեր որ ես տասնըորս տարեկա-
փս արդէն իսկ առգորուած էի մեհեանա-
կան նդովքներու ողիով, զորս կը թու-

Երբ տասնըվեց տարեկան էի, մեր լոն-
տանիքը դաղթեց Ամերիկա: Նման անցք,
1960-ի Պէյրութիչն դէպի Ամերիկա, կ'են-
թագրէր բազմաթիւ հիմնական եւ փո-
խորկալից փոփոխութիւններ: Ի միջի
ոյլոց, ինձի պէս դրագունակ պատանիի մը
ամառ, այդ եղաւ անցք մը՝ դէպի վէպը
և վերլուծական յօդուածը: Ծանօթ էի
եր պատմական վէպի աւանդին, ապա՝
Նահանջ»ին եւ պատմուածքներու, բայց
այերէն ընթերցումներուս առանցքները
դած էին բանաստեղծութիւնը եւ հայ
ամուլի յօդուածները: Յանկարծ նոր
շխարհ մը բացուեցաւ իմ առջեւ, բա-
ստեղծութեան տեղ՝ վէպ, մեր մա-
ուլի յօդուածին տեղ, ամերիկեան լուրջ
ամուլ (տասնութ տարեկանէն ետք)
ամալսարանական պարբերաթերթ: Վեր-
ին երեսունվեց տարիներուն, մտաւոր
եանքիս առանցքները եղած են վէպերն
և վերլուծումները: Բանաստեղծութիւ-
ր չեմ մոռցած, սակայն կասկած չկայ
ր ան մնացած է «լուսանցքի վրայ»:
թափառի սեւեռումի կիսակէտէն հե-
ռու, տեսողական ու մտաւոր դաշտի հե-
աւոր եղերքներուն...:

Ելու ինծի թէ այս աքսորը՝ որ բանաս-
եղծութիւնը չի հալածել սակայն կ'ան-
եսէ, բառին արմատական իմաստով՝
ան -- տե -- սէ, մտքի տեւողական դաշ-
ի ծայրամասերը լքելով զայն, զուտ
նձնական երեւոյթ մը չէ, ոչ ալ՝ զուտ
այլական։ Բնդհակառակն, օրէ օր կը
արձրանայ անդիմախօս զբական շրջա-
ակներուն մէջ մտահոգութիւն մը, անձ-
ութիւն մը, մտալլկում մը նոյնիսկ,
որ կը հարցնէ՝ 20-րդ դարը արդեօք բա-
ստեղծւթեան մահուան դա՞րն է, թա-
ռումի՞ դարը։ Շատ են վերլուծումները,
աղմաթիւ են քննադատական հոդեհան-
իստները։
Անշուշտ բանաստեղծութեան այս «մա-

»ը ունի իր կրական, թէել մակերեսահն, յատկանիշները։ Միացեալ ։ Նա-
անդներու մէջ, ամէն բարեկեցիկ երի-
ասարդ, 1910-ին բանաստեղծութիւն զը-
ել կը փորձէր, 1930-ին՝ վէպ, 1950-ին՝
ուռնալիքմ, 1960-ին՝ Փիլմի սենարիօ,
1970-ին՝ հեռատեսիլի սենարիօ։ Այսօր
մենիսան մեռածուած է «Ահեան նէլչըրի»կ

սարը զատ վերատուած է «օնկա ու յշլա»¹
առ որոշ վերլուծողներու, սիկայական
զգի: Սիկան մէկն է այն մեծ ընկերու-
թիւններէն, որ հեռատեսիլի պատափին
րայ, համակարգիչ օժանդակութեամբ
աղցուող խաղեր կը պատրաստէ, և եւ-
րուն մոլիները ամէն օր մէկէն չորս ժամ
անցընեն, ելեկարական ձայներով ու-
տակերներով օրօրուած: Այդ ելեկար-
ոնական մեղեղիները մահերդին են ոչ մի-
յն բանաստեղծութեան, ոչ միայն գը-
ականութեան, այլ նաեւ եւ նոյնինքն՝
նթերցումին, ըստ բազմաթիւ վերըու-
ողներու: Իմ պարտականութիւնս չէ
ականառութիւն, գոնէ ոչ՝ այս դրութեան
էլ:

Եղիսաբետ Առաջնորդ առ է, — գրքունակ պատմիներու մէջ, 14-21 տարեկան, բաստեղծութիւն զիրելը նորոյթ է, թէեւ որոյթ եղած է վերջին երկու տասնամբ ակներուն, եւ ուրեմն «նոր» չէ այլեւս: տեղծագործ եւ զգայուն անձ ըլլալու, ուրո՞ք ունենալու ձեւերին մէկն է՝ բաստեղծութիւն մրտելը, կարծես դարը առաջ կ'ապրինք: Գրի առնուոծ ոտաւուրներու հակայ, ճնշիչ մեծամասութիւնը արբունքի, նոր որոնուող եւ որ կերտուող ինքնութեան հարցերով աթախուց եւ փափախունք տողեր են, նարծէք, սակայն յատկանշական: Դրժ-

ըլկեան իրականութեան մէջ, գրողներու թիւը շատ բարձր է, անցեալի եւ ներկայի վաւերական բանաստեղծները լինեցողներու տոկոսը՝ շատ փոքր: Բայց եւ այնպէս կայ, զոյտութիւնն ունի երեսոյթը, և բարեկեցիկ դասակարգի ուսեալ երիտասարդութեան մէկ մասը բանատեղծութիւնն կը զբէ: Համարաբաննին շըջանաւարտ ըլլալէ ետք, այս նորագիթիթ զբողները հաւաքական ամնեզիյալի զոհ կ'ըլլան...:

Երկրորդ երեւյթը, որ առաջինին մէկ փոքր, սակայն կարեւոր ենթաբաժննն է, դասական բանաստեղծութեան ոճի վերաբեւորումն է : Զայներ, որոնք վախունամեակէ մը ի վեր լսած էին զրկթէ, այժմ վերստաին կը լսուին, ու ձայներ՝ որոնք կը հաստատեն թէ ուիթմը, մեղին, կըոյթն ու յանդը այնքան ալ արհամարհէլի չեն, մակերեսային երեւյթներ չեն, այլ բանաստեղծութեան կենական յատկանիշներն են: Բացայայօրէն աւանդական թուող այս մօտեցումը հին եւ նոր մտածելակերպեր կը զօդէ իրարու: Կը մերժէ աւանդական զդաշականութիւնը, օրինակ, սակայն կ'ընդունի «ձայն»ի եւ «պատում»ի կարեւորութիւնը: Կը նախընտրէ քիչ մը իրոնիք, քիչ մը վերլուծական պարունակութիւն, եւ դէպքերու պատում կամ իրազարձութիւններու մասին խոհ, սակայն զորկ ուոմանթիկ մօտեցումնէ, քիչ մը չոր նոյնիսկ (ի հակազդեցութիւն 1945 ու 1975 թուականներու խոստովանողկան բանաստեղծութեան): Այս բոլորը գրի առնուած՝ դասական ոճով:

ծութեան մասին մղուող հանրավէճերու յանկարծակի բռնկումը։ Որոշ հին զըրողներ կ'ողեկոչուին, Ղազարոսին պիտի յարութիւն կ'առնեն գրականութեան դերեկմանէն (օրինակ՝ Հենրի Ռեալուը Առնելոյի 19-րդ դարու քերթուածները), սակայն ժամանակակից բանաստեղծութիւնն եւ քննադատութիւնն ալ կը վերաքննուին, կը պեղուին, եւ արդիականն ու գերադիականը յաճախ կ'արագանուին, կը մարտակուին, կը խար-

Կանութին՝ կոր պահպանողականներու կողմէն : Կայ մոլուցք մը, ոչ քանի ելու, սակայն հիմնականօրէն վերանայելու անեալն ու ներկան բանաստեղծութեան :

Պիտի զոհանամ երկու օրինակով : Մէկը՝ բարձր վարկ ունեցող Ամերիկէն կերպը էրի Հիսքըրի (ամէկուկեան Գրական Պատմութիւն) ակագեմական պարունակաթիւններին մէջ լոյս տեսաւ, միւսը՝ հազիւ մէկ կամ երկու հագաց ընթերցող ունեցող սկզբանական դրական թերթի մը էջ (Տիգր Տարք Հորս, Սեւ Զին): «Սեւ Զին» արտայայտութիւնը անզիւնինի մէջ անաւել կը նշանակէ խմբակի մը մէջ յանկարած երեւցող անզուշակելի անձ կամ

կարգ : Ի՞նչ կ'ըսեն այս յօդուածները : Առաջին
ար , գրականագէտի հմտութեամբ եւս

սահակեանի, Մէծարենցի եւ շարույթ
Ֆէքէեանի եւ Տէրեանի ղերլին հետ: Մէր
մօտ, անոնք դեռ կը կազմեն (գասահա-
ւացած քննադատութեան մը համար գո-
է), արդի հայ գրականութեան ողնաշ-
րը, առանցքը:

Թէրեւս, — եւ կ'ընդգծեմ, քերեւա-
սոյնը չէ պարագան Մարկ Նշանեանի մօտ
ուր Յակոբ Օշականի վերուժումն է
(իմնաքարը), ապա նաև Պըլտեանի մօտ:
Խակայն կարծեմ պէտք է ընդունիլ որ
եր մօտ գրեթէ լւած ու դադրած է 1960
- 1975 թուականներու գրականագիտական
Երարժեուրումը (Ալբանանի պատերազմ՝
Հայաստանի շախատանի

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

«Յառաջ» Դեկտեմբեր 11-ի թիվն լուրերու բաժնին մէջ, Փոհերի մասնաւան վերաբերեալ (Ա. Էջ, Դ. սիմակ) Փոնիփուուի մահաւան բուականը պէտք է ըլլայ 1974 (ու ոչ ամշուշտ՝ 1684):

Ս. ԱՌԱՋԱՆՆԵՒ-ՄԿՐՏՅԱ ՓՄՐԻ

Յարաք, Դեկտեմբեր 14, տօն է Սըր-
ոցն Յակոբայ Մծբայ Հայրապետին,
Մարուքի ճգնաւորին և Մելիտոնի ե-
պիսկոպոսին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս -
Մկրտչ Մայր Եկեղեցոյ մէջ, ժամը
10-ին պատարագ կը մատուցուի:

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵԱՄ

Ֆրանսահայ Կապոյս Խաչի շաբաթօր-
ևայ դպրոցի Կաղանդի Հէսորուան ճաշը,
Կիրակի, Դեկտեմբեր 22-ին,

ՄՐՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆԶԱՑ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԱՐՍԵԼ

Տօն Մրոյ Յակոբայ Մծբայ Հայրապետի
Մրոյ Թարգմանչաց Մայր Եկեղեցի
339, avenue du Prado, Marseille 8°
Կիրակի, Դեկտեմբեր 15, Առաօտեան
ժամը 10-ին Համարիուած է պատարա-
գելու և բարոգելու՝
ՏԱԿՈԲ ՄՐ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

MESSE DE L'OEUVRE D'ORIENT A MARSEILLE

Pour la troisième année consécutive

Mgr Bernard PANAFIEU,
Archevêque de Marseille

présidera la messe en rite oriental
organisé par l'Oeuvre d'Orient
en l'Eglise du Sacré-Cœur de Marseille.

Cette année la messe sera célébrée
le Samedi 14 Décembre à 17 heures,
par Mgr Grégoire GABROYAN
dans le rite arménien.

RADIOTHON

au profit de

l'ÉCOLE BILINGUE SAINT MESROP d'Alfortville

sur AYP FM 99.5

OPERATION

«500 FAMILLES A 50 FRS / MOIS»

le Samedi 14 Décembre de 7 heures à 14 heures

avec de nombreux points de collecte et d'information à Paris
et en Région Parisienne (qui seront précisés à la radio).

Ս. ՅԱԿՈԲ — ԼԻՈՆ

Յարաք, Դեկտեմբեր 14-ին տօն է Ս. Յակոբ Մծբայ Հայրապետին:
Այս առթիւ Լիոնի Ս. Յակոբ Մայր Ե-
կեղեցոյ մէջ առաօտեան ժամը 10-ին
պատարագ կը մատուցուի:

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ
ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ
ԵՊԻԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Լիոնի Ս. Յակոբ Մայր Եկեղեցոյ ա-
ւանդական Մատաղօրինութիւնը այս տա-
րի տեղի կ'ունենայ Դեկտեմբեր 15, Կի-
րակի, կրօնական և աշխարհիկ հանդի-
պութեամբ:

Պատարագը կը մատուցանէ և կը քա-
րոզէ՝

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Մայր. Պատուիրակի Փոխանորդ
Լիոնի եւ Շրջակայից

Պատարագի երգեցութիւնը կը կատա-
րէ Եկեղեցոյ կամխանական երգութեամբ՝ Պր. Յովհաննէս Պէր-
պէրեանի:

Յաւարտ պատարագի կը կատարուի
Մատաղօրինութիւն և Հոգեհանգստեան
պաշտոն, Եկեղեցոյ վախճանեալ հոգե-
ուրականներու, Հանդուցեալ բարերարնե-
րու և սատարողներու հոգիներուն հա-
մար:

**

Ժամը 12.30-ին Կարպիս Մանուկեան
Մրաշին մէջ տեղի պիտի ունենայ ժողո-
վրդական ճաշ:

Անոնք որոնք կը փակաքին մասնակցին
առշին կրնան արձանադրուի Եկեղեցոյն
դիւնանան:

Ակիզի ժամերգութեան ժամը 8.30-ին:

Պատարագ ժամը 10-ին:

Քարոզ ժամը 11.15-ին:

Մատաղօրինութիւն և Հոգեհանգստիս
ժամը 12-ին:

ԸՆՈՐՀԱԿԱՆԻՒԹ

Ազատուի Դալբեանի մահուան առ-
թիւ Ֆրանսահայ Կապոյս Խաչի Ալֆոր-
դիլ էլէն Բիւզանդ մասնաճիւղը, Հոր-
հակալութեամբ ստացած է Հետեւեալ
նուրբառութիւնները. — Տէր և Տէկին
Ալպէն նետիւեան 500 ֆր., Տէր և Տէկին
Յակոբ Գույումճեան 250 ֆր., Տէր և
Տէկին Քրիս Նետիւեան 1000 ֆր.:

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE RECHERCHE POUR LA COLONIE DE VACANCES

La Croix Bleue des Arméniens de France recrute pour le mois de Juillet 1997 à Bellefontaine :

• DIRECTEUR TITULAIRE du BAED.
Envoyer courrier et C.V. à :
CBAF - Conseil d'Administration
17, rue Bleue, 75009 Paris.

La Croix Bleue des Arméniens de France recrute pour les mois de Juillet et Août 1997 à Bellefontaine :

• Animateurs avec BAFA ayant 18 ans et ne passant pas d'exams en Juillet;
• Infirmiers (ou étudiants en 2ème année de médecine);
• Economes.

Envoyer courrier et C.V. à :
CBAF - Conseil d'Administration
17, rue Bleue, 75009 Paris

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SEJOUR D'HIVER à BELLEFONTAINE

La CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE organise un séjour d'hiver à Bellefontaine (Jura) du 11 au 18 février 1997 pour les enfants de 8 ans révolus à moins de 15 ans, Prix : 2 600 F. comprenant :

- Transport
- Hébergement
- Location et cours de skis
- Remontées mécaniques
- Assurances

Renseignements et inscriptions :
C.B.A.F. — Conseil d'Administration:
17, rue Bleue, 75009 PARIS
Tél. : 01 48 24 46 57.

ՊՈՄՈՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԽՈՐԻԶ

ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ի գիտութիւն եւ ի հրաւէր մէր բարե-
պաշտ հասարակութեան կը տեղեկացը-
նենք, թէ եկեղեցւոյ հիմնարկութեան
67-րդ և 0 օծան 64-րդ կրկնակ տարե-
պարձնեառն առթիւ, Կիրակի, Դեկտեմ-
բեր 15, եկեղեցւոյ մէջ Հանդիսաւոր
արարողութիւններ տեղի կ'ունենան Հո-
վանաւորութեամբ Հարաւային Ֆրանսայի
Հայոց Թեմական Խորհուրդին:

Օրուան պատարագը կը մատուցանէ ու
ԿՐԵ քարոզ՝

ՏԱՐՈՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՃԻՐՃՃԵԱՆ
(Առաջնորդական Տեղապահ
Հարաւային Ֆրանսայի)

Երգեցողութիւնը եկեղեցւոյ լուսա-
ւորիչ Դպրաց Դաս երգչախումբին կողմէ,
ղեկավարութեամբ եւ երգչանահարու-
թեամբ Տէր և Տէկին Խոպէր Արթիւ-
ներուն համար:

Կը կատարուի նաեւ Հոգեհանգստիս եր-
ջանկայիշատակ՝

ԳՐԻԳՈՐԻՅ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱԳԻԵԱՆԻ
Հանգուցեալ եկեղեցականներու, Սարկա-
ւագներու, Դպրապետ եւ Դպիրներու եւ
Թաղային Խորհրդոյ անդամներու հոգի-
ներուն համար:

Ժամերգութիւն ժամը 9-ին:
Պատարագ ժամը 10-ին:

DE NOËL

POUR VOS CADEAUX DE FIN D'ANNÉE

les Samedi et Dimanche
14 et 15 DÉCEMBRE 1996
de 10 heures à 23 heures
sans interruption

Artisanat d'Arménie:
Poterie - Objets de bois sculptés - Bijoux
Broderie - Tapisserie - Instrument de musique
Khatchkar - etc...

Livres, Philatélie Arménienne,
Brocante, Antiquités,
Epicerie fine Arménienne,
Vêtements, Cadeaux, Jouets,
Sapins, etc...

- BAR
- RESTAURANT
- TOMBOLA

AINSI VOUS
PARTICIPÉ À
LA RECONSTRUCTION
DES VILLAGES
EN ARMÉNIE

au Collège SAMUEL MOORAT
26 rue Troyon 92310 Sèvres
Métro : Pont de Sèvres / Parking gratuit assuré
pour tous renseignements, tél: 01 47 50 40 47

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

Séjour Familial à Bellefontaine

La Croix Bleue des Arméniens de France Section de Paris organise une semaine de séjour familial à Bellefontaine (Jura) du Mardi 4 Février au 11 Février.

Pour tous renseignements et inscriptions :

Téléphoner à Mme Sayagh :

01. 64. 03. 53. 05

ou le Samedi à partir de 14h30 :
01. 42. 46. 88. 36 au bureau de la
section de Paris.

UGAB . . . UGAB . . . UGAB . . . UGAB

UGAB-Paris IDF

... CYCLE DE REFLEXION
ET DE PROSPECTIVE ...

L'U.G.A.B. — Paris Ile-de-France
a le plaisir d'inaugurer son nouveau
cycle de réflexion et de prospective
en recevant pour une

Conférence-Débat

M. Jean-Jacques VAROUJEAN,
Auteur
de QUADRATURE DU SIECLE *

le Mardi 17 Décembre à 20h30

au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles, Paris 17^e

(*) Dédicace du livre par l'auteur.

— Places limitées —

UGAL . . . UGAB . . . UGAB . . . UGAB

COMMUNIQUE DE PRESSE

"COLLAGES",

de Serguei PARADJANOV

Un coffret réunissant 12 reproductions (format 155×155 mm) et 12 enveloppes du Museum Serguei Paradjanov. Textes en français, anglais, russe et arménien.

Editions Parenthèses (72, cours Julian, 13006 Marseille) — 120 F.

En vente dans les librairies spécialisées.

La production graphique de Serguei Paradjanov reste un aspect méconnu de l'œuvre du réalisateur qui a écrit l'une des pages majeures du cinéma soviétique avec notamment *Les Chevaux de Feu* (1964), *Sayat Nova* (*Couleur de grenade*) (1968), *Achik Kerib* (1988).

Empr

(Դար. Ա. Էջեն)

յած է որ 1997-ին յասուկ ուշադրութիւն
կլնծայուի քառերու քաղաքականու-
թեան:

Խոնջ ԿԸՆԵՆ ՆԱԽՈՐԴՆԵՐԸ

Հայաստանի նոր կառավարութեան
կազմութեան ետք նախկին կարգ մը նա-
խարարներ կոչուած են այլ պաշտօննե-
րու: Այսպէս Գիւղանուեսութեան եւ
Պարէնի նախկին նախարար Աշոտ Ռուկան-
եան դարձած է Գիւղանուեսութեան դիւ-
զացիական Միութեան տնօրին, Կրթու-
թեան եւ Գիտութեան նախկին նախա-
րար՝ Վարդէս Գնունի վերադարձած է
Գիտութիւններու Ակադեմիայի մեքա-
նիքի Հիմնարկի իր պաշտօնին գլուխը,
իսկ ընկերային Ապահովութեան նախկին
նախարար Ռաֆայէլ Բագոյեան կը շարու-
նակէ պաշտօնավարել կառավարութեան
առնելիք մարդարկի ոգնութեան կեղունական Յանձնաժողովի կազմին
մէջ: Առեւտուրի, Սպասարկումներու եւ
Զբոսաշրջութեան նախկին նախարար Վա-
հան Մելքոնեան դեռ որեւէ պաշտօնի չէ
նշանակուած, իսկ Գիտութեան նախկին
փոխ նախարար Աշոտ Բլէեան կը շարու-
նակէ զեկավարել «Միթար Արևաստա-
ցի» կրթական համալրու: Ինչ կը վե-
րաբերի Արդարադատութեան փոխ նա-
խարար Գագիկ Ճշճագրեանին, ան կը
շարունակէ իր պաշտօնը, տրուած ըլլա-
րով որ իր հրաժարականը դեռ չէ ստո-
րադրուած:

ՀՐԳԵԱՆԳԻՒՅՏ

Հայաստանի Մոնթէ Մելքոնեան Հաս-
տառութիւնը որուն կը միանայ Հայ
Մարտիկներու Օժանդակ Մարմինը, Հո-
գեհանդասեան պաշտօն կատարել կու-
տայ Կիրակի, Դեկտ. 15-ին, Փարիզի Ս.
Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր Եկեղեցին՝
15, rue Jean-Goujon, Paris 8^e

ԿՈՄԻՏԱՍԱ ԱՎԱՆՆԵՍՆԵՆԻ

Եւ իր ուժ մարտընկերներուն հոգիներուն
համար:

Անոնց ողբերգական մահը տեղի ունե-
ցած է անցեալ Հոկտեմբերին, Արցախի
սահմաններուն վերահսկողութեան հետ
կապ ունեցող գործողութիւններու ժա-
մանակ:

Կոմիտաս Ավաննէսեան անցեալին մեքե-
նավարը եղած է Մոնթէ Մելքոնեանի,
ծանօթ՝ որպէս «Ավօ»:

Le Centre Culturel SAINT MESROB

CONFERENCE

Dans le cadre de ses conférences
le Centre Culturel St-Mesrob
recevra

Le Prof. BOGHOS LEVON ZEKIYAN
de l'Université de Venise,

qui nous présentera

« QUELQUES TRAITS
CARACTÉRISTIQUES DE LA
SPIRITUALITÉ ARMÉNIENNE,
COMME EXPRESSION DE VIE
D'UNE EGLISE DE FRONTIERE »

le Jeudi 19 Décembre à 20h45

dans les locaux du Centre,
10 bis, rue Thouin, Paris Vème

Métro : Cardinal Lemoine / Monge

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՅՆԱՀԱՅ

ՓԱՐԻԶ

ԳՐԱԿԱՆ - ՄՇԱԿՈՒԹՅԱՆՑ

ՑԱՆՉՆԱԽՈՒՄՔ

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԻՐ

« ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ

ԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՄՈՒԼԸ»

Դասախոս

ԳՐԻԳՈՐ ՊԼԻՏԵԱՆ

Զորեցարթի, Դեկտեմբեր 18, երե-
կոյեան ժամը ճիշտ 20.30-ին, Հ.
Բ. Բ. Մ.-ի Ալեք Մանուկեան սրահը

118, rue de Coucelles, Paris 17^e

Métro : Courcelles

Զենարկը կը սկսի որոշեալ ժամուն

DE NOËL

POUR VOS CADEAUX DE FIN D'ANNÉE

les Samedi et Dimanche
14 et 15 DÉCEMBRE 1996
de 10 heures à 23 heures
sans interruption

Artisanat d'Arménie:

Poterie - Objets de bois sculptés - Bijoux.
Broderie - Tapisserie - Instrument de musique
Khatchkar - etc...

Livres, Philatélie Arménienne,
Brocante, Antiquités,
Épicerie fine Arménienne,
Vêtements, Cadeaux, Jouets,
Sapins, etc...

■ BAR
■ RESTAURANT
■ TOMBOLA

AINSI VOUS
PARTICIPEZ À
LA RECONSTRUCTION
DES VILLAGES
EN ARMÉNIE

au Collège SAMUEL MOORAT
26 rue Troyon 92310 Sèvres
Métro : Pont de Sèvres / Parking gratuit assuré
pour tous renseignements, tél: 01 47 50 40 47

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS

SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Իր ուսուցչուհին է հերիմէ Միսինեանի
մասնակի Բ. տարեկացին ի յիշատակ Տի-
կին մողաք Մթաթեան 300 Ֆր. կը նուիրէ
«Յառաջ»ին:

ՊՈՂԱԾՈՅ

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ՄԵԽԱՄԵՍՆԵՆ ՎԱՐԺԱՐԱԿԱ
ՓՄԻՉԻ
ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԹՐԻՔ -

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԶՐՈՅՑ

Հ. ԼԵԻՈՆ ԶԵՔԻԵԽԱՆԻ ՀԵՏ

(Վենետիկի Համալսարանի Դասասու-
պդակին եւ մշակութային Հարցերու շուրջ
Ուրբաթ, Դեկտեմբեր 20, ժամ 20.30-ին

LES CHANDELLES

13, rue Lally Tollendal, 75019 Paris
M° Jean-Jaurès

Մանակցութիւն՝ 150 Ֆր.:

Տեղերը ապահովելու համար հեռաձայ-
նել Ա. Ալթունիեանի

01 - 43 - 96 - 28 - 49

GRANDE FOIRE AUX LIVRES ANIENS ET NEUFS

Samedi 14 Décembre de 10h à 20h

Centre Culturel UCFAF — JAF

6, cité du Wauxhall - 75010 PARIS

M° République

à partir de 15 heures
dédicace des livres par leurs auteurs

Des centaines de livres
à votre disposition

Sur place : Buffet et bar

RADIOTHON

Յօդում

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՍՈՒՐԲ ՄԵՍՐՈՊ ԱՄԷՆՈՐԵԱՑ

ԵՐԿԼԵԶՈՒ ԿՐԹԱՐԱՆԻ

A Y P F. M. 99.5

ՆՊԱՏԱԿ՝

«500 ՀՆՏԱՆԻՔ ԱՄԻՍԼ 50 Ֆ.»

Շաբաթ, Դեկտեմբեր 14, ժամ 7-ին 14

Նուիրատուութեան եւ տեղեկութեան համար յատկացուած են

բազմաթիւ տեղեր Փարիզ եւ Հրազդակայքը

(յաւելեալ տեղեկութիւն ձայնասփիւոէն):

Ս. ՅԱԿՈԲ - ԼԻՈՆ

ԱՆՈՒԱՆԿՈՉՈՒԹԵԱՆ
ՏՈՒՆԻ ԱՌԹԻ

ԵՐԻՍԿԱԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Լիոնի Ս. Յակոբ Մայր Եկեղեցւոյ առանդական Մատուռի համար կունենայալ այս տարի կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15, Կիրակի, կոմոնական եւ աշխարհիկ հանդիսութեանը:

Պատարագը կը մատուցանէ եւ կը քա-
րովէ:

ՆՈՐՎԱՆ ԵՊԻՍԿ. ԶՈՒՄՐԵԱՆ
ՀԱՐԱՐԱՐ Պատուիրակի Փոխանորդ
Լիոնի եւ Շրջակայից

Պատարագի երգեցողութիւնը կը կատա-
րի տարիական կազմութեանը՝ Պր. Յովհաննէս Պէր-

առաջիկը կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15-ին առաջական աշխարհական առաջական պատարագի համար:

Յատարար պատարագի կը կատարուի Մատուռի համար կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15-ին առաջական աշխարհական առաջական պատարագի համար:

Յատարար պատարագի կը կատարուի Մատուռի համար կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15-ին առաջական աշխարհական առաջական պատարագի համար:

Յատարար պատարագի կը կատարուի Մատուռի համար կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15-ին առաջական աշխարհական առաջական պատարագի համար:

Յատարար պատարագի կը կատարուի Մատուռի համար կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15-ին առաջական աշխարհական առաջական պատարագի համար:

Յատարար պատարագի կը կատարուի Մատուռի համար կ'ունենայ Դեկտեմբերի 15-ին առաջական աշխարհական առաջական պատարագի համար:

Դեկտեմբեր 13, 14 եւ 15-ին, Ռատու-
ֆանսի չշնքին մէջ տեղի կ'ունենայ «Հին

դերք 4-րդ Սալոնը» կազմակերպութեամբ

Lions Neuilly Dhuyys-ի (Ժան-Փէրէ եւ Հը-
ռիփսիմէ Քիպարեան): Առաջնն երեք

մէծ յաղողութիւն արձանագրած են: Հա-
սոյթ կը բաշխուի բա

(Նար. Ա. Էջեն)

տահոգութիւններէն եւ խորքին մէջ,

կապ ալ չկայ ժողովուրդին հետ; Կարծեց որ արտաքին ներկայացման ձեւերը փոխելով, նոր լուս մը տալով իր երրութիւն, բայ մը կը փոխուի: Այդ առանձութեամբ ընտրեց անսովոր լավագույններ զինք հարցապեղելու համար՝ կիյօմ Տիւրանի զեկավարութեան առակ Միջէլ Փիլտ, Ալեքսանդր Ամալէլ, Մարին ֆակլութէն եւ էմանուէլ Եշն եւ փաստանկարներով ընդմիջուեցաւ հարցումներու բաժնը: Զէր բաւեր, ժողովուրդը նոր խօսքու կը սպասէր, կարեւորը լիրն համար խորքն էր եւ ոչ երեւոյթը: Շիրաք դատապարտեց Գրանսական ընկերութիւնը որպէս պահպանողական եւ ինք պահպանողական ճառ մը խօսեցաւ: Կրկնեց որ պիտի չփոխէ ոչ իր տարած քաղաքականութիւնը ոչ ալ նախարարապետը: Միակ նորութիւնը զոր յայտնեց այն է որ չիմական բարեփոխում մը կը նախատեսէ արդարադատութեան ժարդին մէջ, որպէսզի ան նկախ դառնայ Արդարութեան նախարարութեանէն: Խուսափողական պատասխաններ տուաւ էթ-Փէ-էթ-ի «Հործերուն», յիշեցնելով որ հանրապետական երկու սկզբունքներ պէտք չէ մոռցուն, մէկը՝ անմեղութեան վարկածը:

Շիրաք կուզէր համոզել ժողովուրդը որ Ֆրանսան լաւ ճամբու վրայ է ու պէտք է համբերել: Ոչինչ կուրանայ եւ մեծ յոյսէր կը զնէ պարոցին վրայ, ուր կը կերտուի մարդը եւ հոն պիտի կատարուի ամէն ինչ:

Խորքին մէջ, յուսախարութեանէն անդին նոյնիսկ մատհողիչ է Շիրաքի ելոյթը, քանի ան կը հաստատէ որ նախադահու գիտու մըն է (Լիսերասին իր խմբադահուն խորագիրն ալ կ'ընէ այդ դիտու բառը) ու զիտակցութիւն չունի թէ երկրին կացութիւնը ծանր է: Ոճափորձերու մասին խօսելով, կը զնահատէ ժողովուրդին պաղարիւնութիւնը եւն:

Հակաղղեցութիւնները են, ինչ որ կը նային ըլլալ, ձախը կը հաստատէ որ Շիրաք չի լուր ժողովուրդը, աջը, ընդհանրապէս, գուէ է, Ազգ Ճակատը կը նկատէ որ Շիրաք անկարողութեան պատկերը պարզէց, ընկերվարականներուն համար Շիրաք ոչ մէկ պատասխան տուաւ Ֆրանսացիներու հարցումներուն:

Ա. ՊՈՎԱՆՆԱԿ-ՄԵՐՏԻ

ՓՄՐ

ԵՐԿՈՒՆԻԲԹԻ, Դեկտեմբեր 23, տօն է Սրբոյն Դաւթի Մարգարեկին եւ Յակոբյ Տեառնեթը Առաքելոյն:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, առաւօտեան ժամը 9:30-ին, հանդիսաւոր ժամերութիւն կը կատարուի:

**

ԵՐԵՔԸԱԲԹԻ, Դեկտեմբեր 24, տօն է Սրբոյն Ստեփանոսի Յախասարկաւագին եւ առաջին Մարտիրոսին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 9:30-ին, հանդիսաւոր ժամերութիւն կը կատարուի:

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE
Ա. ՖՈՐԿԱԼԻ ՀԱՅ ՄԵՐԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

RENCONTRE avec
JEAN-JACQUES VAROUJEAN

à l'occasion de la parution
de son dernier ouvrage

LA QUADRATURE DU SIECLE TENTATIVE IV

Vendredi 20 Décembre à 20 h 45

Présentation —
Analyse —
Débat

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

GRAND EVEILLON DU 31 DECEMBRE

à l'Espace Tête d'Or
10, Boulevard Stalingrad
LYON — VILLEURBANNE

organisé par
FRANCE-KARABAGH
et LES ORGANISATIONS ARMENIENNES

au profit des Ecoles
MARKARIAN — PAPAZIAN (LYON)
et d'ARAKIOUL (KARABAGH)

animé par
l'ORCHESTRE «GARDZAG» de Paris
et DJ DIDIER

Buffet assuré
par le traiteur Arto Pehlivanian . . .

Renseignements et réservations :

— FRANCE-KARABAGH :
Tél. : 04 72 02 07 98;

— M.C.A. DECINES
Tél. : 04 78 49 42 97;

— M.C.A. VILLEURBANNE
Tél. : 04 78 93 57 43;

— EGLISE ARMENIENNE DE LYON
Tél. : 04 78 60 47 18.

★ ★ ● ★ ★

Ներկայացուցիչ Անդրէյ Գասիրէկ Ստեփանակերտ զայցած է: Զինքը ընդունած է Արտաքին նախարար Արկադի Ղուկասեան, Անոնց տեսակցութեան ընթացքին քննարկուած են զարարադեան հակամարդու հիմնական հարցերու լուծման գործին մէջ: Ապա, նաստաշը լուսական անտեսական, առեւտրական, թերուութիւն, բնապահական, իրաւական եւ քաղաքական հարցեր եւ ընդունած համապատասխան որոշումներ:

Դեկտեմբեր 11-ին, Շվարչանձէ եւ Բ. Արարագեան հանդիպում մը ունեցած էն: Բնարարէլ ետք հայեւլուրացական յարաբերութիւններու ներկայ վիճակը, երկու երկիրներու ընկերած անտեսական հայութիւնը եւ ըրջանի այլ հարցեր, անոնք խօսած են լ. Դարաբաղի եւ Արխանդիր կարդագիրներուն մասին: Վրաստանի գեկավարը բարձր գնահատած է լ. Տէր - Պետրոսեանի լիդպուն ունեցած ելոյթը եւ ողջունած է կողմանական Պետրոսեան երկխօսութիւնները ըսկելու անոր առաջարկը:

Օ - էՍ - Սէ - Բ-Ի
ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒԹԻՉԵՒՆ
Լ. Ա. Ա. Յ. Ե. ՈՒ. ԹԻՒԻՆԸ
Օ-Է-Ս-Է-Բ-Ի հերթական նախադահու

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ

Բ. ՇԱՐՔ

Կազմակերպութեամբ՝

ՀԱՄԱՀԱՅԱՅԻՆԻ
«ԴԻՄԱԿ» ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵՐԻ

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵՐԻ

ՅԱՌԱԶ»Ի ԲԱՐԳԱԽԱՑՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ԵՆՈՐՅԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍԱԱՑԱՆՔ

«Յառաջ միտք եւ արուեստի» 20-ամ-
կին առթիւ, Պ. Կարպիս Զրբաշեան 1000
ֆրանք:

- Ճ Ա Շ -

Ֆրանսահայ Կապոյլու Խաչի շարաթօր-
եայ գպրոցի, Կաղանդի կէսորուան ճաշը,
Կիրակի, Դեկտեմբեր 22-ին
Salle Valeyre — 22, rue Rochechouart

(Շաբ. Ա. Էջեա)

անձին մասին եւ այդ ձեւով այդ Եկեղե-
ցին իր ինքնավարութիւնը նշեց թէ Հոռ-
մի կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ թէ բիւզան-
դական Օրթոսաքս Եկեղեցւոյ նկատմամբ:
Թղթակիցը կ'անդրադառնայ 1915-ի ցե-
ղասպանութեան (բառը կը գործածուի
առանց չակերտի) եւ Սփիռքի մը կադ-
ժութեան իրեւեւ հետեւանք:

«LE MONDE»

(15/16 Décembre)

Reconciliation entre le pape
et le patriarche des Arméniens

Գրեթէ նոյն ձեւով կ'անդրադառնայ այն
հասարակաց յայտարարութեան զոր սսո-
րադրած են Պապն ու Գարեգին Կաթողի-
կոսը: Կ'ըսէ թէ անոնք մաղթեցին «մտքէն
եւ յիշողութենին արմատախի ընել փո-
խադարձ դառնութիւնը, մեղադրանքնէն-
ըր, մինչեւ իսկ ասելութիւնը որոնք
յայտնաբերութեան անցեալին եւ կրնան
դեռ այսօր քողարկել երկու Եկեղեցինե-
րու միջին եղայրական յարաբերութիւն-
ները»:

«LA CROIX»

(16 Décembre)

Catholiques romains
et arméniens sur la voie
de la communion

Այս լուրազրին մէջ, թէրթը սխալ մը
կը գործէ քանի ածականի բնոյթ կուտայ
«արմենիաց» առանց գլխադիրի, ինչ որ
կաթողիկէ կ'ընէ զիբենք:

Կէս էջ արագալը ուղարած է այս միացեալ
յայտարարութեան, որու կցուած է նկար
մը ուր Գարեգին Կաթողիկոս եւ Պապը
կ'ողջագուրուին: Կը յիշուի 451-ի ժողո-
վին վէճը Յիսուսի բնութեան շուրջ
(աստուածային եւ մարդկային) բացատը-
րելու համար թէ անոնք որոնց համար
Քրիստոս միայն մէկ բնութիւն ունէր
դուռը քաշեցին զացին (ինչ որ սխալ է,
քանի որ չմասնակցեցան Կաղեքսոնի ժո-
ղովին),

Կ'ըսէ թէ միացեալ յայտարարութիւնը
նախ կը պայթեցնէ հին պալարը ողեղո-
չելով «Քրիստոսի մէջ միասնութեան հա-
մարական փնտուածքը»:

Յայտնուած հաշտութիւնը, կ'ըսէ, չի
չանակեր թէ ճամբուն ծայրն է: Ինչ որ
յայտարարութիւնը բացայաց կերպով
կ'ընդունի «յոյս է ամբողջական հաղոր-
դութեան հասնելու»:

Յօդուածագիրը կը յիշէ նաեւ որ յայ-

տարաբութիւնը կ'ակնարկէ աւելի սերտ
ողործակցութեան մը հովուապետական,
կրօնական ուսուցման դեմքնի վրայ: Վեր-

ջապէս, Վատիկան ուսադիր է որ լինէնք
Հովուի կապուած արեւելեան Եկեղեցինե-
րու գիւրագաւութիւնը, նոյնիսկ եթէ

փոքրամասնութիւն են: Հայ քրիստոնեայ
այդ ճիշդին մէջ, շուրջ 140 հազար են

այսօր Յովի: Պետքու ԺԼ. Կաթողիկոս —
Պատրիարքին զեկավարութեան ներքեւ:

Եւ այդ առջնութեան այդ ոգիով է որ Յովի:
Պատրիարքին պատրիարք է որ Յովի: Պո-

Ս. ՋՈՎԵՆՆԵՍ-ՄԵՏԻ
ՓԱՐԻԶ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ԴԵԿՈՏԵՄԲԵՐ 23, տօն է
Սրբոյն Դաքի Մարգարէին եւ Յակոբայ
Տեառնեղբայր Առաքելոյն:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Ջովեննէս-
Մկրտչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, առաւոտ-
եան ժամը 9:30-ին, Հանդիսաւոր Ժա-
մերգութիւն կը կատարուի:

**

ԵՐԵԲՇԱԲԹԻ, ԴԵԿՈՏԵՄԲԵՐ 24, տօն է
Սրբոյն Ստեփանոսի նախասարկաւագին
եւ առաջին Մարտիրոսին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Ջովեննէս-
Մկրտչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, ժամը
9:30-ին առաւոտեան Հանդիսաւոր Ժա-
մերգութիւն կը կատարուի:

ՊՈԼՍՈՅ

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ՄԻՒԹ-ԱՐԵՍՆ ՎԱՐԺԱՐԱԿ
ՓԱՐԻԶ

ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՌԻԹԻՒՆ

ԸՆԹՐԻՔ -

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԶՐՈՅՑ

Հ. ԼԵՒՈՆ ԶԵՐԻԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Վենետիկի Համալսարանի Դասասրա-
մագիստրոսական մասնակիութեան)

աղջային եւ մշակութային հարցերու շուրջ
Ուրբաթ, Դեկտեմբեր 20, ժամը 20:30-ին

Լ E S C H A N D E L L E S

13, rue Lally Tollendal, 75019 Paris

M° Jean-Jaurès

Մասնակցութիւն՝ 150 ֆր.:

Տեղերը ապահովելու համար Հեռախո-
չել Ա. Ալթունիեանի

01 - 43 - 96 - 28 - 49

UGAB . . . UGAB . . . UGAB . . . UGAB

UGAB-Paris IDF

... CYCLE DE REFLEXION
ET DE PROSPECTIVE ...

L'U.G.A.B. — Paris Ile-de-France
a le plaisir d'inaugurer son nouveau
cycle de réflexion et de prospective
en recevant pour une

Conférence-Débat

M. Jean-Jacques VAROUJEAN,
Auteur
de QUADRATURE DU SIECLE *

le Mardi 17 Décembre à 20h30

au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles, Paris 17^e
(*) Dédicace du livre par l'auteur.

— Places limitées —

UGAB . . . UGAB . . . UGAB . . . UGAB

MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE D'ALFORTVILLE
Ա. ՖՈՒՐԿԻՆԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

RENCONTRE avec

J E A N - J A C Q U E S
V A R O U J E A N

à l'occasion de la parution
de son dernier ouvrage

LA

QUADRATURE

DU SIECLE

TENTATIVE IV

Vendredi 20 Décembre à 20 h 45

Présentation —

Analyse —

Débat

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

ՄԱԿԱՐԱԿԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

Փարիզ 1996

Դիմուլ:

Librairie Samuelian

51, rue Monsieur-le-Prince, 75006 PARIS

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS
DE FRANCE**

RECHERCHE

La Croix Bleue des Arméniens de
France recherche pour son camp
d'hiver à Bellefontaine du 11 au 18
Février 1997

— Animateurs diplômés BAFA
ayant minimum 18 ans et bon
niveau de ski.

Date limite de candidature :
10 JANVIER

Ecrire à C.B.A.F. —

Conseil d'Administration :

17, rue Bleue, 75009 PARIS

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»

83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS

SIRET: 51027317 A R. C. Paris

Commission paritaire : N° 55935

**Le Centre Culturel
SAINT MESROB**

CONFERENCE

Dans le cadre de ses conférences
le Centre Culturel St-Mesrob
recevra

Le Prof. BOGHOS LEVON ZEKIYAN
de l'Université de Venise,
qui nous présentera

“ QUELQUES TRAITS
CARACTÉRISTIQUES DE LA
SPIRITUALITÉ ARMENIENNE,
COMME EXPRESSION DE VIE
D'UNE EGLISE DE FRONTIERE »

le Jeudi 19 Décembre à 20h45

dans les locaux du Centre,
10 bis, rue Thouin, Paris Vème
Métro : Cardinal Lemoine / Monge

**ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐՆԵՐԻ
ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ
Բ. ՇԱՐՔ**

Կաղմակարապութեամբ
ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՑԻ ՀԱՅ
«ԴԻՄԱԿ» ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵՐԵՐԱ

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐՈՒԻ ՀՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՄ
ՀԱՅ ՊԱՎԱՐԵՐ ՀԱՅ ՄԱԿԱՐԱԿԻ

ՀԱՅ ՊԱՎԱՐԵՐ ՀԱՅ ՄԱԿԱՐԱԿԻ

ԵԱՅԻ ԳԱՎԱՐԱԿ ՍԵՐԱԿԱՆ ՀԱՅ ՄԱԿԱՐԱԿ

118, rue de Courcelles, 75017 Paris
M° Courcelles

Մարտը՝ 30 ֆրանք
Հեռաձայն: —
01 - 43 - 70 - 62 - 95

ՀԱՅԱՀԱՅԱՀԱՅ

Փ. Ա. Ր. Ի. Զ.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՅ
ՅԱԿԱՐԱԿԱՆ

ԴԱԿԱՐԱԿԱՆ

ԴԱԿԱՐԱԿԱՆ

ԶՈՐԵՔԱՐԺԻ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 18
MERCREDI
18 DÉCEMBRE
1996

ՅՈՒՐԳԱՅԻ

ՕՐԱԿԱՐ

LE NUMERO : 5,00 F.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԽԱՐ ՄԻՍԱՔԻԱՆ (1925-1957)

72րդ ՏԱՐԻ - Թիվ 19.008

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

72e ANNEE — N° 19.008

ՀՌՈՍԻ ՄԻԱՅԵԱԼ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՏՔ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ Կ'ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԻ «ՅԱ. Ռ. Ա. Զ»Ի ՍԻՒԱԿՆԵՐԻՆ

ԴՐԱԿԱՆ ԴՈՒՇԱԿՑՈՒԹԵԱՆ, ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՍԻՐՈՅ
ԵՒ ՅԱՐԴԱՎԱՐԻ ՃԵՆԱՊԱՐՀՆ Է ՈՐ ՊԻՑԻ ՏԱՆԻ
ՄԵԶ ԲՈԼՈՐՍ ՅԱԿԱՎԱԼԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ,

ԽՄԲ. — Հոռմի պատմական համիլապու-
մբ եւ միացեալ յայտարարութենէն եսք,
կազ հաստատեցինք Ամենայն Հայոց Կա-
րողիկոսին ենու, Միամո, Գեկու. 16-ին,
խնդրելով իրմէ որ «Յաւաշ»ի փոխանձու-
թի տպարութիւնները եւ լուսարանն մոր-
թիքողնները կատարուածին մասին:
Մորուի իրմէ որ պատմական համիլապու-
մբ այս պատմական համագումա-
ռութիւն Սրբութիւն Յովհաննէս - Պօ-
ղոք Բ. Պապին հետ սպանչելի առիթներ-
եղան անձամբ հաստատելու թէ որքան
անկերծորէն եւ բարձրորէն հայութիւնը
ընհանրապէս եւ Հայաստանայց Առա-
քեական Եկեղեցին լայն եւ ջերմ տեղ ու-
նի իր սրտին, իր միտքին եւ իր փորձա-
ռութիւնն մէջ:

Մեր պաշտօնական հանդիպումին ըն-
թացին, ճառերու փոխանակումէն ետք
ժիամանական յայտարարութիւն մը կատա-
րեցինք եղբայրական գործակցութեան
ուղին ճանչնալով որպէս ամէնէն հարա-
պատ եւ արդիւնաբէր ճանապարհ միա-
նական ջանքերով ծառայելու Քրիստոնին,
քրիստոնէական Եկեղեցին, ընդհանուր
ժարդութեան եւ մէր հայ ժողովուրդին
թէ մէր հայրենիքին անկախ Հայաստա-
նի եւ թէ արտասահմանի մէջ:

26 տարիներ էին անցեր մէր Երջանկա-
յիշտակ նախարդին՝ Վաղգէն Ա. Կաթո-
ղիկոսի եւ Յովհաննէս - Պօղոք Բ. Պապին
նախորդին՝ Երջանկայիշտակ Պօղոս Զ.
Պապին հանդիպումէն ասդին: Աշխարհի
կացութիւնը, Հոռոմէական Կաթողիկէ Ե-
կեղեցւոյ վիճակը, յատկապէս Վատի-
կանի Բ. Ժողովէն ասդին, հայ ժողովուր-
դի եւ մէր Հայաստան աշխարհի դրու-
թիւնը հիմնական եւ դրական փոփոխու-
թիւններու էին ենթարկուած: Այսօր չենք
չու եւ չենք այնպէս ինչպէս էինք
1970-ին: Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական Օրթոսուս Եկեղեցիներու հետ,
բոյորս ալ եկած ենք այն եղբակացու-
թեան, որ Քրիստոնի անձին ըմբռնումին
մէջ էական, իմաստական տեսակէտով կը
դաւանիք Քրիստոս թէ կատարեալ
Աստուածաբանական խօսակ-
ցութիւններ տեղի ունեցած են անցնող
երեք ասանամեակներու ընթացքին թէ
Հոռոմէական Կաթողիկէ եւ թէ Բիւզան-
դական

ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԵՐԸ ԵՒ ԱՂԵՏԻ ԳՈՏԻՆ

Հրանտ Բաղրամեանի յաջորդ նշանակը՝
ուած Հայաստանի նոր վարչապետ Արմէն
Սարգսեանի կառավարական ծրագիրը
Ազգային ժողովի Նոյեմբեր 28-ի նիստին
հաւանութեան արժանացաւ։ Այդ ծրա-
գիրը վլխաւոր տեղը կուտայ դէպի ա-
զատ չուկայի տնտեսութեան անցքի շրր-
ջանի քարեւիդումներուն արմատաւորու-
մին։ Ատիկա՝ նպատակ ունենալով մար-
դու արժանավայել կեանքի մակարդակի
մը իրազորաւմը։ Ատոր անմիջական
կերպով կ'առընչէ կրթական մարզը։ Գի-
տութեան աղքատացումով, կրթական ա-
հաւարտ համակարգով կը տուժէ տնտե-
սութեազ եւ մշակոյթի զարթօնքը։
Վարչապետը անտեսութեան չի մատ-
ներ դրականներն ալ։ Վերջին տարինե-
րուն մեծագոյն յաղթանակը խաղաղու-
թիւնն է։ Մանաւանդ որ շրջանին մէջ
ականա է անուենակա մասնակութեան են։

սկսած է տնտեսական մրցակցութիւն, ինչ
որ աւելի կենսական բնոյթ կուտայ խա-
ղաղութեան պահպանումին, Հոս եւս կա-
րեւոր է տնտեսութեան աշխուժութիւնը:
Պէտք է հարկային յստակ քաղաքականու-
թիւն կիրարկուի, դրամահոսութիւնը
սահմանափակուի, եւայլն:

տացած մենաշնորհներու, անոնց տէրե-
րուն շա՞տ կամայական գործունէութեան
մասին. տեղացիներուն հետ սփիւռքեան
կազմակերպութիւններ ալ անմասն չեն
մնար անոնց պահանջկոտ ընթացքն:

Ինչպէս կ'ըսէ վարչապետը, աղէտի գօ-
տիին մեծագոյն հարցը բնակարաններու

Վարչապետին մտահոգութիւններուն եւ
առաջադրութիւններուն մէջ կարեւոր տեղ
դրաւած է աղէտի գօտին: Այս՝ կարելի
չէ միայն պետական միջոցներով լուծում
բերել անոր խնդիրներուն, բայց անհրա-
ժեշտ պայմաններ պէտք է ստեղծուին,
որպէսզի գործի նոր կարելիութիւններ
բացուին հոն:

Իր կառավարութեան ծոսահոր ներկա-

շինութեան կը վերաբերի: Այս հարցը
Հիմնագրամին ալ յատուկ ուշադրութեան
առարկայ է, ինչպէս բացատրեց Նոյեմ-
բեր 28-ի հանդիպումին անոր Ֆրանսայի
նախագահը Պ. Թերզեան: Միամասութիւն
է անշուշտ կարծել թէ հայկական ուժեր
կը բաւեն այդ խնդրին լուծումին: Եթէ
ուրիշ աղբեւր գտնել կարելի չըլլայ, չուրջ
30 տարիէն ահամի աւատակ մեռակառու-

Իր պառավարութեան ծրագիրը սերկա-
յացնող էլոյթին մէջ Ա. Սարգսեան չէ
մուսցած .Սիփուռք - Հայտատան յարաբե-
րութիւններն ալ: «Մեր միասնական նը-
պատակը պէտք է լինի ստեղծել ուժեղ
Հայաստան եւ ուժեղ Սփիփուռք» կ'ըսէ ան,
շնչառելով քաղաքական շահարկումներէ
զերծ մնալու հրամայականը: Այսքանէն
ետք, պլատիկ յուսախարութիւնն մը կը
պատճառէ տեսնել որ «մեր միասնական
Հապատակը» կը զեղչուի հայրենիքի վերա-

զըսեանի առաջին օրերը դիմելով հայաստանէան տեսանկիւնէն, ամէնէն նշանակալից բաժինը կը յայտնուի աղէտի գօտիին նկատառումը։ Արդարեւ, վարչապետը 1988-ի երկրաշարժին 8-րդ տարեթիցն քանի մը օր առաջ մեկնած է Գիւմրի։ Եւ ոչ միայն աղէտեալներու շրիմեներուն ծաղկել զետեղելու, կամ սիրաշահխոսքեր արտասանելու համար։ Ան այցելած է անակներու բնակիչ դպրոցական համարում և առաջարկութեան համար։ Այս պահին կազմուի նաեւ աշխատանքի խումբը մը նախ պիտի կատարուի ութ տարուան աշխատանքին հաջուառումը, յետոյ ապագայ գործերու ծրագիր մշակուի։ Նպատակը պիտի հետապնդուի այդ մարդով այսօր զբաղովներու կառավարութիւն, համաշխարհային դըմատուն, եւրոպական դրամատուն, Հայաստանի օգնութեան Փոնտ - քով նոր յատկացումներ ճարելու։

Այս առումով զուսպ տողերով չատ, չատ գառն բաներ ըսող բաց նամակ մըն է «Հայաստան» հիմնադրամին Դեկտեմբեր 5-ին հրապարակած էջը, ուղղուած՝ սփիւռքահայութեան («Յառաջ», Դեկտեմբեր 7-8): Հոն կ'ըսուի թէ երկրաշարժին առաջին շրջանին միայն Միացեալ - Նահանգներու մէջ մօտ 40 միլիոն տոլար հանգանակուած է «որի զգալի մասը չի իրացուել ազէտի զօսում»: Կը կարծուի որ այդ դումարները «մնում են հանգանակով կազմակերպութիւնների հանգանակութիւնների հանգանակութիւնների»: Բայց չու կ'ու կ'ու կ'ու

արքան այսօրուայ իրավիշնակով»։ Այսօր տակաւին շատ կանուխ է աղջտի դօտիին շրջանակին մէջ գործնական քայլերով տարբերութիւն գտնելու Ա. Սարգսեանի ու նախորդներուն ընթացքին միջնեւ այսուհանդերձ, անոր փութկոտ հետաքրքրութիւնը յուսատու է։ Հաւանօրէն աւելի որոշ բաներ յայտնի կ'ըլլան Շիրակի մարզին նուիրուած յատուկ նիստէն զոր խոստացած է հոն վարչապետը։ Հիմներին բաց նամակը կոչ կ'ուղղէ Սփիտոքի հայութեան որ «հետնողական ու վնասական» ըլլայ երկրաշարժի համար հաւաքուած զումարները նպատակին ծառայելու հարցին մէջ։ Վարչապետ Ա. Սարգսեանի Գիւմրի այցելութեան առիթով չեշտած կարեւորութեան ու ծրագրած գործունէութեան քով յատակութեան պակաս մը ունի այդ բաց նամակը ։ Նախ հասկնալի չէ որ ինչո՞ւ մինչեւ այսօր լուսթիւն պահուած ու հա-

Ան շիրակցին «հերոսական կիրապար» կը կոչէ, քանի որ ան «ամեն ինչ արեց իր դժբախտութիւններով ու դժուարութիւններով մեզ չծանրաբեռնելու համար»։ Զի՞նք խոռված են շատ գէշ պայմաններու տէր մարդիկը, կիսաքանդ տնակներու մէջ առշաւորուած գաւարանները ու անոնց մաքուր հագուած երախանները, կեանքով լեզուն։

Աղջուկ կ գոտին կրկնակի դժբախտութեան կերպոն մըն է, երկրաշարժէն ութարի ետքն ալ: Զոհերու ցաւին, անտուն զիտնան իրականութիւնները, իսկ թերացող պատախանատունները թերեւս ամօթի զգացումով մը փոխանցումը ընեն:

Վերջապէս, չիմնադրամին գործադիր

ՅՐԱՆՔԵՒՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԵԶ

ԶՈՐԵՔԱԲԹԻ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Զորեաքաբթի, Դեկտեմբեր 4-ին, Փը-
րանսական Մշակութային Կեդրոսին մէջ
հանդիպումը յատկացուած էր Փրանքեւ-
հայկական հանդիպումներու դրական ե-
րեսին: Գիտաժողովի բացումը կատարեց
Տիկին Ամար Ֆրանսական Մշակութային
Կեդրոնէն, որ ներկայացուց օրուան գե-
կուցողները եւ խօսքը տուաւ Պր. Գրիգոր
Շահինեանին: Այս վերջինին նիւթն էր՝
«Փրանսական եւ հայկական իրապաշտ
շարժումները, Գրիգոր Զօհրապ»: Ան նախ
խօսեցաւ Փրանսական եւ հայկական այս
շարժումներու նմանութիւններու եւ տար-
բերութիւններու մասին, ցոյց տալով որ
հայկական իրապաշտութիւնը մամուլի

մէջ արտայայտուած է մանաւանդ Ար-
վիսարեանի մղումով եւ Բաշալեանի, Զօհ-
րապի, Երուժանի եւայլն մասնակցու-
թեամբ: Ան չեցտեց այն իրողութիւնը որ
Հայ իրապաշտները մէկ սերունդ ժամա-
նակաշրջանի տարբերութեամբ կրած են
Փրանսական իրապաշտութեան ազգեցու-
թիւնը, բայց չեն ընդորինակած Փրան-
սացի կամ ոռու իրապաշտները, շարժու-
մը պատշաճեցուցած են Պոլիսի Հայկա-
կան պայմաններուն: Ապա աւելի մանրա-
մասնորէն խօսելով Զօհրապի մասին,
ըստ որ անոր նորավէպը տարբեր է Մօ-
փասանի մը կամ Մերիմէի մը պատմը-
ւածքներէն եւ նորավէպերէն եւ թէ իրա-
կանին մէջ խտացած վէպ մըն է ան: Յե-
տոյ խօսեցաւ Գրիգոր Զօհրապի հեղինա-
կային ինքնուրոյնութեան, իր նորավէպե-
րու կառոյցին, կերպարներուն եւ քննա-
դատական ողիին մասին, ու եղբակացուց
ըսկելով որ Գրիգոր Զօհրապ մէծագոյն
ներկայացուցիչն է Հայկական իրապաշ-
տութեան, ազգուած Փրանսական իրա-
պաշտութենէն, բայց իրայատուկ հեղի-
նակ: Ապա տըուեցան Հարցումներ եւ
կարծիքի փոխանակում:

Երևան արգործ զափոցովը կը . Իրը—
դոր Պըլտեան, խօսեցաւ հետեւեալ նիւթի
մասին, «Սփիւռքահայ Գրականութիւն
Ֆրանսայի մէջ» : Ան նախ մէկնաբանու-
թիւն մը տուաւ Մշակութային Շաբաթի
բնաբանին՝ «Մշակոյթներու երկխօսու-
թիւն» : Հսաւ որ այս երկխօսութիւնը
կարելի է հառկնալ քանի մը ձեւով . փո-
խանակումի, փոխադարձ ազդեցութիւն-
ներու եւ կամ պարզապէս բացումի իմաս-
տով : Ֆրանսահայ դրականութեան պա-
րագային, վերջին իմաստն է որ
պէտք է նկատի ունենալ որով-
հետեւ Փրանսահայ գրողները (Փա-
րիզի տղաքը), բացուած են Փրանսական
մշակոյթին, դրագած են օրուան հարցե-
րավ եւ իրենց կրած ազդեցութիւնը հա-
յացնելով փոխադարձ են իրենց դորձե-

բուն մէջ՝ Ան համատեղ հետաքրքրական
երեւոյթ մը, թէ 20-ական, 30-ական թր-
ւականներու Փրանսահայ զրովները ար-
ձակագիրներ են մեծ մասով, եւ մասնա-
ւորաբար վիպագիրներ: Յիշեց գլխաւո-
րաբար Շահնուրը, Որբունին, Հրաչ-
յարդարեանը եւ ցոյց տոււաւ որ անոնց
վէպերը, ինչպէս Փրանսահայ զրակա-
նութիւնը առհասարակ, ներկայի զրա-
կանութիւն մըն է եւ ոչ դէպի անցեալ

վարչութիւնը այս «կէսրերան» ըսուածով
հարցականներու տեղի կուտայ նաեւ ինք
ի՞ր մասին։ Եթէ որոշ է որ աղէտի գօ-
տիին համար տրուած գումարներ կան ե-
կեղեցական, աշխարհական, բարեսիրա-
կան, կամ այլ որեւէ կազմակերպութեան
մօտ, այդքան «քաղաքավարի» ակնար-
կութիւնը կրնայ մինչեւ իսկ պատճառ-
ներ փնտռելու մղել։ Ինչո՞ւ ինայել մար-
դոց որոնք ամենայն հանդսութեամբ
տարիիներով կրցած են հանդուրժել որ
ցեխին, սառնամանիքին, տօթին սերունդ
մը հասակ առնէ թիթեղէ, խաւաքարտէ
«տուն»երու մէջ։ Իսկ եթէ որոշ տուեալ
չունի վարչութիւնը, ներջնչած կասկած-
ները անտեղի կերպով միտք կը պղտորեն։
Երկու պարագային ալ ստոյդ է մէկ կէտ.
առներու կուտայ առնէ ։

Цофъ. 00002115

գարձած ստեղծագործութիւն մըն է
Խօսեցաւ այս ստեղծագործութիւններուն
աքսորի գրականութիւն ըլլալու իրողութեան մասին եւ օրուան հրատապ հարցերուն բնականօրէն մեծ տեղ յատկացը-նելու երեւոյթին։ Այս ցոյց տուաւ նաև որ վէպ զրելը ինքնին տեղական մշակոյթին եւ պայմաններուն բացուիլ կը նշանակէ, որովհետեւ այդ օրերուն վէպի Փրանսական գրականութեան յատկանը շական սեռն է եւ ըստաւ, որ հայ զրողները ոչ միայն վէպ կը գրեն այլի կը փորձեն վիպական շարքեր ստեղծել ֆրանսացիներուն պէս եւ նոյնիսկ բանաստեղծական վէպ զրել միշտ անոնց նմանութեամբ։ Պղ. Պըլտեանի զեկուցումէն ետք դարձեալ տեղի ունեցաւ կարծիքներու փոխանակում, որ վերջացաւ Տիկին ժանին Ալթունեանի մէկ հարցումովլ, որ անցումի դեր կը կատարէր երկրորդ զեկուցումէն երրորդ։

Տիկին Ալթունեանի զեկուցումը կը կրէր հետեւեալ վերնագիշը. «Նիկողոս Սարաֆեան հայկական Արեւելքի եւ Փանոսական Արեւմուտքի միջնե»։ Այս բնարանը ներկայացուեցաւ մանաւանդ վենսինի Անտառը զործին մէջն, զոր Տիկին Ալթունեան լայն մէջքերումներով ներկայացուց Փրանսերէն թարգմանութեան մը միջոցով եւ հոգեվերլուծական մթնուրտի մէջ։ Այդ մէջքերումներուն ընդմէջն եւ իր մեկնաբանութիւններուն Նիկողոս Սարաֆեան ներկայացաւ իրեն աքսորական մարդ մը, երկու աշխարհներու եւ երկու մշակոյթներու միջեւ պառակտուած, ճամբրորդ մը, որ իր անցքի վրայ գտնուող իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ մաս մը ձգած է ինքն իրմէ։ Բանաստեղծական ոճով կատարուած մէկնաբանութիւններ եւ Սարաֆեանի բանաստեղծական արձակի մէջքերումը ստեղծեցի իւրայատուկ տպաւորութիւն։

Հանդիպումին փակումը կատարեց Պր Գալէր, դարձեալ Ֆրանսական Մշակութային Կեդրոննէն։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 5
Ֆրանքելհայկան մշակոյթի չարթը-
ւան գեղարուեստական յայտադրին մա-
կը կազմէր Հայ երաժշտութեան Հոգեւոր
սրբազն համերգ մը, որ տեղի ունեցա-
Հինգշաբթի, Դեկտեմբեր 5-ին, Երևան-
եան ժամը 8.30-ին Սնթիլիասի Մայր Տա-
ճարին մէջ, «Ծնորհալի» Երգչախումբ
կատարումով, ղեկավարութեամբ Պար-
թեւ Արեգայ Կիւլիմեանի:

Արամ Կաթողիկոսի նախագահութեամ-
սկաւ համերգը, որուն ներկայ գտնուե-
ցան Ֆրանսայի գեսպանին ներկայացու-
ցիչը, Միաբան հայրեր, եւ մշակութասէ-
րազմութիւն մը: Հայ եկեղեցական երա-
ժշտութեան գոհաքներ բեմ հանուեցա-
եւ բացառիկ կատարումով ներկայացուե-
ցան հասարակութեան: Յատկանչակա-
էին յատկապէս մէներդող Աւեքսի Վար-
դանեանի կատարումները: Աւարտին Վե-
հափառ Հայրապետը գնահատանքով ար-
տայայտուեցաւ Երգչախումբին եւ անո-
ղեկավարին տարած անդուլ աշխատանք-
ներուն, որոնց արդիւնքն էր աննախըն-
թաց Արքազան այս Համերգը:

ՈՒՐԲԱԹ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 6

ՀՈԳԵՆԱՆԳԻՒՏ

Եւրոպայի Հայոց Կաթոլիկոսական Պատուիրակն ու Փարիզի Առաջնորդը, Փարիզի և Շրջակայից Հայստանեաց Առաքելական Եկեղեցույ Կրօնական Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը, Ներկայացւածական Ժողովը, Փարիզի և Փարիզեան Շրջանի Հոգեւորականները, Ա. Յովհ. — Մկրտիչ Առաջնորդանիստ Մայր Տաճարի, Աֆրումիլի Ս. Պօլոս — Պետրոս, Առումիլ-լէ-Կոնէսի Վարչակայ Ս. Խաչ Ս. Խաչ, Իմիլ-լէ-Մուլինոյի Սուրբ Մարիամ Առումածածին և Շալիլ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիներու Հոգաբարձութիւնները, Տիկնանց Յանձնաժողովներն ու պաշտօնութիւնը կը ծանուցաննեն թէ Կիրակի օր, Դեկտ. 22-ին, ի ժամու պատարագին, Հոգեհանգիստ կը կատարուի Փարիզի Ս. Յովհաննէս — Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, իրենց եւ բախտագործ ատենապետին ու գործակիցին:

ՀԱՄԱԶԱՊ ԿԱՊՐԻԵԼ

ՄՈՄՃԵԱՆԻ

յիշատակին, անոր մահուան քառասուն քին առիթով:

Աղօթք եւ օրհութիւն անոր բարի յիշատակին:

ՀՈԳԵՆԱՆԳԻՒՏ

Տիկին Ալիս Մոմճեան, Տէր Տիկին Ալիս եւ Քնար Պալեան եւ զաւակները, Տէր Տիկին Արա եւ Գոհար Տանտիկեան եւ զաւակները, Տէր Տիկին Արա մահանիստ 21-րդ տարելիցին ի յիշատակ 1000 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին:

ՀԱՄԱԶԱՊ ԿԱՊՐԻԵԼ

ՄՈՄՃԵԱՆԻ

յիշատակին, անոր մահուան քառասուն քին առիթով:

ի գիտութիւն հանգուցեալին բարեկամ ներուն եւ սրտակիցներուն:

LE PERE NOEL

vous attend

à l'ARBRE DE NOEL
de l'ECOLE TEBROTZASSERE

le Dimanche 5 Janvier

SALLE DES FETES THIERRY LE LURON
9, Bd du Midi — 93340 LE RAINCY

Spectacle des enfants —

Animation —

Surprise —

Chorale de l'Ecole.

Repas à partir de 11h30

(sangria offerte de 11h30 à 12h30)

Renseignements à l'Ecole Tebrotzassere :

Tél. : 01. 43. 81. 01. 72.

Accès Autoroute A3 sortie Villemomble

Accès SNCF : Gare de l'Est —

Villemomble Le Raincy — salle à 200 m.

— Entrée gratuite —

MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE D'ALFORTVILLE
ԱԼՖՈՐՏՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

RENCONTRE avec

JEAN-JACQUES
VAROUJEAN

à l'occasion de la parution
de son dernier ouvrage

LA
QUADRATURE
DU SIECLE
TENTATIVE IV

Vendredi 20 Décembre à 20 h 45

Présentation —

Analyse —

Débat

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél.: 43 76 55 89 Fax: 43 78 66 64

CABINET TERZIYAN

Toutes Assurances

MEILLEURS PRIX — MEILLEURES CONDITIONS

AUTO — MULTIRISQUES HABITATION ET COMMERCE

MALADIE — PREVOYANCE RETRAITE VIE CAPITALISATION

13, rue Lamartine, 75009 PARIS

Tél. : 01. 42. 82. 01. 41 +

présente ses meilleurs vœux pour l'année 1997
et souhaite une bonne fête de Noël

ԹԵՐՁԵԱՆ ապահովագրական գրասենեակը
լաւագոյն մաղթաևիերով կը շնորհաւորէ
Զեր նոր Տարին եւ Սուրբ Ծնննդի

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Տիկին Արքինէ Աւետիսեան իր ամուսնոյն՝ Արամ Աւետիսեանի մահուան 21-րդ տարելիցին ի յիշատակ 1000 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին:

Տիկին Մատլէն Փափաղեան եւ Օր. Ժուլի Ավարի Մահանիստ 21-րդ տարելիցին ի յիշատակ 1000 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին:

- Ճ Ա Շ -

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի շաբաթօրեայ դպրոցի, Կաղանդի կէսօրուան ճաշը, Կիրակի, Դեկտեմբեր 22-ին,

Salle Valeyre — 22, rue Rochechouart

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրուի նախապէս հետաձնել Տիկին Արքինէնեանի

01 — 42 — 01 — 15 — 69

Ժամը 19.30-էն յետոյ:

★ ★ ★ ★ ★

GRAND R E V E I L L O N D U 31 D E C E M B R E

à l'Espace Tête d'Or

10, Boulevard Stalingrad
LYON — VILLEURBANNE

organisé par
FRANCE — KARABAGH
et LES ORGANISATIONS
ARMENIENNES

au profit des Ecoles
MARKARIAN — PAPAZIAN (LYON)
et d'ARAKIOUL (KARABAGH)

animé par
l'ORCHESTRE «GAÏDZAG» de Paris
et DJ DIDIER

Buffet assuré
par le traiteur Arto Pehlivanian ..

Renseignements et réservations :

— FRANCE-KARABAGH :
Tél. : 04 72 02 07 98;

— M.C.A. DECINES
Tél. : 04 78 49 42 97;

— M.C.A. VILLEURBANNE
Tél. : 04 78 93 57 43;

— EGLISE ARMENIENNE DE LYON
Tél. : 04 78 60 47 18.

★ ★ ★ ● ★ ★ ★

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

Ս. ՅՈՒՆԱՆԵԱՆ-ՄԱՐՏԻՆ ՓԱՐԻ

Երևանի ՇԱԲԹԻ, Դեկտեմբեր 23, տօնի է Սրբոյն Դաւթի Մարգարիտին իւ Յակոբյան Սեպաննեղայր Առաքելոյնի:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր Տաճարի մէջ, առաջանաւուր Ժամը 9.30-ին, Հանդիսաւոր Ժամը 9.30-ին կը կատարուի:

Երեք ՇԱԲԹԻ, Դեկտեմբեր 24, տօնի է Սրբոյն Ստվանոսի Անխասարկաւագին Եւ առաջին Մարտիրոսինի:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր Տաճարի մէջ, Ժամը 9.30-ին, Հանդիսաւոր Ժամը 9.30-ին կատարուած առաջանաւուր Ժամը 9.30-ին կը կատարուի:

ՑԱՆԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապոյտ Խաչի Լիոն — Վիլէօրապանի Արքա մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տիկին Գայթաննեանի եւ զաւակներուն իւնին ամուսնոյն, Հօր և մէծ Հօր և մէծ Հօր Յովհաննեանի մահուան առիթով:

MEILLEUR CADEAU
POUR LES FETES

EVENEMENT LINGUISTIQUE

Parlez ARMÉNIEN
en 7 Leçons !

EN 50 HEURES

avec le

MANUEL D'ARMENIEN
OCCIDENTAL

POUR LES NON-ARMENOPHONES
de Me Hilda KALFAYAN-PANOSSIAN

• Une méthode novatrice et radicale pour apprendre à parler, lire et écrire l'arménien.

• Une méthode audiovisuelle testée avec succès auprès des adultes et des jeunes scolaires.

• Une méthode utilisable chez soi et en cours collectif.

3 volumes en couleur + 1 coffret de 4 cassettes audio (2 heures d'enregistrement) = 550 F. + 50 F. frais d'expédition.

Contacter :
l'Association MACHTOTZ
Pour la Défense de la Langue
Arménienne
Tél. : 01. 47. 50. 97. 51.

U.G.A.B. — Rhône-Alpes

90EME ANNIVERSAIRE FESTIVITES DE CLOTURE

sous la présidence effective du

DR EDOUARD ATAMIAN

Président du Comité Régional de l'U.G.A.B. FRANCE

— VALENCE

DINER — RENCONTRE

Samedi 21 Décembre à 20 heures 30

— ST-CHAMONIX

RENCONTRE

Dimanche 22 Décembre à 15 heures

Toutes ces rencontres auront lieu dans les centres de l'U.G.A.B de ces villes.

ԽԱԶՔԱՐ-ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ

ԲԱՑՈՒՄ

ԱԹԵՆՖԻ ՄԵԶ

Կիրակի, Դեկտեմբեր 1, յիշատակելիթուական մը պատրիարքի մը անշուշտ, 1926-ին: Գանձի մը տարի յետոյ՝ «Արծիւ», ուրիշ խմբակ մը; 1936-ին Հրապարակ կ'ելլէ Հայ Մարդկան Սիոնթիւն մը՝ մասնակցութեամբ Զափահան Արքեպու կազմակերպութեան, անուն՝ Ա.Տ.Օ.Ա.:

Յետոյ կը ծնի Հայ Մարդկան Սիոնթիւնը, Ա. Տ. Օ. Ա. միայն: Նախագահ՝ Մամրի Աչմէքանան՝ ուր, երկար տարիներ, նպաստուող կերպով պիտի ներկայացնէր Հայկական ակումբը Փութպալի ըշանային կաղմաներպութեան մէջ:

Տիմիքիթի այն ատենուան նախագահաւը, Պ. Ռուփուուլ, քանի մը անշաբանից, ուր վետոյ արտայատուած էր մէր առջեւ իշտ Մամրի Աչմէքանի մասին, եւ թէ չ. Մ. -ին: Համակրութիւն ունէր ակումբին հանդէպ՝ որ կը յառաջդիմէր եւ կը ծառայէր Փութպալի քարոզութեան նաւանդին մէջ:

1946-էն կը ոկար չ. Մ. -ին վերելքը: Կը մագլիքի ըշանային գանազան աստիճաններն վեր: Նահանգապետութեան թելադրանքով եթէ ոչ Հրահանդով, պէտք կ'ըլայ փոխեւ ակումբին անունը: Կը մկրտուի ծառումով Հայ երիտասարդութեան Մարդկան Սիոնթիւն (Ա.Տ.Օ.Ա.):

Այս մակերիրին տակ կը հասնի մինչեւ ֆրանսի ախոյենութեան Յ-րդ դասակարգը՝ ուր, իր խմբակին մէջ, կը գրաւէ առաջին տեղը, 1992-ին: Տեղական քրանուական խումբն ալ Ֆ. Ա. Valence-ը պահ մը լսազացած է, անյաջող, 2-րդ գաղաքարի ախոյենութեան մէջ, կը ձադիր նոր թափ մը ստանալ: Քաղաքավառութեանը կը փափաքի ձուլում երկու ակումբներու միջև: Այդ հեռանկարը կարգէն քանի մը տարիեւէր ի վեր:

Հայ Վարիչները կ'ընդունին առաջարկը պայմանաւոր որ «Հայ» անունը մայա, 1992-1993 ախոյենութեան մէջ, 2-րդ դասակարգ, կը գտնենք այսպէս Ա.Տ.Օ.Ա. Valence-ը: Նախագահ Արթիւր Արթիւնեան, յենամեայ, ճաշարանապետ մը, փոխ - նախագահ Ժ. Ք. Պօյաձեան: Պ. Արթիւնեան կը մայա նախագահ անկէ ի վեր:

Երբ տեղի ունեցաւ քաղաքին երկու ակումբներու «ամուսնութիւնը», ըշանին մարդկան մամուլին մէջ կարդացինք «Հայ ակումբը կ'ըլեց Յ. Ք. Վալանսը»...

Ահաւասիկ ֆրանսի երկու դասակարգի ախոյենութեան մէջ հայանուի ակումբին ունեցած դասաւորումը ոկիզին ի վեր:

1992 - 93 5-րդ խմբակին մէջ
1993 - 94 15-րդ 22 խումբերու միջեւ
1994 - 95 13-րդ
1995 - 96 15-րդ միջա 22 խումբերու միջեւ:

Խոկ ներկայի ս. դասաւորումին վարի մասին մէջ, հիմակուհի իմա:

Ներկայ մրցաշարքը աւելի դժուար կ'երեւի քան նախորդները: Մրցակցութեան մէջն են գլխաւորաւոր Սօօշ, Սէն - Յ-րդին, թուլուզ, իման Մթարը որոնք կարուելու տեղ ունին իմ ֆրանսի ախոյենութեան մէջ: Շահած են ախոյենական մասին եւ կամ բաժանուի մէջ:

Հ. Մ. -ը պիտի ջանայ խուսափի չորս վերջին անդերէն կարենալ մնալու համար նոյն ախոյենութեան մէջ 1997 - 1998-ին ալ: Խումբին մարզին է, երկու տարիէ ի վեր, էսոն Լավաներ որ մարզած է, անշեալին, Ալէսի, Պաթիալի, Նիմի ակումբը: Լավանել 56 տարեկան է:

Առաջին խումբին մէջ, երկու Հայեր միայն մէջ, երես Հայեր մարդկան մարդկան, 29 տարեկան, ծնած Փարիզ եւ աւելի յաճախ պաշտպանով մը, Միշլ թէրզեան, 33 տարեկան, ծնած երեւան:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը: Անի շուրջ մէջ: Անի շուրջ մէջ:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը: Անի շուրջ մէջ:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

Վալանսի Հայ Մարդկանը Ռու - Արթ լշանին մէջ, իմունի եւ Սէն - թէթինի ակումբներէն յետոյ, Փութպով ամենամէջ ակումբը:

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅԵՐԵՆԸ

ՎԵՐՍԻՆ ԹԻՐԱԿ

Հայ իրականութիւնը իրեն յատուկ հա-
կասութիւնները ունի, ծագած իր կացու-
թեան եզակիութենէն։ Որեւէ քայլ զա-
նոնք արծարծելու, զանոնք աւելի լաւ
հասկնալու, բացատրելու, ընկալելու,
լուծումներ փնտուելու կամ առաջարկելու
համար, կընայ միայն սատարել այդ ի-
րականութեան յդկումին, բիւրեղացման,
ուստի՝ եղափոխման եւ գարգացման։ Նը-
ման քան յարատեւօրէն վերանորոգուող
էութեան մը կը վերածէ հաւաքականու-
թիւնը, այս պարագային՝ հայկականը,
զարկ տալով անոր գոյատեւման։ Սակայն
կարեւոր խնդրի մը արծարծումը, ինչ-
պիսին է՝ իր երկու ճիւղաւորումներով
հայերէնի պարագան, երբ մղուած ըլլայ
արհամարհանքէ, անհատական շահա-
լընդրութենէ եւ պղտոր հակամարտու-
թենէ, չի կընար հարցը ներկայացնել այն
անաշառութեամբ եւ խստութեամբ, որուն
իւրաքանչիւր լուրջ ինչդիր, ինչպէս
լեզուինը, արժանի է։ Այս ոլորտին մէջ
կ'իյնայ Վահէ Կոտէլի վերջերս լոյս ըն-
ծայած Փրանսերէն գրութիւնը, «Արե-
ւելահայերէնին Զամար» խորագիրը կը-
րող (*): Զեղինակին բուն նպատակը
արեւելահայերէնին մէծարումն է թէ ա-
րեւմտահայերէնին եւ արեւմտահայուն
պարաստումը։ Մեր եզրակացութիւնը
կ'երթայ դէպի երկրորդը, որովհետեւ
մէկը մեծարել չի նշանակեր փոխարէնը
անպայման ուրիշ մը վարկարեկել։

Բայց կը գըէ կոտէլ.

«... Հայութաբն սպառագրը օրեւ-
մբտեան Եւրոպայի, Սփիւռքին, Ամերի-
կաներուն, Աւստրալիոյ մէջ ... կը նմանի
հիւանդի մը, որ անբուժելի ախտէ մը
վարակուած է եւ զոր կ'ուզենի հազար ու
մէկ միջոցներով ողջ պահել, իբրեւ մնջի
համար ոեւէ անձէ մը աւելի սիրելի
մէկը» :

Կոտէլ եւ, մեր կողմէ աւելցնենք, իրեն բած վարուժանի բանաստեղծութիւնը . . . : Համախոհնեոս, մօռած էն, որ առելիոտա Ապեսն էր ուրիշական մեջեւ ապա-

Համախոչները, վճռած են որ արեւմտա-
հայերէնը անբուժելի հիւանդ մըն է : Արդ-
եօք ի՞նչ ախտածանաչումի վրայ հիմ-
նուելով՝ այս եղբակացութեան յանդած
են : Մեզի զացուած են այդ «յստակատե-
սութեան» բանալիները : Թէ արեւմտա-
հայերէնը գժուարին շրջան մը կ'անցընէ,
կասկածէ վեր է : Բայց անոր շուտափոյթ
վախճան մը նախատեսելը, իրենց մօտ
«լուելեայն» փափաք մը չի՞ յայտներ, որ
այդ բանը աեզի ունենայ : Ինչո՞ւ այս
փափաքը : Ինչո՞ւ կը զարմանան որ անոր
գոյատեւումով մտահոգուող մարդիկ ճիգ
թափեն զայն կանգուն պահելու : Կոտէլ
եւ իրեն համախոչները այնքա՞ն անտար-
բեր են արմատներու հարցին եւ վերապ-
րումի տենչին հանդէպ, որոնք արեւմտա-
հայուն գոյատեւման մղիչ ուժերն են,
ինչպէս որեւէ հաւաքականութեան :

Կոտէլ հետեւեալ ընդհանրացումը կ'ը-
նէ, ինչպէս եւ հոգեբանական «խոր» վեր-
լուծումը: Կը զրէ թէ ինք չի կրնար «հար-
ցադրումի չենքարկել այն ձեւը որով ա-
րեւելահայերէնը կ'ընկալուի արեւմտեան
Սփիտքի մէջ» քանի, իրեն համար, արեւ-
լահայերէնին նկատմամբ գոյութիւն ունի
«անտարբերութեան եւ կասկածամտու-
թեան տարօրինակ խառնուրդ մը»: Այս
անտարբերութիւնը «աւելի կամ նուազ չա-
փով ձեւական է, որ յանախ կը քօղարկէ»
արեւմտահայուն «ինքնասիրութեան խոցո-
ւումը»: Կոտէլի արկնոցով, նման բան մը
առկայ է՝ որովհետեւ «արեւմտահայը
ընդունիր որ գոյութիւն ունենան լեզու
մը եւ մշակոյք մը տարբեր՝ իրեն քող-
ուած աւանդէն, նոյնքան կարեւոր՝ որ-
բան եղեննի յիշումը, նոյն ատեն ժառան-
գուած»: Կոտէլ արեւելահայ մշակոյթը
կը նկատէ (բաղդատած արեւմտահայ
մշակոյթին), «իսկապէս կենդանի, որ-

պէս կրվկասահայ մշակոյթ՝ դէպի Ռուսիա դարձած»։ Այսպէս, արեւելահայ լեզուն եւ մշակոյթը «ըլլալով հանդերձ հայկական», արեւմտահայուն «կը թուին օտար», «որ «ծածուկ կերպով կը նախանձի անոնց՝ որոնք միաժամանակ անոր թէ՝ ներկայացուցիչներն են ու անկէ օգտուաղները եւ թէ՝ զայն կիրարկողներն են ու ընդլայնողները»։ Կոտէլ չի ճշգրէ թէ ովքէ՞ր են այս նախանձողները, ի՞նչ մար-

ՀԱՅԹԻՆ ՈՒ ՈԳԻՆ

Ի ՑՈՒՅՆ ՀՐԱՉԵԱՅ ԱՃԱՐԵԱՆԻ

1876 - 1953

ԻՐ ԾՆՆԴԵԱՆ 120-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ՎԱՐԴԱՆ ՕԶԻՆԵԱՆ

3. - ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԾԱԳՈՒՄԸ

Ներկայիս, չուրջ վեց միլիառ մարդիկ կը բնակին Աշխարհ մոլորակին վը-
րայ: Բայտ զանազան չափանիշներու, այս
մարդիկը մաս առ մաս 1500—2000 լե-
զուներու միջոցաւ կը հաղորդակցին ի-
րարու հետ: Հայախօսներու թիւը միշտ
փոքր է եղած: Բայց կան լեզուներ ո-
րոնց պործածողներու թիւը կը հասնի
մեջև 800—1000 և լեզուն ու Աշխարհ

բարձրայն 800—1000 չոքքիք : Հստ թագու-
եանի (Հայոց Լեզուի Պատմութիւն, Ա.-
մաս, էջ՝ 203) հայերէնը խօսուած ու
զարդացած է զանազան մեծ ու փոքր
զանդուածով ցեղերու բնակավայրերուն
մէջ : Հայ ժողովուրդը կազմուած է 20
ցեղերու եւ ցեղային միութիւններու
խմբաւորումով . անոնցմէ ամենագլխա-
ւորներուն՝ Հայ-Արմէններու գերիշխա-
նութեամբ : Միւսները զանազան ծագում-
ներով 19 ցեղ կամ տոհմէր են : Կով-
կասեաններէն՝ Տայեցիներ, Աղուան-
ներ . Սեմականներէն՝ Ասորիներ, Արա-
մէացիք . Հնգեւոպականներէն՝ Մարեր
եւ այլ անծանօթ ծագումով խումբեր :
Խալիկան հարիւրաւոր արձանագրու-
թիւններ վկայ են այս վիճակին : Առ
այդ՝ հայացիտութիւնը շահեկան հար-

յերով կը ներկայալանայ՝ ընդհանութը լեզ-
ուաբանութեան եւ ընկերային պատմու-
թեան մէջ։ Հայերէնը հնդեւրոպական
լեզու է։ Ան աւելի նոր է բաղդատամամբ
հաթերէնի, հնդկերէնի, յունարէնի եւ
լատիներէնի։ Եւ սակայն հայերէնն ալ
ունի գրականութիւն մը որ չուրջ 16 դա-
րէ ի վեր կայ ու ցարդ կը տեւէ։ Ան ու-
նեցած է չուրջ 40 բարբառներ։ Հայերէնի
եղելութիւնը կը ներկայանայ իր հին,
միջին եւ նոր շրջաններով։ Գրաբարը իր
հին բառազանձին մէջ նախալեզուէն, այ-
սինքն Մաշտոցեան շրջանէն առաջ, կը
պարունակէ 113 բառեր որոնք միւս հըն-
դեւրոպական լեզուներուն մէջ ալ պահ-
ուած են։ Գրաբարի բառամթերքը զը-
րեթէ ամբողջպին փոխանցուած է ար-
դի հայերէնին։ Շարահիւսութիւնն է որ
կը պատկանի բարբառներուն։ Իսկ ձե-
ւաբանութիւնը, հիմ ունենալով հանդերձ
գրաբարինը, ուղղուած է դէպի արդիա-
կան քերականութեան մը ոլորտներուն։
Ամէն պարազայի, Մաշտոցեան զիրերու
գործածութենէն առաջ իւրայատուկ զիր
չունեցող բայց կատարելութեան հա-
սած հայերէնի մը զոյսութիւնը դժուար
թէ կարելի ըլլայ ժխտել։ Վկայ՝ Մաշ-

Ճանը ցանկալով, խնդրոյ առարկայ ան-
ձերը գլուխ կը հանեն այն ինչ որ սպան-
ութ չէ յաջողած իրագործել: Ինչո՞ւ այս
մը լցակցութիւնը անոր հետ:

Սյու իմաստով, արեւմտահայերէնը ոչ
միայն կենդանի լեզու է զոր հարկ է կեն-
դանի պահել այլ, աւելին, նաև խոր-
շըրգանիչ է՝ ոչնչացման դժմ։ Եւ ի՞նչ
դժբախտութիւն այն հաւաքականութեան
համար որ խորհրդանիչներ չունի կամ
չի գիտակցիր անոնց զօրութեան։ Որով-
հետեւ, երբ արեւմտահայը անհետանայ,
այն բոլոր յուշակոթողները որոնք կա-
ռուցուեցան, ոչ թէ պիտի ապացուցանեն
որ սպաննը չէ յաջողած այլ՝ անոնցմէ
գեռ կանգուն մնացածները պիտի ըսեն
թէ իրենք կան՝ հաստատելու համար որ
հասարակութիւնը, որուն վերապրումը
կը խորհրդանշեն, այլեւս գոյութիւն չու-
նի։ Այսպէս, անոնց գերը պիտի ըջուի,
իրենց պատգամին ճիշդ հակառակը թե-
լադրելով։
Պահան կը հաւատանը որ ոռջմտութեան

Եւ թէ բոլոր Հայերը, ուշ կամ կանուխ, կը գիտակցին արեւմտահայերէնի զօրութեան, որպէս խորհրդանիշ։ Անցեալ ամիս, Ֆրանսա պաշտօնական իր վերջին այցելութեան ընթացքին, Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահը, Բաբեկն Արարքեան, հրապարակաւ յայտարարեց թէ ինք համամիտ է դասական ուղղագըլութեան վերադառնալուն եւ թէ, լեզուի պարագային, սահմանափակում չկալ,

սոցեան գիրերու ստեղծումին յաջորդող
միայն երկու տարիներու ընթացքին կա-
տարուած Աստուածաշունչի հայերէց
թարթմանութեան լեզուական բարձր ո-
րակը : Հայերէնի ձեւաւորման ընթաց-
քին գործածուած են զանազան լեզունե-
րու յատուկ գիրեր : Անոնց վերջննե-
րէն եղած են յունարէնի տառերը և
կարծ ժամանակ մըն ալ փորձուած են դա-
նիէլեանները : Հայերէնի իւրայատուկ
տառերը ստեղծողն է Մաշտոց Վարդա-
նորդէն, որ ունի նաեւ աւելի յաճախ
յիշատակուած, ժողովրդականացած ա-
նուն մը՝ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց : Վա-
յելած է ան Հայոց Վասամշապուհ Թա-
գաւորին եւ Սահակ Պարթև Կաթողիկո-
սին խրախոյսն ու աջակցութիւնը որոնց-
մով միայն կարելի եղած է իրագործել ու
կիրարել Մաշտոցի խորիմաստ ստեղ-
ծագործութիւնը (Եղեսիա, Միջազգայի-
մէջ, 404 թուականէն, ըստ Աճառեանի) :
Երկու տարի յետոյ (406-ին) աւարտած
է Աստուածաշունչի թարգամանութիւնը
որ կոչուած է Թագուհի Թարգմանու-
թեանց : Մաշտոցեան տառերով կատար-
ուած առաջին գրութիւնը՝ յունարէնէ
թարթմանութիւն մըն է, Սողոմոնի Ա-
ռակներէն .

ՃԱՆԱՋԵԼ ԶԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶԽՐԱՏ
ԻՄԱՆԱԼ ԶԲԱՆՍ ՀԱՆՁԱՐՈՅ :

Ամբողջովին գլխադիր : Ի դէպ՝ տուա
ջին տառերը գլխադիր էին միայն : Ա-
նոնք կոչուած են երկաթազիր : Միայն
36 տառեր : Մաշտոց դանոնք Սամուսատ
մէջ գեղագրել տուած է պնակիսի մը վլ-
րայ, յոյն գեղագրիր Հոռովանոսին : Այ-
վայելուչ պնակիսն ու իր տառերով ար-
ձանագրուած իր իսկ հայերէնի թարգմա-
նած Առակաց Գիրքը ներկայացուցած
Հայոց Արքունիքին, Կաթողիկոսին եւ Ե-
պիսկոպոսներուն : Այս կերպով փառտե-
լով թէ տառերը սոսկ նշաններու շար-
մը չեն, այլ կը ծառայեն հայերէնի հնա-
շիւնները հարազատօրէն մարմնացնե-
լու, նիւթականացնելու, պատկերելու
Մաշտոցեան տառերը հանրային սե-
վականութեան վերածելու համար
գարձեալ Հայոց Արքունիքն ու կա-
թողիկոսը նեցուկ եղած են Մաշտո-
ցի եւ անոր կազմած աշակերտներու
խումբին : Այս է որ կը կոչուի թարգ-
մանչաց խումբ : Այս գրաւոր լեզուն
հիմնուած է Մաշտոցեան «մէկ տափի
մէկ հնչիւն եւ մէկ հնչիւնին մէկ տա-
սկզբունքին վրայ : Հայերէնը, նման բո-

երբ այսօր Հայութնիքի մէջ կարելի է եր
կու լեզուով ալ հրատարակութիւնը: Ա
սիկա շատ կարեւոր յայտարարութիւն է
նկատի առած զայն ընողին պաշտօն:

Հանգամանքը : Ասոր կողքին, Հայստան
նի մէջ, դասական ուղղագրութեան գոր
ծարկման ի նպաստ հետզհետէ աւել
պատրաստակամութիւն ցոյց տրուիլը եւ
հանգըռուանային գործնական քայլեր առ
նուիլը, յաւելեալ յոյսեր կը ներչնչն
կացութեան բնականոնայցման գծով :

Ըստ կարգ մը գէտերու, 21-րդ գարու
միջազգային կարեւոր դրաւարկը պիտի
ըլլայ մշակոյթը : Հայութիւնը, թէ՛ Հա
յստան եւ թէ՛ Սփիւռք, ի՞նչ ձեւով կ'ըն-
թանայ գէպի հոն, Որքանո՞վ Արեւմտա-
հայերը մշակոյթ կը կերտեն, կը մաս-
նակցին իրենց երկիրներու մշակոյթին
անոնցմէ ձգտելով համաժարկայինին
Ահա հարցեր, որոնք պարտին հետաքըլ-
քըրել իւրաքանչիւր հայ, որ իր ժողո-
վուրդին եւ իր գոյատեւումով կը մտա-
չորուի. ոհոսառ ամբողջ այգնող իր երկու

(*) *Nouvelles d'Arménie*, «Petit plaidoyer pour l'arménien d'Arménie», Novembre 1996, p. 48.

WILSON H. F.

(*) *Nouvelles d'Arménie*, «Petit plaisir pour l'arménien d'Arménie», Novembre 1996, p. 48.

France-Arménie, Novembre 1996
p. 5.

ՀԱՌԱՋԻ ԲՈՐԳԱԿԱԶՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ԵՆՐԱԿԱՎԱԼՈՒԹԵԱՄՔ ՍԱՄՑԱՆ
ԱՄԱՆՈՒԹԻ ԱԴՐԻ

ԷՐՍ - ԱՆ - ՓՐՈՎԱՆՍ - ՄԻՐԵ Տօնակետեան 500 Ֆր.:

★ • ★ • ★
**GRAND
REVEILLON**
DU 31 DECEMBRE

à l'Espace Tête d'Or
10, Boulevard Stalingrad
LYON — VILLEURBANNE

organisé par
FRANCE-KARABAGH
et LES ORGANISATIONS
ARMÉNIENNES

au profit des Ecoles
MARKARIAN — PAPAZIAN (LYON)
et d'ARAKIOUL (KARABAGH)

animé par
l'ORCHESTRE «GAIDZAG» de Paris
et DJ DIDIER

Buffet assuré
par le traiteur Arto Pehlivanian . .

Renseignements et réservations :

— FRANCE-KARABAGH :
Tél. : 04 72 02 07 98;
— M.C.A. DECINES
Tél. : 04 78 49 42 97;
— M.C.A. VILLEURBANNE
Tél. : 04 78 93 57 43;
— EGLISE ARMENIENNE DE LYON
Tél. : 04 78 60 47 18.

(Չար. Ա. Եշին)

բեւելեան Եւրոպայի եւ Կեդր. Ասիոյ
բանի տօրէն Բաղի Կավալուկին: Հան-
րապետութեան սնտեսական իրավիճակին
եւ կառավարութեան ընկերութեան սնտեսա-
կան ծրագրին չուրջ ծաւալած զրոյցէն
ետք, միաձայնութեամբ յայտնուած է այն
կարծիքը, թէ Դրամատունը դեռ շատ մէ-
մարգերու մէջ պէտք է շարունակէ ծրա-
գիրներու Փինանսաւորումը:

*

ԹԱԼԻՇԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ
Մարտակերտի շրջանի թալիչ գիւղը
զարաքաղեան պատերազմէն մէծապէս
տուժածներէն էր: Սակայն վերականգ-
նումի աշխատանքներուն չորդիւ արդէն
կառուցուած էն 57 բնակելի շինքեր եւ
35 ուրիշներու ալ շինութիւնը կաւարտի
ժուտ ատենէն: Այսպէս, թալիչն տեղա-
հանուած 600 ընտանիքներէն 140-ը (470
հոգի) արդէն վերադարձ էն իրենց
դիւղը: Գիւղի ամբողջական վերականգ-
նումը նախատեսուած է 4 - 5 տարին:

*

ԵՐԵՒԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒՄԸ
ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԶԻՆԱՍՍԱՆԻ ԴԵՍՊՈՆԻՆ ՀԵՏ
Երեւանի նոր քաղաքավետ Վահո Սի-
րադեղեան ընդունելով Հայաստանի մօս
Զինաստանի դեսպան Խան Քեժունը, ա-
նոր հետ քննարկած է Զինաստանի Ցես-
ինի քաղաքին եւ Երեւանի միջնե յարա-
բերութիւններու հաստատման հարցը:
Երեւանի քաղաքավետը բարձր դնահա-
տիլէ ետք վերջին տասնամեկանին քի-
նաստանի արձանագրած տնտեսական վե-
րելը, չշատած է շինական ներդրումներու
կարեւութիւնը Հայաստանի համար:

*

ՀՈՂԵՐՈՒ ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄԸ
Մինչեւ այսօր, գիւղական 63 հազար
տնտեսութիւններու, չորք 40 - 45 հազար
հեկտար հողի սեփականութեան իրաւուն-
քի պետական փաստաթուղթեր տրուած
են: Կը նախատեսուի նոյն կարգադրու-
թիւնը աւելի քան 320 հազար ալ, որոնք ներկա-
յին կը դրաւեն 455 հազար հեկտար հող:

*

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՒՄ

Հայկական Բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Ֆրանսայի Շրջանի Կեր-
րոնական մարմինը կը ծանուցանք թէ
յետ պատարագի հոգեհանգամեան պաշ-
տոն կը կատարուի, կիրակի, Դեկտ. 22-ին
Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Առա-
քելական Եկեղեցւոյ մէջ

15, rue Jean-Goujon, Paris 8^e

Միութեան բոլոր անհետացած բարե-
րարներու և անդամներու յիշատակին,
ինչպէս նաև՝

ԱՐԹՈ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին ի յիշատակ:

**

Հայկական Բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի տեղական մասնա-
ժողովը հոգեհանգամեան պաշտոն կա-
տարել կուտայ անհետացած բոլոր բա-
րերարներուն եւ անդամներուն, ինչպէս
նաև՝

ԱՐԹՈ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին ի յիշատակ Վա-
լանսի Ս. Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքելական Եկեղեցւոյ
մէջ

Հայկական բարեկործական Ընդհանուր
Միութեան Վալանսի Սահակ Առաքել

նը: Հին լեզուներու շարադասութիւնը պատկանականութիւն մը ունենալուն ընթերցողէն կը պահանջէ առաւել ուշադրութիւն, այսինքն աւելի ճիգ եւ աւելի յղութ: Արդիականութիւնը յառաջդիմութիւն կը համարի լեզուի մը քերական ձեռովկը կը բառակազմութեան ընթացքին, անկախ արտասանական փոփոխութիւններէ: Զոր օրինակ՝ մանր բառը զոր յաճախ կ'արտասանեն մանրը. մինչդեռ մանրատել բառը կը բացայատէ կացութիւնը յետսկոչումով մը:

ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՄԱՄՈՒԼ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

7·5 - Խորիրդանշականը
Նոյն արտասահմութիւնն ունեցող բառեր կը ստանան երկակի գրութիւն, երրոշանակուելու եւ խորհրդանշելու տարբերութիւն մը կը գրուի։ Նոյն բառը կը գրուի տարբեր սկզբնատարի վիճակով՝ կախում ունենալով՝ բառին հասարակա-

Վերջերս հայկական ցեղասպանութեան
հարցը ուշադրութեան արժանի նիւթ մ-
դառնալ սկսած է կարգ մը իսրայէլաց
պատմաբաններու համար, որոնք հրա-
պարակաւ կ'արտայայտուին հայկ. այ-
ողբերգութեան մասին, միանդամայն ափ
սոսալով որ այդ ցեղասպանութիւնը տա-
կաւին իր արժանի ճանաչումը չէ դտա-
նման ողբերգութեան մը ենթարկուա-
խրայէլի պէս երկրի մը մէջ: Այս հե-
տաքրքութեան գլխաւոր խթանը հանդի-
սացած է փրոՓ. Վահազն Տատրեան
վերջերս հրատարակած Հայկական ցե-
ղասպանութեան Պատմութիւնը մակդիր
կրող լայնածաւալ հատորը: Գերմանիո-
մելուակցութեան մասին հրատարակա-
անոր Բ. Գիրքը ա'լ աւելի խթանած է այ-
նորս հետաքրքութիւնը: Ենորհ՝
երկու լուսամիտ առեւտրականներու (մի-
հրեայ, միւսը հայ) առատաձեռնութեան
այս 2 գիրքերէն 100-ական օրինակ իբրև
նուէր բաժնուած են իսրայէլացի կար-
մը ընտրեալ պատմաբաններուն, հա-
մալարամային եւ հանրային գրադարան-
ներուն, ինչպէս եւ կարգ մը պետակա-
մարդոց: Այս ծրագրի իրականացմա-
դիմաւոր դերակատարը եղած է իսրայէ-
լացի փրոՓ. Եաիր Առւրօն, որ մօտէն կ-
հետեւի Տատրեանի տարած աշխատանք-
ներուն եւ փափաքող է, որ իր հրեա-
գործակիցները ծանօթանան այս գործե-
րուն եւ սկսին գնահատել եւ արժեւոր
հայկական ցեղասպանութեան պատմակա-
իրադրութիւնը, յատկապէս հրէակս
ողջակիումի եղելութեան կապակցու-
թեամբ: Միւս կողմէ, ինքը՝ Եաիր Առւ-
րօն, հրատարակած է հատոր մը հայկա-
կան ցեղասպանութեան մասին զոր ներ-
կալիս Զօրեան հիմնարկր թարգմանելու

թիւին առաջին էջին մէջ, որ յատկացուած
է Մշակոյթ եւ Գրականութիւն նիւթե-
րուն։ Գրախօսողն է Երիտասարդ պատ-
մաբան Ավել Անթման որ կ'անդրադառնայ
հայկական նախճիրին սրտածմլիկ ընոյ-
թին եւ գայրոյթի իր ձայնը կը բարձրա-
ցընէ քաղաքակիրթ աշխարհէի անտարբեր
եւ մուացկոտ կեցուածքին դէմ։ Շեշտե-
լով, որ «նոյնիսկ բարյագիտութեան ա-
խոյնեանները եւ գրականութեան տիտանն-
ները պիտի ընկրկին ի լուր այն ահաւոր
եւ սարսափելի տեսարաններուն, որննէ
հայկական ցեղասպանութեան կութիւնը
կը ներկայացնեն» Անթման յատկապէս
կ'ընդվզի իր կառավարութեան դէմ։ Այդ
կառավարութիւնը, կ'ըսէ ան, ցարդ միշտ
խոչընդոտեց հայկ. ցեղասպանութեան
ընդհանուր ճանաչման առաջարկները եւ
«մեր Արտաքին Գործոց Նախարարութիւ-
նը, Կրթական նախարարութիւնը, եւ
ճոցնիսկ ամերիկայի հրեական լովին, ար-
խուր դեր մը խաղացին այս ուղուրեամբ».
Ալթման այս առիթով կը յայտնէ, որ ինչ-
պէս Տատրեան, ինքը իր նախարանին մէջ
կը յայտնէ, իր մէջ հայկական ողբերգու-
թեան մասին առաջին հետաքրքրութիւնը
ստեղծուած է ընթերցումովը ՎէրՓէլի
Մուսա Տաղի 40 Օրերը վէպին զոր հայրը
իրեն նուէր տուած է իր համալսարանէն
շրջանաւարտ ելլելուն առիթով։
Իր գոռախօսականից մէջ Ալթման իր

Իր գրախօսակամբն սէջ օլժուան ըր
մասնաւոր հետառումը կը յայտնէ գիրքին
հեղինակին։ «Ես մեծապէս պարտական
եմ Վահագն Տարթեանին։ անոր գիրքը
յուզումնականութենէ բոլորովին գերծ է
եւ իրեւ իմ ունի միայն իրազութիւն-
ներ։ Արդարեւ, այս գիրքը սովորական
գիրք մը չէ։ գերմանական, աւստրիա-
կան, քրեական, ինչպէս եւ բրիտանական
ու ֆրանսական, եւ արխիվային ուրիշ
փոնտերու մէջ պարփակուած վաւերա-
գիրներու համադրութիւն մըն է այս գոր-
ծը։ Այս՝ Վահագն Տարթեանի այս հա-
տորք ակադեմական այնպիսի պրայում-
ներէ կը բաղկանայ որ զայն կարելի է
նկատել իրաւաբանական ամբաստան-
գիր մը։ Այս իսկ պատճառաւ ան կրնայ
հայքայթել կարկառու ատաղձը նիւրե-
պէրկեան տիպի դատավարութեանց։ դա-
տավարութիւններ, որոնք պէտք էր սեղի
ունենային, բայց սեղի չունեցան։ Ի վեր-
ջոյ հոս խնդրոյ առարկայ եղող յանցա-

ԳԼՈՒԽ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

7.6 - Ապկախօսութիւնը
եւ ուղղագրութիւնը
իր պատկանած հաւա

Իր պատկանած հաւաքականութեա
համար լեզուն, որպէսզի կարենայ կա-
տարել իր հիմնական ծառայութիւնը

Ըերբառղը պէտք է ճիդ մը աւելի ը
հասկնալու համար թէ «Կաջողը» չո՞
մըն է, թէ հանգըռաններ նուածող մար
մը որ հայերէնի մէջ կը գրուի յաշո՞
Սանուկ Արեղեանի մէկասքաննութիւնը Ե
յեղափոխական ճշգրութեամբ որպէս
«կապուի» Սաշտոցեան սկզբունքներու
յետամուտ օ տառն ալ ջնջուած էք: Ե
այս պարագային ալ պէտք է եղած գր
օրացոյցի տեղ վորացոյց եւ օրաբերի
տեղ վորաթերթ: Կարելի է հետեւցն
թէ լսողը ի՞նչ կ'իմանայ...: Յետապա
յին նուազ յեղափոխական յեղափոխ
կաններ աւուր պատշանի համարած
հնագարեան աւրին միջնադարեան օր զա՞
միկը...: Բազմարդիւն գիտնական Սա
նուկ Արեղեանի վաստակը, գոնէ արե
մլստեան մօտեցումով, կարելի չէ առ
չինչ համարիւ, չփոթելով զայն «ուղղա
գորական» իո զնորակոծ մեկնաբանութե

անզրագիտ կը դարձեմ-ք . . . »ի նման բա-
ցագանչութիւններ պարզապէս խուժա-
նալարական ելոյթներ են: Ի դէպ՝ Մաշ-
տոցի ստեղծագործած Այբուբենին հիմ-
նական սկզբունքն է՝ «մէկ հնչիւնի հա-
մար մէկ տառութ»: Ու Հայաստանի մէջ
զոր օրինակ՝ ձուկը, պանիրը, բաց դու-
ռը կ'արտասանուին արեւմտահայերէնի
մէջ հնչուած ծուկ, բանիր, տառին նը-
ման: Բայց նոյն արեւմտահայերէնի մայ-
րաքաղաք՝ Կ. Պոլսոյ թաղերէն, զոր օ-
րինակ՝ Գումարափուի հայ լինիկները
Հայաստանցիներու յար եւ նման կ'ար-
տասանեն ք, դ, ա, պ տառերը, ու կ'ը-
սեն «տուուր պաց, ծուկը առ բանիր»
ալ . . . : Բայց այսօր ո՞վ գիտէ թէ ի՞նչ-
պէս կը հնչուէին Մաշտոցեան տառերը
չուրջ 16 դար առաջ: Ո՞վ գիտէ թէ ի՞նչ-
պէս կ'արտասանէին Գողթնի երդիչները
Ո՞ Տայր զծուին իմ ծխանի

Եւ ո՞վ գելտէ թէ 2000 - 3000 տարինեա
առաջ հայերէն բառելը ինչպէս կը հըն-
չուէին : Մարդոց առողջանութիւնը ի՞նչ-
պէս էր : Իրականութիւնը այն է որ Մաշ-
տոց եւ իր թարգմանչաց խումբը աւել-
մօտ էին այդ ժամանկներուն քան Մա-
նուկ Արեգեանն ու իր երրեմնի եւ այժմո-
հետեւորդները : Իսկ հայերէնի իսկակա-
հնչիւններուն Համեմու համար զիտակա-
հանճարեղ աշխատութիւն մը պէտք է կա-
տարել . հեռո՛ւ ճոռմարան բոնակալներէ
Այլ խօսքով հայերէնի ձայնաբանութիւն-
պէտք է ունի հնչիւններու *Champollion*-
մը . ստուգելու համար լեզուին իսկակա-
առողջանութեան դրութիւնը : Մինչ այդ
աւանդական ուղղագրութիւնը, հիմ ու-
նենալով գրաբարը, անժխտելիօրէն մօ-
կը պահէ հայերէնի հոսքը արժէքներու-
իր հունին մէջ :

Մաշտոցի ստեղծագործութեան շարժա-
ոփն է եղած՝ ուրոյն տառերուն չնորհի
հայերէնը վերածել տեղի եւ ժամանակ-
ներու տարածքին վրայ Հայոց հաղոր-
դակցութեան ընդհանրական միջոցին։ Ի-
ընդհանրական Հաղորդակցութեան կո-
չումով, բոլոր համայնական լեզուներու-
զուգահեռաբար, Հայերէնի ոպին եղա-
է ճշմարտապէս Համահայկական։ Կ-
մնայ մարմնացնել զայն, իր այդ։
Այսպէս կ'ըմբռնենք հայերէնի տառն ո-

այսինքն իրազործէ հաղութեան ու ժամանակակիցութեան ու

տաղի ու ժամանակաբնրու տարածքն ըստ
դրկելով, պէտք է որ ան միակելոցօք
ճիշտ խօսուի ու գրուի: Քերականակա

գրած է փրոք. Առւրօն եւ որուն համար
թերթը տրամադրած է ամբողջ էջ մը
յաւելեալ քառորդ էջ՝ յաջորդող էջին մէջ
իսկ երկրորդը, որ 1996 Հոկտեմբեր 11-ի
հրատարակուեցաւ, կը լուսաբարձր է չորս մի
սիւնակներ թերթին շարաթավերջի ա-

անգրագիտ կը դարձեմ...»ի նման բա-
ցալանչութիւններ պարզապէս խուժա-
նավարական ելոյթներ են: Ի դէպ՝ Մաշ-
տոցի ստեղծագործած Այբուբենին հիմ-
նական սկզբունքն է՝ «մէկ հնչիւնի հա-

գիրերը տեղի տան, կը խաբարի օ աշտոց
եան Հնչիւնական սկզբունքները, նաեւ
անոր առընթեր՝ քերականական հետեւա-
բար լեզուին իւրայատուկ տրամաբարա-
նական դրութիւնն է որ կը խանգարուի
Լեզուի մը հազորդակցական որակը տե-
ւականացնելն ու զարգացնելը, այսինք-
բարեփոխելու գործողութիւնը բազմա-
յօդ (complexe) է : Յամենայն դէպս զայ-
կը պայմանաւորեն տեղի եւ ժամանակ-
ներու տարածքի ազդակները, մասնա-
ւորաբար եթէ հարցը ժողովուրդի մ-
մշակոյթին արտայայտիչ՝ համայնակա-
կամ ազգային լեզուի մը մասին է գըր-
ւած : Զոր օրինակ՝ 1920-էն ի վեր Հա-
յաստանի Հանրապետութիւններուն մէ-
կիրարկուած «ուղղագրութիւններ»ը նկա-
տի ունեցած են Հայաստանցի լեզուաբա-
ր ունասեն Մանուկ Աբեղեանի մէկնա-

լիս սուեակ յուղագուղական յաղագիւղ
կաններ աւուր պատշաճի համարած
հնագարեան աւրին միջնագարեան օր զար
միկը... Բազմարդիւն գլխանական Սա
նուկ Արեղեանի վաստակը, գոնէ արեց
մլտեան մօտեցումով, կարելի չէ առ
չինչ համարիլ, չփոթելով զայն «ուղղա
գրական» իր ցնորսակոծ մեկնաբանութեա
հետ: Կը կարծենք որ Պետութիւն մ
յեղափոխական թէ պահպանողական, նե
ւագ մեղաւոր է քան այսօր իսկ Հայա
տանի մէջ Արեղեանական «ուղղագրո
թեամո» շուալիսնութիւն ենթառկուած մ

պէս էր : Բրականութիւնը այն է որ Սաշ-
տոց եւ իր Թարգմանչաց խումբը աւել-
մօտ էին այդ ժամանկներուն քան Մա-
նուկ Արքեղեանն ու իր երրեմնի եւ այժմո-
հետեւորդները : Իսկ Հայերէնի իսկակա-
հնչիւններուն հասնելու համար զիտակա-
հանճարեղ աշխատութիւն մը պէտք է կա-
տարել . Հեռո՛ւ ճոռոմարան բռնակալներէ
Այլ խօսքով Հայերէնի ձայնաբանութիւն
պէտք է ունի հնչիւններու *Champollion*
մը . ստուգելու համար լեզուին իսկակա-
առողանութեան գրութիւնը : Մինչ այդ
աւանդական ուղղագրութիւնը, հիմ ու-
նենալով գրաբարը, անժխտելիօրէն մօ-
կը պահէ Հայերէնի հոսքը արդէքներո-
իր հունին մէջ :

Մաշտոցի ստեղծագործութեան շարժա-
ոփն է եղած՝ ուրոյն տառերուն չնորհի
հայերէնը վերածել տեղի եւ ժամանակ-
ներու տարածքին վրայ Հայոց հաղոր-
դակցութեան ընդհանրական միջոցին։ Ի-
ընդհանրական Հաղորդակցութեան կո-
չումով, բոլոր համայնական լեզուներու-
զուգահեռաբար, Հայերէնի ոպին եղա-
է ճշմարտապէս Համահայկական։ Կ-
մնայ մարմնացնել զայն, իր այդ։
Այսպէս կ'ըմբռնենք հայերէնի տառն ո-

Նաբանութիւնը 1920-5-ի առաջ գոյս
թիւն ունեցած է, բայց կիրարկուած
Բ. Հանրապետութեան ուժով։ Ու զ
չանրապետութիւնը կը շարունակէ զա-
ի գօրու պահել իր ազգեցութեան գօտի-
ներուն մէջ։ Թէ ի՞նչ կը պատահի Մա-
նուկ Աքեղեանի նախա1920-ի մէկնարա-
նութիւնը՝ մէկ տառ մէկ հնչինի հա-
մար սկզբունքին երբ ուղղագրական կի-
րարկութեան արժանանայ։ Քանի մը ո-
րինակներով կարելի է պատկերել վիճա-
կը։ Կորսուած հնչիւններու տեղ ընդունե-
լով դեռ գոյսութիւն ունեցող հնչիւննե-
րը՝ Յակոբը կը վերածուի Հակոբի
յաջողն ալ հաջողի։ Առաջին պարագա-
յին՝ տառագարձութեամբ հայերէնի մը
ժամանակառուկ անունը կը կորսնցնէ և

ବୁବାକାନ ଶାର୍ଜାମାସାନ୍ତଗ୍ରହି ମତାଟିରାକାନନ୍ଦ
ଖିଲାଟିଲୁପାଇଁ ଚାନନ୍ଦକ୍ରିରା ଶାର୍ଜକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି ଚାଲାପରତା
ଯତୀଥେବାନ ନାଥମାଲାକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତିରସ, ଅତେ କୁଣ୍ଡଳ
କାନନ୍ଦକ୍ରିଲ ଶାର୍ଜିଙ୍ଗ ମଶାକ୍ରିକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି, ମାନାପାତ୍ର
ଶେଲୁପାଇଁ «ମେନାଫ ପିଟାଟିଥିଲୁ କେନାଫ... ଶାର୍ଜି
ନିକିରିନ ମେଲୁ...», କେତାଜିନ୍ : ବାର୍ଜି ଅଧିକାରୀ
ଥିବାନ ମେଲୁ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି କ୍ରିକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି ଏଇଁ «ପା
ଥିଲୁ» ଅନୁଷ୍ଠାନିକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି ମେଲୁ ଶାହାମାକାନ୍ତିଥିଲୁ
ନେବନ ପାଇଁ ଯାହିଁତାକ୍ରିକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତିନେବରାପ (ଜିଲ୍ଲା
ମାନାପରାକାନନ୍ଦକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି ବୋର୍ଦ୍ରପାଇଁ ପିଟାଟିଥିଲୁ
ଯା) : କ୍ରି କାର୍ଡକ୍ରିନାଫ ପିର ଶାର୍ଜି ଅରାରାଫର କା
ମାନାପରାଇଁ ଏ ପାଇଁ କ୍ରି କାମାରାପିଲୁ «ପିଟାଟି
ଥିଲୁ» ପିଟାକାନିକ୍ଷନ କେତିକ୍ଷନ ଅଧିକାରୀ
କାର୍ଡକ୍ରି ମେଲୁ ଅନ୍ଦକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି କାର୍ଦି «ମାନାପରାକା
ଶାର୍ଜିନେବାନୁକରିନେବାପିଲୁ» କ୍ରିପିଲୁ, ପାଇଁ ମେଲୁ
ଶାର୍ଜିନ୍ ପିଟାଟିଥିଲୁ କ୍ରିପିଲୁ : ହେଲେ ଏହିଏହି
କ୍ରି କାର୍ଡକ୍ରିନାଫ : ହୋର୍ «୭୦ ମାନାପରାନ ପା
ନାମରାକ୍ରିମେଲୁ ହାର୍ଜିରବେନିକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି ମାନାପରାକାନନ୍ଦ
କ୍ରି କାର୍ଡକ୍ରିନାଫ ... ପିଟାକ୍ରିକ୍ଷନ୍ତି ... ପିଟାକାନି

**ASSOCIATION CULTUELLE
DE L'EGLISE APOSTOLIQUE
ARMENIENNE DE PARIS
ET DE LA REGION PARISIENNE**

**MODIFICATION DES STATUTS
DE L'ASSOCIATION**

En application de l'article 21 des statuts, vous êtes priés de noter que l'Assemblée Générale Extraordinaire des membres de l'Association se tiendra le :

Mercredi 19 Mars 1997 à 20 heures
au siège de l'Association
15, rue Jean-Goujon, 75008 PARIS

Si la proportion des 2/3 des membres de l'Association n'est pas atteinte, une deuxième Assemblée Générale Extraordinaire est convoquée pour le :

Mercredi 9 Avril à 20 heures
au siège de l'Association
15, rue Jean-Goujon, 75008 PARIS

**Le Président
du Conseil d'Administration**

UGAB . . . UGAB . . . UGAB . . . UGAB

**MARSEILLE
UGAB-Jeunes**

**Réveillon
du
31 Décembre**

à partir de 23 heures

D J's Yannick

patisseries arméniennes,
coupe de champagne,
cotillons,
tombola,
vous seront offerts.

— P.A.F. 180 Frs. —

Tenue correcte exigée
327, Bd Michelet, 13009 MARSEILLE
Tél./Réservation : 04 91 22 10 45

UGAB . . . UGAB . . . UGAB . . . UGAB

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS
DE FRANCE**

RECHERCHE

La Croix Bleue des Arméniens de France recherche pour son camp d'hiver à Bellefontaine du 11 au 18 Février 1997

— Animateurs diplômés BAFA ayant minimum 18 ans et bon niveau de ski.

Date limite de candidature :
10 JANVIER

Ecrire à C.B.A.F. —
Conseil d'Administration :
17, rue Bleue, 75009 PARIS

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
SIRET : 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՍԻՄԱՆԹՈ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

- Կ Ո Չ -

«ՄԵնք կը սպասենք, ո՞ր Սիամանթօն դայ եւ երգէ», այսպէս կը զրէր Վահան Թոթովենց 1917-ին իր տարաբախս, ամէնչն սիրած բանաստեղծին մասին։ Այսօր Հայաստանի անկախութեան շնորհիւ, Երևանի մէջ գոյութիւն ունին Սիամանթօն փողոց եւ Սիամանթօն գլուխոց Ֆանի Պանէէօ քաղաքին մէջ շատոնց կը գործէ Սիամանթօն Միօրեայ զպրոցը։ Հաւանաբար Սիիւրքի ուրիշ զաղութիւնը մէջ ալ գտնուին նոյն անուամբ դպրոցներ եւ վարժարաններ։

Կապ ստեղծելու համար նման ձեռնարկներու միջնորդ եւ արժենորդու համար բանաստեղծին յիշատակը, քանի մը բարեկամներով խորհեցանք Սիամանթօն միութիւն մը հիմնել, հետեւեալ դլաւոր նրաստակներով։

Համարքել եւ հաստատակել բանաստեղծին ամբողջական երկերը։

— բարոյապէս եւ նիւթապէս աշակցիւ Սիամանթօն դպրոցներուն, մանաւանդ Երեւանի 1350 աշակերտնոց Սիամանթօն դպրոցին։

— մշակութային ձեռնարկներ կազմակերպել Սիամանթօնի շորջ։ (Արդէն, անցեալ Ապրիլ ամսոյն, տեղի ունեցաւ Երեւանի մէջ առաջին սիամանթոյական շարաթը)։

Բոլոր անոնք, որոնք կը սիրեն Սիամանթօն, հրաւիրուած են անդամակցելու նորածին միութեան, գրելով հետեւեալ հասցէն։

LES AMIS DE SIAMANTO
188 bis, boulevard Pereire, 75017 Paris

Սիամանթոյի քրոջ թոռներէն՝
ԲԺՇԿ ՄԱՆՈՒԿ ԱՐԱՄԵՍՆ

Յ.Գ.՝ Սիիւրքի թերթերէն կը ինդրուի արտասպել։

**Soirée Dansante
Exceptionnelle
du Noël Arménien**

ՈՒԻՐՔ ԾԱԼԻՒԴ

Samedi 4 Janvier à partir de 22 h 3
au Centre Culturel «Sahak-Mesrop»
339, ave du Prado, 13008 MARSEILLE

Organisée par la Section des Jeunes
de la Cathédrale Apostolique
Arménienne

ANIMATION PAR DJ
ET UN CHANTEUR ARMÉNIEN

P.A.F. : 70 Frs.

1 Conso + Buffet à volonté, Cotillons...

Renseignements & Réervations :

Tél. : 04 91 34 77 44
ou 04 42 03 05 63 (après 20 heures)

▶ ♠ ♦ ♥ ♣ ♠ ♦ ♥ ♣ ♠ △

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS
DE FRANCE**

**SEJOUR D'HIVER
à
BELLEFONTAINE**

La CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE organise un séjour d'hiver à Bellefontaine (Jura) du 11 au 18 février 1997 pour les enfants de 8 ans révolus à moins de 15 ans, Prix : 2 600 F. comprenant :

- Transport
- Hébergement
- Location et cours de skis
- Remontées mécaniques
- Assurances

Renseignements et inscriptions :

C.B.A.F. — Conseil d'Administration:
17, rue Bleue, 75009 PARIS
Tél. : 01 48 24 46 57.

ՀՐԱՎԱՐԱԿ ԵԼԱՄ ԵՐ
ՏՆՐՀԱԿԱՐԱԿԱՐ

Դաքար, Դեկտեմբեր 28, Տօն է Սրբոց Որդուց Որդուամբան, Յակոբայ Առաքելյան եւ Յովհաննու Աւետարաբէջին։
Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Սկրիուէ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, առաւօսեան ժամը 9.30-ին, հանդիսաւոր Ժամեր գութիւն կը կատարուի։

**CROIX BLEUE
DES ARMENIENS DE FRANCE**

**Séjour Familial
à Bellefontaine**

La Croix Bleue des Arméniens de France Section de Paris organise une semaine de séjour familial à Bellefontaine (Jura) du Mardi 4 Février au 11 Février.

Pour tous renseignements et inscriptions :

Téléphoner à Mme Sayagh :
01. 64. 03. 53. 05

ou le Samedi à partir de 14h30 :
01. 42. 46. 88. 36 au bureau de la section de Paris.

ՀՐԱՎԱՐԱԿ ԵԼԱՄ ԵՐ

10 ՔԱՐՏԵՐ

ՄԿՆԻԿՆԵՐՈՒ

ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ՄԿՆԻԿ ԸՆԿԵՐԱԿցՈՒԹԻՒՆ
Փարիզ 1996

Դիմեւլ -

Librairie Samuelian
51, rue Monsieur-le-Prince, 75006 PARIS

**MEILLEUR CADEAU
POUR LES FETES**

EVENEMENT LINGUISTIQUE

**Parlez ARMÉNIEN
en Z Leçons !**

EN 50 HEURES

avec le

**MANUEL D'ARMÉNIEN
OCCIDENTAL**

POUR LES NON-ARMENOPHONES

de Mme Hilda KALFAYAN-PANOSSIAN

- Une méthode novatrice et radicale pour apprendre à parler, lire et écrire l'arménien.
- Une méthode audiovisuelle testée avec succès auprès des adultes et des jeunes scolaires.
- Une méthode utilisable chez soi et en cours collectif.

3 volumes en couleur + 1 coffret de 4 cassettes audio (2 heures d'enregistrement) = 550 F. + 50 F. frais d'expédition.

Contacter :
l'Association MACHTOTZ
Pour la Défense de la Langue
Arménienne
Tél. : 01. 47. 50. 97. 51.

LE PERENOEL

vous attend

à l'ARBRE DE NOËL
de l'ECOLE TEBROTZASSERE

le Dimanche 5 Janvier

SALLE DES FETES THIERRY LE LURON
9, Bd du Midi — 93340 LE RAINCY

Spectacle des enfants —

Animation — Surprise —

Chorale de l'Ecole.

Repas à partir de 11h30
(sangria offerte de 11h30 à 12h30)

Renseignements à l'Ecole Tebrotzassere :
Tél. : 01. 43. 81. 01. 72.

Accès Autoroute A3 sortie Villemomble

Accès SNCF : Gare de l'Est —

Villemomble Le Raincy — salle à 200 m.

— Entrée gratuite —

ՏՆՐՀԱԿԱՐ

Կապոյտ Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը ՀՀ-նորակալութեամբ ստացած է 200 Ֆր. Տիկին Ժողեփին Գասարեանէ։

SETRAK le "JEANER"

Le Jean est un

fait historique

SETRAK perpetue

cette grande

tradition du Jean

de qualité qui reste

dans toutes

les mémoires.

SETRAK

le JEANER

SETRAK

le JE

(Նար. Ա. Էջեն)

բուն պահանջով չպատարագեց Մը-նընդեան սահմանը, Սուրբ Պետրոս: Յերեկին տուաւ Ռւապի էք Օռպի օրհնութիւնը պատշպամէն և 53 լեզուներով (այս անդամ, Հայերէն չըսկցինք) աւետեց Յիսուսի Ծնունդը: Իր ելոյթին մէջ, խիստ կերպով դատապարտեց միջազգային հասարակութեան անտարբերութիւնը ի տես ժողովուրդներու ողբերութեան, գլխաւորաբար Արքիլէի մէծ լիճերու շրջանը: Յովհան Պողոս Բ. շաբաթ մը պիտի հանդատանայ Գալիլեանուով:

ԼԻՄԱՅԻՐ ճափոնական գեսպանատան մէջ նոյն վիճակը կը տիրէք Դեկտեմբեր 26-ին (9-րդ օրը) եւ 104 պատանդներ կը մասն միշտ ահարեկիչներու ձեռքք: Առողջական պատճառներով ազատ արձակուեցաւ Ճափոնի գեսպանատան Ա. քարտուղարը որ անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուած է: Հայր Խուլիսան Խուլիս Վիթիթ որ մերժած էր ազատ արձակուի 225 պատանդներուն հետ, Մընդեան պատարագ մատուցանած է:

ՊԵՂՐԱՍԻ Մէջ, ընդդիմութիւնը չի յուսահատիր եւ 37-րդ օրն ըլլալով կը շարունակէ փողոց իջնել եւ ցոյց ընել Հակառակ ցուրտին: Դեկտեմբեր 24-ի Հակացոյցը դոր կազմակերպած էր իշխանութիւնը ճախողեցաւ եւ ընդդիմութիւնը միշտ կը պահանջէ որ թաղապետական ընտրութիւններու արդիւնքները ընդունվին:

Ելջին ճայնասիւռ - ճառով մը որոշ յանձնառութիւններ ստանձնած է ժողովուրդին հանդէպ, գլխաւորաբար աշխատավաճքերու գետնին կրայ որոնց վրա ճարումին յապաղումները ցաւալի կը նկատէ: Կը խորհի որ նուազագոյն կարդ ու կանոն մը պէտք է հաստատել երկրին մէջ, միջոցներ ձեռք անոնց նկատմամարք որոնք լիւսի մէջ կ'ասորին Պետութեան հաւան: Կ'ըսէ թէ պատրաստ է չօշագիել միջոցներ ձեռք անոնց վերջ դնելու համար այս անընդունելի կցառութեան, ակնարկելով մանաւանդ անոնց որոնք հակայ հարստութիւններ կը դիզեն առանց տուրք իսկ ճամբերու: Գորրաչովի համար, ասկայն, Ելցին յոդնած է, իր առողջական վիճակը լաւ չէ, խմել սկըսած է կրկին եւ գալափար չունի բույն անցուղարձէն:

ՖՐԱՆՔՈՒԹԻՒ բողոքական մէկ եկեղեցին մէջ, անձնապանական ոճարափորձ մը գործուած է Մնադեան գիշերը, որու հետեւանքով երեկ մեռեալ կար եւ 13 վիրաւը, մեռեալներէն մէկը ոճարափորձին հեղինակն իսկ է որ ոումբը կը կրէր իր մէջքին վրայ:

« LES CHRETIENS DE CHYPRE » խորագործ յօդուած մը լոյս տեսած է «Փիլիպոս»ի Դեկտեմբեր 25-ի թիւին մէջ, ուր Փարիզի 12-րդ թաղամասին քաղաքապետը կը խօսի կղղիին յոյն համայնքին մասին, յիշելով թէ թուրքերը կը դիզեն 37% կը դրաւեն 1974-ին ի վեր եւ թէ ՄԱԿ-ի բանաձեւերը ոչ մէկ արդիւնք կուտան: Ժ. Ֆ. Փերնէն կը յիշէ անցեալը, չիշելու համար. - «Վենետիկի հերթը, թուրքերը եւ Անդիլիացիները, կղղիին յաջորդական նուանզները, չեն կրնար ջընջել ֆրանսական յիշատակը: Այսպէս, կիարու միակ օտար երկրը եղաւ, 1991-ին որ միացաւ Ա-Հապուի ծննդեան հարիւրամեակի տօնակատարութեանց (բանաստեղծ հու ապրած է): Յօդուածագիրը կը յիշէ նաև որ կղղին, 300 տարի տարի (12-րդէն 15-րդ դար) Փրանսական եղած է, կառավարուած Փուաթուցի Փըրանսացի ընտանիքի մը՝ լուսինեաններու կողմէ եւ այդ շրջանը կղղին ապրեցաւ իր սկեղաբը:

ՎԵՆԵՏԻԿ, երկորդ անդամ ըլլալով դարուս ընթացքին, ջուրերու տակ մնացած է Ծննդեան օրը: Զուրերը բարձրացած են մինչեւ 111 անթիմեթը (աշականի մակարդակը 80 անթիմեթը է):

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹՐԱԿԻՈՅ թուրք փոքրամասնութեան 20 անդամներ որոնք մղկիթ մը կը նորոգէին ձերբակալուած են, բայց, նոյն օրը պատ արձակուած: Յոյները կ'ասորէին որ նորոգութեան արանութիւն չէր տրուած:

Imprimé sur les Presses
du Journal «CHARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԻՍԻ

Զորեցարքի, Յունուար 1, Գ. օր Մընդեան պահանջ: Կաղանդ, Ամանոր, Ժամ 10-ին պատարագ կը մատուցուի:

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

SEJOUR D'HIVER à BELLEFONTAINE

La CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE organise un séjour d'hiver à Bellefontaine (Jura) du 11 au 18 février 1997 pour les enfants de 8 ans révolus à moins de 15 ans,

Prix : 2 600 F. comprenant :

- Transport
- Hébergement
- Location et cours de skis
- Remontées mécaniques
- Assurances

Renseignements et inscriptions :

C.B.A.F. — Conseil d'Administration:
17, rue Bleue, 75009 PARIS
Tél. : 01 48 24 46 57.

MARSEILLE UGAB - Jeunes

Réveillon du 31 Décembre

à partir de 23 heures

D J's Yannick

patisseries arméniennes,
coupe de champagne,
cotillons,
tombola,
vous seront offerts.

— P.A.F. 180 Frs. —

Tenue correcte exigée

327, Bd Michelet, 13009 MARSEILLE
Tél./Réservation : 04 91 22 10 45

UGAB ... UGAB ... UGAB ... UGAB

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

RECHERCHE

La Croix Bleue des Arméniens de France recherche pour son camp d'hiver à Bellefontaine du 11 au 18 Février 1997

— Animateurs diplômés BAFA ayant minimum 18 ans et bon niveau de ski.

Date limite de candidature :
10 JANVIER

Ecrire à C.B.A.F.
Conseil d'Administration :
17, rue Bleue, 75009 PARIS

ASSOCIATION CULTUELLE DE L'EGLISE APOSTOLIQUE ARMENIENNE DE PARIS ET DE LA REGION PARISIENNE

MODIFICATION DES STATUTS DE L'ASSOCIATION

En application de l'article 21 des statuts, vous êtes priés de noter que l'Assemblée Générale Extraordinaire des membres de l'Association se tiendra le :

Mercredi 19 Mars 1997 à 20 heures
au siège de l'Association
15, rue Jean-Goujon, 75008 PARIS

Si la proportion des 2/3 des membres de l'Association n'est pas atteinte, une deuxième Assemblée Générale Extraordinaire est convoquée pour le :

Mercredi 9 Avril à 20 heures
au siège de l'Association
15, rue Jean-Goujon, 75008 PARIS

Le Président
du Conseil d'Administration

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԱՐՏԻՆ ՓՈՐԵ

Հարարք, Դեկտեմբեր 28, Տօն է Արք Որբանց Որոտման Յակարայ Առաքելյան Յովհաննեն Աւետարանին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննես-Մարտին Եկեղեցւոյ մէջ, առաջարկութիւն ժամ 9.30-ին, Հանդիսաւոր Ժամկեցութիւն կը կատարուի:

GRAND REVEILLON DU 31 DECEMBRE

à l'Espace Tête d'Or
10, Boulevard Stalingrad
LYON — VILLEURBANNE

organisé par
FRANCE-KARABAGH
et LES ORGANISATIONS
ARMENIENNES

au profit des Ecoles
MARKARIAN — PAPAZIAN (LYON)
et d'ARAKIOUL (KARABAGH)

animé par
l'ORCHESTRE «GAiDZAG» de Paris
et DJ DIDIER

Buffet assuré
par le traiteur Arto Pehlivanian.

Renseignements et réservations :

— FRANCE-KARABAGH :
Tél. : 04 72 02 07 98;
— M.C.A. DECINES :
Tél. : 04 78 49 42 97;
— M.C.A. VILLEURBANNE :
Tél. : 04 78 93 57 43;
— EGLISE ARMENIENNE DE LYON :
Tél. : 04 78 60 47 18.

SABERATOURS SEVAN VOYAGES SABERATOURS SEVAN VOYAGES SABERATOURS SEVAN VOYAGES

PARIS-EREVAN-PARIS VOLS HEBDOMADAIRES

- ASSISTANCE A L'AÉROPORT
- ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT
- RÉSERVATION D'HÔTEL
- LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR
- EXCURSIONS GUIDEES
- VOYAGES ORGANISÉS EN GROUPE

PRIX
PARIS-EREVAN-PARIS
A PARTIR DE
3700F

RENSEIGNEMENTS
ET RÉSERVATIONS
SUR SIMPLE APPEL

PARIS-EREVAN VOL CARGO MENSUEL

SABERATOURS

31, RUE D'ARGENTEUIL - 75001 PARIS

TEL 42 61 51 13 - FAX 42 61 94 53

SEVAN VOYAGES

48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON

TEL 78 60 13 66 - FAX 78 60 92 26

EREVAN

37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10

TEL 52 85 48 - FAX 52 54 48

EN COLLABORATION AVEC
ARMENIAN AIRLINES

STUDIO VICKEN - PARIS 9^e

ՆԿԱՏԻ ՌԻՆԵՆԱԼ

Կիրակի, Յունուար 19, Ժամ 15-ին

Ֆրանսահայ Կապոյս Խաչի

ՄԱՆՈՒԿԻՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԱՐՏԻՆ ՓՈՐԵ

Հարարք, Դեկտեմբեր 28, Տօն է Արք Որբանց Որոտման Յակարայ Առաքելյան Յովհաննեն Աւետարանին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննես-Մարտին Եկեղեցւոյ մէջ, առաջարկութիւն ժամ 9.30-ին

Պ. Լորան Մեծատուրեան,
Տէր և Տիկին Միջէլ Մեծատուրեան,
Օր. Շուշան Մեծատուրեան
և ընտանեկան բոլոր պարզաբները
ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր եւ
ղերօն՝

ՏՈՓԹ. ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ-Ի

Ժամը որ պատահեցաւ Դեկտեմբեր 28-ին:
Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի
Հինգարթի, Յունուար 2, ժամը 11-ին
Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտչ Եկե-
ղեցին:

15, rue Jean-Goujon, Paris 8^e
ուրէ մարմինը կը փոխադրուի Պանելո -
Փարիզէնի գերեզմանասունը ամփոփ-
ուելու համար ընտանեկան դամբարանը:
Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի
ներկայս իրեն այդ եկատել:

(Ծար. Ա. Էջեմ)

Ժէջ 70 մեռեալ կար, որոնց ութը թրան-
սա:

Օ-ԷՍ-Սէ-Բ-Ն (Եւրոպայի ապահո-
վութեան եւ գործակութեան Կազմա-
կերպութիւն) որու պատուիրակութիւնը
կը զիմանքու Սպանիոյ նախկին վար-
չակետը՝ Ֆելիփէ Կռասալէս, վաւերա-
ցուց Սերպիոյ թաղապետական ընտ-
րութիւններուն ընդդիմադիրներու յաղ-
թանակը եւ հարակից Սիլուսէլը որ
ընդունի իր պարտութիւնը: Ֆրանսա իր
կարգին պահանջեց որ Միլոսւիչ վերա-
հաստատէ ընտրութիւններու օրինասո-
րութիւնը:

Միրէջ Փրանսական արդի Երգի ռահ-
վիրաներէն, որ Սաշա Կիթրիի թելադ-
րանքով հիմնած էր «Փոքրիկ Երաժշտա-
նոց»ը, մեռաւ 90 տարեկանին, ջապա-
րէ (Լոսկէ): Հեղինակ 600 երգերու,
պատրաստած եւ հասպարակ հանած է
տասնեակներով երգիներ, ինչպէս՝ իդ
Տիւթէյլ, Միջէլ Պերժէ, Ալէն Սուշն,
Ֆրանսուազ Հարափ, Փիէր Վասիլիու եւ-
այն, եւայն: Այրին էր փիլիսոփայ իմ-
մանուէլ Պերլի:

Ալժերի մէջ, անխնայ ջարդը կը
շարունակուի նոյն վայրապութեամբ: 28
Հոդի սպաննուած է Տամնիա դիւլը
(Ալժէն 150 քմ. հարաւալեւուուք),
31 հոդի ալ վիրաւորուած են Ալժէ,
ուումբի մը պայմումէն:

Լեբէդի կուսակցութիւն մը հիմնած է
մկրտուած՝ «Խուսաստանի ժողովրդա-
կան եւ հանրապետական կուսակցութիւն»
որ տեսակ մը կեզրունական կուսակցու-
թիւն է: Իր քաղաքական մուտքը դոր-
ծելով, Լեբէդի կրկին կը յարձակի Կրեմ-
լինի դէմ եւ կը հարակի Ելցինը որ հը-
րածարի, որպէսզի ասնձնական առող-
ջական հաց մը ամբողջ երկրին համար
ողբերգութեան մը չվերածուի:

Պէտքունքի մէջ թուուցի մը դրաւ-
ուած է ուր խիստ կերպով կը քննադատ-
ուի սուրբական ներկայութիւնը Լիբա-
նանի մէջ: Թուուցի սուրբարած է «Ա-
պատամը սերունդ - Ապագայի Երիստա-
սարդութիւն» խումբ մը եւ կը հարակի
ժողովուրդը միասնականութեան եւ ըմ-
բռուութեան օտարերու եւ ողբերգա-
կան կացութեան դէմ:

ՏԱՆԻՔԻ ՄԱՅԵՐ, նախկին նախագահ
Սահմանադրական Խորհուրդի, անդամ
դիմադրական ազդ. Խորհուրդի, մեռած
է 87 տարեկանին: Կատաղի պաշտպան
մըն էր մարդկային իրաւունքներու եւ
դործոն ընկերվարական մը:

LE PERE NOËL

vous attend
à l'ARBRE DE NOËL
de l'ECOLE TEBROTZASSERE
le Dimanche 5 Janvier
SALLE DES FETES THIERRY LE LURON
9, Bd du Midi — 93340 LE RAINCY

Spectacle des enfants —

Animation —

Surprise —

Chorale de l'Ecole.

Repas à partir de 11h30

(sangria offerte de 11h30 à 12h30)

Renseignements à l'Ecole Tebrotzassere :

Tél. : 01. 43. 81. 01. 72.

Accès Autoroute A3 sortie Villemomble

Accès SNCF : Gare de l'Est —

Villemomble Le Raincy — salle à 200 m.

— Entrée gratuite —

- Ծ Ա Ռ Ա Յ Ց -

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻ

ՅՈՒԵԲՇԱԲԹԻ, Յունուար 1
Կաղանդ, տարեմարտ, Գ. օր Մննդեան
Պահոց:

Ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի:
Կը պատարագէ՝

ԳԱՅՆԻԿ ՔՃՆՅ. ԳՈՅՈՒՆԵՍՅ.

ԿիրԱԿԻ օր, Յունուար 5
Ճարագայց Ծննդեան եւ Աստու-
ածայայանութեան:

Ճարագայց Ծննդեան ժի մատուցուիք:

Սկիզբ Երեկոյեան ժամերգութեանց՝
Ժամը 4-ին:

Ճարագայց պատարագ ժամը 5.15-ին:
Կը պատարագէ՝

ՃԻՐԱՅՐ Ծ. ՎՐԴ. ԹԱՇՃԵՍՅ

ՄԱՆՈՒԹ. - Պատարագէն եւ Կողեւ-
հանդիսական ժի մատուցուիք:

Սկիզբ Երեկոյեան ժամերգութեանց՝
Ժամը 4-ին:

Ճարագայց պատարագ ժամը 5.15-ին:
Կը պատարագէ՝

ՃԻՐԱՅՐ Ծ. ՎՐԴ. ԹԱՇՃԵՍՅ

ՄԱՆՈՒԹ. - Պատարագէն եւ Կողեւ-
հանդիսական ժի մատուցուիք:

Սկիզբ Երեկոյեան ժամերգութեանց՝
Ժամը 4-ին:

Ճարագայց պատարագ ժամը 5.15-ին:
Կը պատարագէ՝

ԳԻՒԻՍ ՄՐ. ՆԱԳԳԵՍՅ

Կաքոյիկամական Պատարիակ Եւրապայի
Առաջնորդ Հայոց Փարիզի

Պատարագէն աւարտին՝ Զրորինէք կը
կատարուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Փետական տնօրինութեամբ, քոլո՞ր
Հայեան պատարագական կամաց յանուա-
նութեան համար կը պատարագական առող-
ջական հաց մը ամբողջ երկրին համար
ողբերգութեան մը չվերածուի:

Ալժերի մէջ, անխնայ ջարդը կը
շարունակուի նոյն վայրապութեամբ: 28
Հոդի սպաննուած է Տամնիա դիւլը
(Ալժէն 150 քմ. հարաւալեւուուք),
31 հոդի ալ վիրաւորուած են Ալժէ,
ուումբի մը պայմումէն:

Ս. ԳՈՆՍ-ՊԵՏՐՈՎ ԱԼՅՈՎԻ

ԿիրԱԿԻ, Յունուար 5
Ճարագայց Ծննդեան եւ Աստու-
ածայայանութեան:

Ճարագայց Ծննդեան ժի մատուցուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ. - Այսօր հոգեհանդիսաւ չի կա-
տարուիք:

Ալյովիկ աւարտին՝ Զրորինէք կը պատար-
ագական աւարտին՝ Զրորինէք կը կատար-
ուի:

ԾԱՆՈՒԹ